

UCHWAŁA Nr 84/IX/2015
RADY MIASTA CIECHANÓW
z dnia 25 czerwca 2015 roku

w sprawie: **aktualizacji oraz przedłużenia okresu obowiązywania Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Ciechanów.**

Na podstawie art. 18 ust. 1 i ust. 2 pkt. 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013r. poz. 594 ze zm.) Rada Miasta uchwała, co następuje:

§ 1.

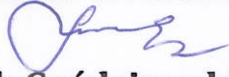
1. Aktualizuje się oraz przedłuża do 2023 roku okres obowiązywania Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Ciechanów przyjętego Uchwałą Rady Miasta Ciechanów Nr 360/XXXIII/2005 z dnia 29 września 2005 roku.
2. Dotychczasowe brzmienie załącznika do Uchwały, o której mowa w ust. 1 otrzymuje brzmienie jak w załączniku do niniejszej Uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Miasta Ciechanów

Leszek Goździewski

URZĄD MIASTA CIECHANÓW

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA CIECHANÓW NA LATA 2005 – 2023

Opracowanie wykonane przez Stowarzyszenie Absolwentów WSAiB

Zaktualizowane w 2015 roku

CIECHANÓW czerwiec 2015

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP.....	4
II. CHARAKTERYSTYKA OBECNEJ SYTUACJI MIASTA CIECHANÓW.....	6
1. Położenie geograficzne	6
2. Historia miasta.....	7
3. Ludność	9
4. Zagospodarowanie przestrzenne.....	10
4.1. Granice stref ochrony konserwatorskiej	10
4.2. Uwarunkowania ochrony środowiska	13
4.3. Własność gruntów i budynków.....	15
4.4. Infrastruktura techniczna	18
4.5. Identyfikacja problemów.....	22
5. Gospodarka	23
5.1. Struktura podstawowych branż gospodarczych.....	23
5.2. Struktura zatrudnienia.....	25
5.3. Bezrobocie.....	26
5.4. Identyfikacja problemów.....	28
6. Sfera społeczna	29
6.1. Uwarunkowania demograficzne	29
6.2. Pomoc społeczna	29
6.3. Oświata i wychowanie.....	33
6.4. Organizacje pozarządowe	34
6.5. Identyfikacja problemów.....	34
7. Tabela sumaryczna z podstawowymi wskaźnikami.....	36
8. Analiza silnych i słabych stron Ciechanowa (Analiza SWOT).....	37
III. NAWIĄZANIE DO STRATEGICZNYCH DOKUMENTÓW DOTYCZĄCYCH ROZWOJU PRZESTRZENNO- SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO MIASTA I REGIONU	40
1. Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego	40
2. Strategia Rozwoju Powiatu Ciechanowskiego	45
3. Strategia rozwoju społeczno - gospodarczego miasta Ciechanów do roku 2023 ..	48
4. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Ciechanów	51

IV. ZAŁOŻENIA PROGRAMU REWITALIZACJI	55
1. Podokresy programowania	55
2. Kryteria wyboru obszarów problemowych	55
3. Obszary objęte Programem Rewitalizacji.....	58
3.1. Obszar I: Trakt Średniowieczny	58
3.2 Obszar II: Dzielnica „Bloki”	70
3.3 Obszar III: Obszary przemysłowe i zdegradowane	78
5. Kolejność realizacji projektów	85
6. Oczekiwane efekty rewitalizacji.....	86
V. PLANOWANE DZIAŁANIA NA OBSZARZE REWITALIZOWANYM W LATACH	
2004 – 2023	88
1. Obszar I: Trakt Średniowieczny	88
2. Obszar II: Dzielnica „Bloki”	95
3. Obszar III: Obszary przemysłowe i zdegradowane	102
VI. PLAN FINANSOWY.....	110
1. Obszar I: Trakt średniowieczny	110
2. Obszar II: Dzielnica „Bloki”	112
3. Obszar III: Obszary przemysłowe i zdegradowane	114
VII. SYSTEM WDRAŻANIA PROGRAMU REWITALIZACJI	118
VIII. SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ.....	122
1. System monitorowania i oceny Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	122
2. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi.....	122
3. Public Relations Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	123

I. WSTĘP

Rewitalizacja definiowana jest jako proces przemian przestrzennych, społecznych i ekonomicznych przyczyniający się do podniesienia jakości życia mieszkańców, odbudowy więzi społecznych, poprawy stanu środowiska naturalnego i kulturowego, przywrócenia ładu przestrzennego oraz ożywienia gospodarczego. Celem opracowania i wdrożenia Programu Rewitalizacji jest więc pobudzenie aktywności środowisk lokalnych, stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju społeczno - gospodarczego oraz przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego w zagrożonych patologiami obszarach miast.

Realizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Ciechanów ma umożliwić poprawę warunków życia mieszkańców Ciechanowa, czyniąc jednocześnie miasto bardziej atrakcyjnym dla przyjeżdżających do niego turystów. Będzie to możliwe zarówno dzięki przeprowadzonym projektom inwestycyjnym, jak też dzięki działaniom podejmowanym w sferze społecznej. Program Rewitalizacji obejmie działania ze wszystkich dziedzin życia miasta, a jego zadaniem będzie rozwój Ciechanowa poprzez właściwe wykorzystanie walorów przestrzennych, stopniową likwidację problemów społecznych oraz wzrost gospodarczy, wynikający między innymi z rozwoju funkcji turystycznych. Program Rewitalizacji spójny jest ze wszystkimi ważnymi dokumentami dotyczącymi rozwoju województwa, powiatu oraz miasta, przez co przyczyni się on do osiągnięcia długofalowych celów stawianych nie tylko przed Ciechanowem, ale i całym Mazowszem.

W sferze przestrzennej przeprowadzenie procesu rewitalizacji doprowadzi do:

- poprawy jakości i atrakcyjności przestrzeni miejskiej – szczególnie w centrum miasta (place, ulice, skwery),
- stworzenia wizerunku miasta atrakcyjnego turystycznie i generującego dochody,
- zwiększenia konkurencyjności przestrzeni,
- stworzenia społecznie i wizualnie atrakcyjnego środowiska o silnej tożsamości miejsca.

W sferze gospodarczej wpłynie na:

- wzrost aktywności miasta i regionu poprzez podniesienie ich atrakcyjności dla turystów, inwestorów i mieszkańców,
- zwiększenie potencjału turystycznego i kulturalnego,
- rozwój nowych funkcji zdegradowanych obszarów,
- wsparcie wyznaczonych obszarów, które w znaczący sposób wpływają na ekonomiczną i społeczną aktywność otoczenia,
- tworzenie przyjaznego środowiska dla rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości.

W sferze społecznej Program doprowadzi do zapobiegania i przeciwdziałania niepożądanym zjawiskom, w tym przyczyni się do:

- zwalczania patologii społecznej,
- poprawy stanu bezpieczeństwa – tworzenie stref bezpieczeństwa i zapobiegania przestępczości w zagrożonych patologiami społecznymi obszarach miast,
- przeciwdziałania zjawisku wykluczenia społecznego,
- podniesienia kwalifikacji mieszkańców terenów zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- zwiększenia możliwości zatrudnienia, w tym przez intensyfikację funkcji usługowych i handlowych w obsłudze mieszkańców oraz ruchu turystycznego,
- poprawy jakości środowiska.

Przedstawiona w Programie charakterystyka sytuacji społeczno - gospodarczej w mieście oraz diagnoza stanu obszarów wyznaczonych do rewitalizacji pozwala sądzić, iż podjęcie realizacji zadań zapisanych w Programie przyczyni się do podniesienia estetyki miasta oraz jego rozwoju gospodarczego i społecznego, skutkującego przede wszystkim zmniejszeniem patologii społecznych, poprawą bezpieczeństwa czy ograniczeniem skali bezrobocia. Zwiększy się także atrakcyjność osiedleńcza i turystyczna miasta, która w aspekcie integracji europejskiej oraz korzystnego położenia Ciechanowa w centralnej części Polski ma ogromne znaczenie.

II. CHARAKTERYSTYKA OBECNEJ SYTUACJI MIASTA CIECHANÓW

1. Położenie geograficzne

Ciechanów jest jednym z najstarszych miast na Mazowszu, którego historia sięga przynajmniej VII wieku. Dogodne położenie geograficzne oraz typowo rolniczy charakter regionu sprawiły, że Ciechanów od dawna był ważnym ośrodkiem przemysłu przetwórczego, przede wszystkim zaś rolno-spożywczego i maszynowego.

Ciechanów jest blisko 50-tysięcznym miastem położonym w centralnej Polsce, ok. 90 km na północ od Warszawy. Ciechanów leży na przecięciu dróg krajowych nr 60 (Kutno – Ciechanów – Ostrów Mazowiecka) i nr 50 (Sochaczew - Ciechanów) oraz dróg wojewódzkich nr 615, nr 616 i nr 617, prowadzących odpowiednio w kierunku Mławy, Gruduska i Przasnysza. Przez Ciechanów przebiega również ważny szlak kolejowy – magistrala kolejowa E-65 łącząca Gdynię z Warszawą i Krakowem.

Odległości komunikacyjne od większych ośrodków osadniczych wynoszą:

- od Warszawy – 90 km,
- od Płocka – 85 km,
- od Mławy – 33 km,
- od Płońska – 38 km,
- od Przasnysza – 26 km.

Pod względem geograficznym Ciechanów położony jest na Wysoczyźnie Ciechanowskiej w północnej części Mazowsza, w dolinie rzeki Łydyni, będącej lewym dopływem Wkry.

Pod względem administracyjnym Ciechanów jest gminą miejską o powierzchni 32,51 km² wchodzącą w skład powiatu ciechanowskiego, w północnej części województwa mazowieckiego. Gmina Miejska Ciechanów sąsiaduje z gminą wiejską Ciechanów oraz z gminą Opinogóra.

2. Historia miasta

Przeprowadzone badania archeologiczne na ciechanowskim grodzisku dowiodły, że już w VII wieku istniało tu bogate życie osadnicze. Grodzisko i osada powstały na skrzyżowaniu ważnych szlaków handlowych z Prus, Wielkopolski i Śląska na Ruś i Litwę oraz szlaku bursztynowego. Pierwsza pisana wzmianka o Ciechanowie pochodzi z 1065r. Jest to dokument wystawiony przez Bolesława Śmiałego dla Benedyktynów mogileńskich, mocą którego mogli z Ciechanowa pobierać daniny i opłaty. Można przypuszczać, że było to osiedle dobrze już rozwinięte i zagospodarowane, skoro zakonnikom z odległego Mogilna opłacało się ściągać stąd ówczesne podatki.

Rozwojowi osiedla sprzyjały warunki topograficzne. Przebiegał bowiem tędy znany od zamierzchłych czasów szlak bursztynowy, wiodący z północy na południe. Krzyżował się on ze szlakiem handlowym, biegnącym z zachodu na wschód Europy. Te uwarunkowania, jak również pracowitość mieszkańców spowodowały, że Ciechanów wysunął się na czoło północno-mazowieckich grodów i przejął rolę centrum administracyjnego i obronnego regionu. Pełnemu rozwojowi osady przeszkadzały zakusy sąsiadów z północy i ich łupieskie najazdy. Od 1180r. napadali na Ciechanów Pomorzanie, Prusowie i Jadźwingowie. W 1337r. straszliwego spustoszenia dokonali Litwini pod wodzą księcia Olgierda.

Spłonął wówczas „Wysoki Gród” i domostwa znajdujące się na podgrodziu wokół „Zielonego rynku” (obecnie Pl. Kościuszki). Mimo tych tragedii gród stał się stolicą kasztelana, a nawet na pewien czas siedzibą księstwa. W drugiej połowie XIV w. najazdy plemion z północy ustały i zaczął się złoty okres w dziejach Ciechanowa. Ks. Siemowit III nadał Ciechanowowi prawa miejskie, co podtrzymał jego syn Janusz I. Miasto zostało przeniesione w pobliże nowo pobudowanego zamku i zostało skoncentrowane wokół utworzonego wówczas drugiego rynku. Gospodarka miasta rozwijała się, rósł popyt na płody rolne, kwitło rzemiosło, a dobrobyt mieszkańców podwoił się.

Po bezpotomnej śmierci ostatnich książąt mazowieckich, w 1526r. Ciechanów, liczący wówczas 5 tysięcy mieszkańców, został wraz z Mazowszem włączony do Korony. Dzięki szkole Augustianów i częstej obecności dworu, w mieście podniósł się poziom oświaty i kultury. Kolejny upadek miasta spowodowały najazdy szwedzkie w 1657 i 1708 roku.

Liczba ludności znacznie się zmniejszyła. Na skutek licznych pożarów i przywleczonej dżumy miasto wyniszczało się i wyludniało. Po drugim rozbiorze decyzją Sejmu Grodzkiego Ciechanów na krótko stał się stolicą województwa. Pożary i epidemie gnębiły miasto jeszcze do lat 80-tych XIX w. Dopiero w drugiej połowie stulecia zaczął się dla Ciechanowa okres względnego rozwoju. Pobudowana kolej nadwiślańska sprzyjała rozkwitowi drobnego przemysłu. W 1864r. powstał browar, ok. 1870r. cegielnia, w 1882r. cukrownia, a w 1901r. pierwszy młyn parowy. Sukcesywnie przybywało ludności. Znowu rozwijała się oświata i kultura. W 1882r. powstała Ochotnicza Straż Pożarna, w 1906r. oddział Towarzystwa Kultury Polskiej, w 1921r. średnia szkoła ogólnokształcąca.

Życie miasta znacznie się ożywiło. Potem nadszedł kolejny kataklizm spowodowany I wojną światową. W okresie międzywojennym nastąpił kryzys ekonomiczny. Mimo to Ciechanów stawał się coraz bardziej prężnym ośrodkiem kulturalnym. Powstawały liczne organizacje zawodowe, społeczne, ukazywały się regionalne czasopisma. Dn. 26 października 1939r. dekretem Hitlera Ciechanów z sąsiednimi ośmioma powiatami został włączony do Rzeszy i po raz drugi w swojej historii stał się stolicą wojewódzką (siedzibą rejencji). Z tego okresu zachowały się założenia urbanistyczne nowego osiedla urzędniczo – robotniczego w prawobrzeżnej części miasta z największym w Europie zespołem bloków komunalnych, budowanych przez Niemców w czasie okupacji. W wyniku terroru okupacji około 40% mieszkańców zginęło w obozach, katowniach i na przymusowych robotach. W celu zorganizowania samoobrony i ochrony żywej substancji narodu powołany został ruch oporu. 17 stycznia 1945r. Ciechanów został wyzwolony. Wojna skończyła się ogromnymi stratami ludzkimi i materialnymi.

Po wojnie aż do roku 1975 Ciechanów był siedzibą władz powiatowych, po czym w latach 1975-1998 w wyniku podziału administracyjnego stał się siedzibą jednego z 49 ówczesnych województw. Na mocy kolejnej reformy terytorialnej w 1998 roku Ciechanów ponownie powrócił do rangi miasta powiatowego o randze gminy miejskiej.

3. Ludność

Ludność Ciechanowa liczy 44.797¹ mieszkańców, z czego 47,75% stanowią mężczyźni, a 52,25% kobiety. Średnio na 100 mężczyzn przypada 110 kobiet, co jest wartością wyższą od średniej w kraju o ok. 4 osoby. Gęstość zaludnienia miasta wynosi 1 367 osób/km².

W porównaniu do połowy lat siedemdziesiątych XX wieku, obecnie liczba mieszkańców Ciechanowa zwiększyła się ponad 2-krotnie. Największy przyrost miał miejsce po roku 1975, kiedy to miasto awansowało do rangi siedziby województwa. Okres silnego napływu ludności trwał do końca lat osiemdziesiątych. W ostatnich latach zauważalny jest niewielki, stopniowy spadek ilości mieszkańców, związany zarówno z niżem demograficznym, przenoszeniem się ludności na obrzeża miasta, jak i z migracją do większych ośrodków osadniczych (przede wszystkim do Warszawy).

W chwili obecnej struktura wiekowa mieszkańców Ciechanowa jest dość korzystna. Ludność w wieku produkcyjnym stanowi aż 68,8% mieszkańców, 13,87% to dzieci i młodzież, a 17,33% społeczności jest w wieku poprodukcyjnym. Jednak prognozy demograficzne Głównego Urzędu Statystycznego na najbliższe lata przewidują dalszy stopniowy spadek liczby mieszkańców, uzasadniony rosnącymi tendencjami demograficznymi, trudnościami na rynku pracy oraz zmianami stylu życia. Przewiduje się, że niż demograficzny trwający do 2015 roku wynika ze spadku współczynnika dzietności, a dopiero w latach 2015-2020 nastąpi jego niewielki wzrost. Jednocześnie będzie następował spadek umieralności i wzrost przeciętnej długości życia, co zasadniczo, w sposób niekorzystny zmieni strukturę liczby ludności w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym.

¹ Stan na koniec grudnia 2013 roku, Główny Urząd Statystyczny.

4. Zagospodarowanie przestrzenne

4.1. Granice stref ochrony konserwatorskiej

Strefy ochrony konserwatorskiej wytyczone zostały w oparciu o dokument „Ogólne wytyczne konserwatorskie dla miasta Ciechanowa” opracowany w maju 1999 roku i zaakceptowany przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Dokument ten stanowił jeden z istotnych elementów przy opracowywaniu „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego m. Ciechanów” z 2007 roku.

Ze względu na potrzebę zachowania historycznego układu przestrzennego miasta, zabudowań oraz innych przejawów działalności człowieka, na terenie miasta wydzielone zostały specjalne strefy ochrony:

- B – Strefy ochrony konserwatorskiej,
- W – Strefy ochrony archeologicznej,
- OW – Strefy obserwacji archeologicznej,
- E – Strefy ochrony ekspozycji,
- K – Strefy ochrony krajobrazu.

Należy zaznaczyć, że na terenie Ciechanowa nie wyznaczono strefy pełnej ochrony konserwatorskiej, tzw. strefy A. Jest to efekt zarówno bardzo dużej skali zniszczeń z czasów II wojny światowej, jak i chaosu urbanistycznego charakteryzującego okres powojenny. W związku z tym obecny układ przestrzenny miasta jest mocno zaburzony i nie ma już możliwości wyznaczenia takiego obszaru.

Wymienione powyżej strefy można podzielić następująco:

- Strefy B, W i OW podlegające ochronie konserwatorskiej,
- Obszar miasta poza strefami ochrony konserwatorskiej - strefy E i K.

Strefy ochrony konserwatorskiej B, W i OW obejmują swym zasięgiem przede wszystkim obszary zurbanizowane, o znaczeniu historycznym. Natomiast strefy E i K obejmują otoczenie stref ochrony konserwatorskiej, pełniąc rolę zabezpieczającą ekspozycję oraz krajobraz w sąsiedztwie obiektów zabytkowych.

4.1.1. Strefy podlegające ochronie konserwatorskiej

W poszczególnych częściach miasta zlokalizowano następujące **strefy ochrony**:

Centrum miasta

- Strefa ochrony konserwatorskiej „B-1” – obejmująca pozostałości elementów przedlokacyjnych (gród, Farska Góra, rejon przeprawy), zachowane elementy miasta I i II lokacji na prawie chełmińskim oraz obszar miasta z XIX i XX wieku.
- Strefa ochrony archeologicznej „W” - obejmująca pozostałości osadnictwa przedlokacyjnego i dwóch lokacji na prawie chełmińskim.
- Strefa obserwacji archeologicznej „OW – 1” – obejmująca obszar wykraczający nieco poza granice strefy „B – 1” w kierunku na zachód, obejmująca przypuszczalny obszar folwarku i wsi Starczewizna.

Rejon Cukrowni

- Strefa ochrony konserwatorskiej „B-2” – obejmująca obszar dawnego folwarku Szczurzyn i wielofunkcyjnego kompleksu związanego z cukrownią, powstałego w latach 1880 – 1914.
- Strefa obserwacji archeologicznej „OW – 2” – obejmuje kompleks cukrowni.

Dzielnica Bloki

- Strefa ochrony konserwatorskiej „B – 3” – obejmuje obszar osiedla „Bloki” stanowiącego zespół obiektów wybudowanych przez Niemców w latach 1940 – 1943, a także pozostałości istniejącej wcześniej wsi Ostatni Grosz oraz fragment dawnej wsi Kargoszynek.
- Strefa obserwacji archeologicznej „OW-3” – obejmuje obszar w okolicy dworca PKS u zbiegu ulic Fabrycznej i 3 Maja, będący fragmentem dawnej wsi Ostatni Grosz.
- Strefa obserwacji archeologicznej „OW-4” – obejmuje obszar w okolicy Gimnazjum Nr 1, przy ul. Olchowej i części ul. Głowackiego, będący fragmentem dawnej wsi Tatary.

Nowy Świat

- Strefa ochrony konserwatorskiej „B-4” - obszar obejmuje część terenu parcelacji majątku Gostków przeznaczonego ok. 1930r. pod budowę osiedla willowego (zwanego wówczas Nowym Światem) na planie gwiazdy o cechach miasta - ogrodu.

Śmiecin

- Strefa ochrony konserwatorskiej „B-5” - obejmuje obszar zespołu podworskiego w Śmiecinie.
- Strefa obserwacji archeologicznej „OW-5” - obejmuje obszar dawnej wsi Śmiecin i dawnego zespołu dworskiego u zbiegu ulic Śmiecińskiej i Starowiejskiej.

Gostków

- Strefa ochrony konserwatorskiej „B-6” - obejmuje obszar dawnego zespołu dworskiego po wschodniej stronie ul. Gostkowskiej, naprzeciw obecnego przedsiębiorstwa ZKM.
- Strefa ochrony archeologicznej „OW-6” - pokrywa się z obszarem strefy „B-6”.

Bielin

- Strefa obserwacji archeologicznej „OW-7” - obejmuje obszar nieprzebadanego zespołu dworskiego Bielin istniejącego przynajmniej od XIVw. nad rzeką Łydynią, u wylotu ulic Bielińskiej i Okopowej.

Krubin

- Strefa obserwacji archeologicznej „OW-8” - obejmuje teren dawnego zespołu dworskiego i dawnej wsi Krubin, po obu stronach ul. Kruczej, a także fragment terenu u zbiegu ul. Krubińskiej, Sońskiej i Żytnej.

4.1.2 Obszar miasta poza strefami ochrony konserwatorskiej (strefy E i K)

W uzupełnieniu do wskazanych powyżej stref ochrony konserwatorskiej, wydzielono obszary ochrony ekspozycji (strefa E) obejmujące tereny zabezpieczające właściwe eksponowanie zespołów lub obiektów zabytkowych. Ochrona polega przede wszystkim na wyłączeniu ww. obszarów spod zabudowy bądź nadaniu ograniczeń w zabudowie,

mogącej przesłonić lub zeszpeciść panoramę zabytkowej części miasta. Wskazano 5 stref ochrony ekspozycji (od E-1 do E-5) znajdujące się w obniżeniu rzeki Łydyni.

- Strefa „E - 1” – obejmuje obszar z punktu na ul. Mleczarskiej – 100m od ul. Płońskiej, widok na panoramę zespołu cukrowni, Osady Fabrycznej i dawnego folwarku Szczurzyn.
- Strefa „E - 2” – obszar z wiaduktu ul. Płockiej, widok na zabytkowe centrum Ciechanowa leżące za doliną Łydyni.
- Strefy „E - 3”, „E - 4”, „E - 5” – obszar części doliny Łydyni z zamkiem i widokiem na północną część zabytkowego centrum Ciechanowa z punktów: zbieg ul. Jesionowej i Zielonej, zbieg ul. Zielonej i Parkowej, zbieg ul. Zamkowej i ul. Kmicica.

Strefa ochrony krajobrazu „K” obejmuje obszar krajobrazu integralnie związanego z zespołem zabytkowym. W przypadku Ciechanowa za strefę taką uznaje się dolinę rzeki Łydyni na całym jej przebiegu jako obszar od wieków determinujący rozwój miasta, a przy tym jeszcze nie całkowicie zdewastowany. W dolinie są nadrzeczne łąki z pozostałościami starorzeczy, które należy zachować, a także ujścia strumieni:

- od Łydyni do zbiegu ul. Nadrzecznej i Wojska Polskiego,
- od Łydyni do ul. Gruduskiej,
- od Łydyni do początku ul. Księcia Janusza,
- od Łydyni na zachód wzdłuż ul. Grota Roweckiego,
- od Łydyni na wschód do zbiegu ul. Płońskiej i Sońskiej.

4.2. Uwarunkowania ochrony środowiska

4.2.1 Środowisko naturalne

Ciechanów położony jest na Wysoczyźnie Ciechanowskiej o profilu równinnym, a jego czyste środowisko naturalne - dolina rzeki Łydyni, duże zespoły zieleni, istniejące zbiorniki wodne oraz brak uciążliwego przemysłu - stanowią duży atut miasta. Przepływająca przez miasto rzeka ma ograniczone zasoby wodne, o niewielkim spadku, ale z dużymi walorami krajobrazowymi.

Według podziału Polski na dzielnice klimatyczne teren Ciechanowa należy do strefy Wielkich Dolin. Klimat charakteryzuje się znacznymi wahaniami przebiegu pór roku w następujących po sobie latach oraz dużą zmiennością pogody we wszystkich sezonach. Średnia roczna temperatura powietrza waha się od 7,10 C do 7,40 C. Średnie roczne sumy opadów wahają się od 490 mm do 520 mm.

Stan czystości powietrza w Ciechanowie badany jest w dwóch stacjach pomiarowych, działających w krajowej sieci monitoringu zanieczyszczeń powietrza. Na obydwu stacjach systematycznie mierzone są codobowe stężenia podstawowych zanieczyszczeń: pyłu zawieszonego, dwutlenku azotu, dwutlenku siarki oraz metali ciężkich w pyłe. Wyniki pomiarów emisji zanieczyszczeń wykazują niewielkie przekroczenia dopuszczalnych wartości w zakresie pyłu zawieszonego, natomiast poziom pozostałych substancji utrzymuje się poniżej normy. Głównymi źródłami emisji zanieczyszczeń do powietrza są Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej, Szpital, browar oraz lokalne kotłownie węglowe i nasilający się transport samochodowy. Recesja gospodarcza spowodowała wzrost zanieczyszczeń pochodzących z niskiej emisji, wprowadzanych przez paleniska domowe, w związku z ich przejściem na opalanie węglowe.

Zanotowano niewielkie przekroczenia w stosunku do obowiązujących norm natężenia hałasu w ruchu drogowych, zwłaszcza na trasach ruchu tranzytowego. Stopień usuwania zanieczyszczeń w oczyszczalni ścieków jest bardzo wysoki, dzięki czemu stan rzeki Łydyni – sprawdzany w ramach regionalnego monitoringu WOŚ - ulega ciągłej poprawie. Obecnie wody rzeki, ze względu na wysokie normy, zaliczone są wprawdzie do III klasy czystości, ale ulegają ciągłej poprawie, a istniejący poziom zanieczyszczeń pochodzi przede wszystkim z substancji organicznych. Główne źródła zanieczyszczenia rzeki w obszarze miasta stanowią: miejska oczyszczalnia ścieków, oczyszczalnia Domu Pomocy Społecznej w Ciechanowie oraz ścieki bytowo-gospodarcze i opadowe z miasta.

4.2.2 Obszary i obiekty chronione

Na terenie miasta znajdują się dwa zespoły zieleni leśnej – las Śmieciński i Krubiński, oraz rozległe tereny nad rzeką Łydynia, w ramach których wydzielony został obszar chroniony - Zespół Przyrodniczo – Krajobrazowy „Doliny Rzeki Łydyni”. Ochroną objęte są wartości przyrodnicze i krajobrazowe terenu oraz występujące tu gatunki roślin i zwierząt. W granicach Zespołu znalazły się też tereny pod nadzorem konserwatorskim (Zamek Książąt Mazowieckich, Kościół Farny, Farska Góra). W Ciechanowie znajduje się

29 trwałych obiektów i zespołów obiektów wpisanych do Rejestru Zabytków, wśród których wyróżniają się dwa zespoły sakralne, zespół koszarowy, zespół budynków Komendy Policji, zespół cmentarny, browar, zespół historycznych założeń urbanistycznych, zamek gotycki z otoczeniem i ratusz, grodzisko i podgrodzie, założenia zieleni miejskiej – park przy Farskiej Górze, przy kościele poaugustiańskim i ciąg spacerowy nad Łydynią, zespół budynków dawnej guzikarni, budynek dawnego Banku Spółdzielczego z oficyną, budynek pocztowy oraz 13 domów i kamienic.

Ochronie podlegają również pomniki przyrody na terenie miasta: dęby szypułkowe przy ul. Sierakowskiego, Fabrycznej i na Śmiecinie, kasztan przy ul. Śmiecińskiej, orzech włoski przy ul. Sienkiewicza oraz głąz narzutowy – pomnik przy ul. 17-go Stycznia.

4.3. Własność gruntów i budynków

4.3.1 Struktura użytkowania gruntów

Struktura użytkowania gruntów na terenie gminy miejskiej Ciechanów wskazuje, że obszar ten jest stosunkowo mało zurbanizowany. Jedynie ok. 34 % gruntów zajmują tereny zabudowane, natomiast użytki rolne stanowią aż 54% powierzchni. Znaczną część użytków rolnych zajmują nie tylko grunty orne i nieużytki, ale także tereny zielone: parki, łąki oraz szczególnie obszar Parku Krajobrazowo – Przyrodniczego Doliny Rzeki Łydyń. Stopniowo coraz większy obszar użytków rolnych zmienia klasyfikację z przeznaczeniem pod inwestycje i budownictwo.

Struktura użytków na terenie miasta (stan na koniec grudnia 2014)

Lp.	Klasyfikacja	% powierzchni miasta
1.	Użytki rolne	54%
2.	Lasy	3%
3.	Tereny zabudowane i zurbanizowane	34%
4.	Drogi	9%

Źródło: Dane Wydziału Planowania Przestrzennego i Gospodarki Nieruchomościami UM

4.3.2 Struktura własności gruntów

Analizując strukturę gruntów pod kątem własności można zauważyć, iż dominuje własność prywatna. W rękach osób i podmiotów prywatnych znajduje się około 60% całkowitej powierzchni gminy. Własność komunalna i Skarbu Państwa to łącznie 33% powierzchni, a nieco ponad 5% powierzchni stanowią grunty innych właścicieli – samorządu powiatowego i wojewódzkiego oraz związków wyznaniowych. Struktura własnościowa gruntów jest zmienna – z jednej strony samorzady, realizując swoją politykę lokalną, sprzedają część działek, z drugiej zaś strony – nie został zakończony proces komunalizacji i część gruntów ma nieuregulowany stan prawny własności.

Struktura własnościowa gruntów (stan na koniec grudnia 2014)

L.p.	Własność	Udział w %
1.	Grunty prywatne	60%
2.	Grunty komunalne	17%
3.	Grunty Skarbu Państwa	16%
4.	Grunty spółek prawa handlowego	4%
5.	Grunty powiatowe	2%
6.	Grunty związków wyznaniowych	0,5%
7.	Grunty wojewódzkie	0,5%

Źródło: Dane Wydziału Planowania Przestrzennego i Gospodarki Nieruchomościami UM

4.3.3 Mieszkalnictwo

W mieście dominuje zabudowa o wysokości od 2 do 5 kondygnacji, z wyjątkiem dwóch zespołów budynków wysokich w centrum. Szacuje się, że ok. 60 % mieszkańców zajmuje lokale wielorodzinne, w większości są to bloki z wielkiej płyty. Dobrze rozwinięte jest budownictwo jednorodzinne, w którego zasobach znajduje się prawie 6.000 mieszkań zamieszkałych przez ok. 40% mieszkańców miasta.

Przepływająca przez środek miasta rzeka Łydynia dzieli miasto na dwie części: lewobrzeżną, obejmującą centrum handlowo-administracyjne i spółdzielcze dzielnice mieszkaniowe oraz prawobrzeżną, obejmującą zbudowaną w czasie II wojny światowej dzielnicę domów komunalnych oraz dzielnicę przemysłową w części południowej. Na obrzeżach miasta zlokalizowane są osiedla domów jednorodzinnych. Poszczególne osiedla rozdzielone są obszernymi zespołami zieleni oraz nieużytkami. W obrębie miasta wyróżnia się historycznie oraz administracyjnie kilka zespołów:

- Centrum z dominacją wielofunkcyjnych usług ogólnomiejskich, ponadlokalnych i regionalnych, powiązane z intensywnie zabudowanymi wielorodzinnymi osiedlami mieszkaniowymi „Jeziorko”, „Aleksandrówka” I i II, „40-to Lecia” oraz „Płońska”;
- Mieszkaniowo – usługowe osiedla z przewagą dużych zespołów zabudowy jednorodzinnej – „Kargoszyn”, „Bloki”, „Podzamcze”, „Chruszczewo”;
- Osiedla głównie mieszkaniowe, z nielicznymi funkcjami usługowymi, z dominacją zabudowy jednorodzinnej, wolnostojącej i szeregowej - osiedla „Płocka”, „Widna – Graniczna”, „Zachód”;
- Osiedle budownictwa głównie jednorodzinnego, z niewielkim udziałem funkcji przemysłowo – składowych, oraz z udziałem zabudowy zagrodowej i ogrodniczej - „Krubin”;
- Południowa dzielnica przemysłowa między linią kolejową a ul. Płocką;
- Północna dzielnica przemysłowo – składowa i obsługi transportu, po zachodniej stronie ul. Towarowej.

Zabudowa rolnicza dawnych okolicznych wsi włączonych do obszaru miasta, skupiona wokół istniejących dróg i ulic, posiada wyraźną tendencję do przekształcania się w zabudowę jednorodziną, powodując powstawanie nowych satelitarnych osiedli.

W Ciechanowie istnieje 5 spółdzielni mieszkaniowych – „Zamek”, „Mazowsze”, „Novum”, „Ziemowit” i „Łydynia”, dysponujących obecnie blisko 6.500 lokalami mieszkalnymi w ponad 180 budynkach. Zarządzaniem lokalami komunalnymi i socjalnymi zajmuje się Towarzystwo Budownictwa Społecznego, administrujące prawie 200 budynkami z 2.161 lokalami mieszkalnymi.

W zasobach komunalnych oraz wspólnot mieszkaniowych znajduje się ponad 100 budynków o nieodpowiednim standardzie, zbudowanych przed wojną oraz w jej trakcie (w tym część budynków zlokalizowanych w unikatowej w skali kraju i Europy dzielnicy „Błoki”, wybudowanej przez administrację niemiecką w czasie okupacji). Pauperyzacja części społeczeństwa prowadzi do rosnącego zapotrzebowania na budownictwo socjalne. Stanowiące obecnie własność gminy 285 lokali socjalnych nie w pełni zaspokaja istniejące potrzeby w tym zakresie.

4.4. Infrastruktura techniczna

4.4.1 Sieć wodociągowa

Miasto w znaczącym stopniu uzbrojone jest w niezbędną infrastrukturę komunalną, jakkolwiek pewne elementy sieci ze względu na wiek wymagają remontu, a inne obszary – głównie ze względu na rozwój budownictwa mieszkaniowego – wymagają rozbudowy infrastruktury. Siecią wodociągowa i sanitarną zarządza spółka komunalna Zakład Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. Z sieci wodociągowej korzysta około 98% mieszkańców miasta i zdecydowana większość przedsiębiorstw. Łączna długość sieci wodociągowej w Ciechanowie na koniec 2014 roku wynosiła:

- sieć magistralna 11,8 km;
- sieć rozdzielcza 168,67 km;
- przyłącza 101,1 km.

4.4.2 Kanalizacja sanitarna i deszczowa

Z sieci kanalizacji sanitarnej korzysta około 88% mieszkańców Ciechanowa. Całkowicie zlikwidowana została sieć ogólnospławna.

Łączna długość sieci kanalizacji sanitarnej na koniec 2014 roku wynosiła:

- sieć sanitarna: 101,35 km,
- przykanaliki do posesji: 51,61 km.

W sieć kanalizacji sanitarnej nie są uzbrojone nieliczne satelitarne osiedla mieszkaniowe i pojedyncze ulice.

Długość kanalizacji deszczowej wynosi ponad 79,4 km. Obecnie czyszczeniem sieci wraz z kratami deszczowymi na poszczególnych drogach zajmują się właścivi zarządcy dróg.

Prezydentowi Miasta podlegają drogi gminne i w tym zakresie Urząd Miasta prowadzi prace modernizacyjne, konserwatorskie i inwestycyjne związane z siecią kanalizacji deszczowej. Zdecydowana większość ścieków z kanalizacji deszczowej odprowadzana jest rowami do separatorów substancji ropopochodnych, a dalej do rzeki Łydni.

4.4.3 Gospodarka odpadami

Odpady inne niż niebezpieczne i obojętne gromadzone są w wybudowanym w latach 2013-2015 Regionalnym Zakładzie Gospodarki Odpadami Komunalnymi w Woli Pawłowskiej. Zakład wybudowany został na bazie wcześniejszego składowiska odpadów, należącego do Gminy Miejskiej Ciechanów i eksploatowanego przez PUK. Obecnie Zakład oczekuje na uzyskanie pozwolenia zintegrowanego, a kolejnym przewidzianym działaniem jest osiągnięcie statusu Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych. Głównym elementem nowoczesnego systemu jest instalacja mechaniczno – biologicznego przekształcania odpadów komunalnych zmieszanych o przepustowości 50 000 Mg/rok/2 zmiany. Zarządcą RZGO jest spółka komunalna Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych sp. z o.o. Od kilkunastu lat w mieście rozwinięta jest selektywna zbiórka odpadów komunalnych, sukcesywnie poszerzana o nowe elementy. W 2015 roku segregacja obejmuje papier, szkło, plastik, urządzenia elektryczne i elektroniczne, baterie, leki oraz odpady zielone. Kilka razy w roku prowadzony jest odbiór odpadów wielkogabarytowych. Na terenie miasta zlokalizowane są trzy PSZOK-i..

4.4.4 Zaopatrzenie w energię

Stan sieci energetycznej na terenie Ciechanowa jest dobry. Istniejące urządzenia zaspokajają potrzeby odbiorców w zakresie wykorzystywanych mocy i parametrów napięcia. Aktualne wykorzystanie transformatorów i linii niskiego napięcia zapewnia możliwość naturalnego wzrostu mocy przez istniejących odbiorców. Sieć średniego napięcia wykorzystywana jest w stopniu umożliwiającym jej dalszą rozbudowę i podłączanie nowych stacji transformatorowych.

Ulice miasta są oświetlone – zarówno drogi publiczne, osiedlowe, ścieżki rowerowe, parki, parkingi, skwery, place publiczne i ciągi piesze. Sukcesywnie wymienia się stary typ oświetlenia na oprawy energooszczędne i niskoemisyjne.

4.4.5 Zaopatrzenie w gaz

Okolo 60% mieszkańców Ciechanowa jest zaopatrzonych w sieć gazową średniego ciśnienia. Źródłem zasilania sieci są dwie stacje gazowe redukcyjno-pomiarowe I stopnia - przy ul. Kwiatowej i Kasprzaka, a także stacja redukcyjna I stopnia zaopatrująca firmę „Delitissue” oraz trzy stacje II stopnia zaopatrujące osiedla mieszkaniowe. Istniejąca sieć gazociągów rozdzielczych średniego ciśnienia posiada rezerwy przepustowości i w miarę zwiększonego poboru gazu istnieją techniczne możliwości rozbudowy tych gazociągów. Na terenie miasta znajduje się również sieć gazociągów niskiego ciśnienia, zasilana poprzez gazociągi średniego ciśnienia. Stan techniczny gazociągów sieci rozdzielczej jest dobry.

4.4.6 Zaopatrzenie w ciepło

Miejski system ciepłowniczy, zarządzany przez spółkę komunalną Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej sp. z o.o. tworzą: ciepłownia centralna wytwarzająca ciepło w postaci wody gorącej i pary technologicznej na bazie miału węglowego, sieci ciepłne o łącznej długości 53,876 km oraz węzły ciepłne w ilości 264 sztuk. Sieci ciepłne obciążone są nierównomiernie, a największe rezerwy przesyłowe występują w dzielnicy przemysłowej. Ponadto w eksploatacji PEC są trzy kotłownie lokalne na paliwo gazowe, zlokalizowane poza zasięgiem sieci ciepłnych. Wszystkie węzły ciepłne PEC-C wyposażone są w regulatory temperatury z kompensacją pogodową, które zapewniają osiągnięcie pożądanego komfortu cieplnego w ogrzewanym obiekcie.

4.4.7 Układ drogowy i komunikacja

Przez Ciechanów przebiegają drogi główne: droga krajowa nr 60 z Kutna do Ostrowi Mazowieckiej o długości odcinka przebiegającego przez miasto 5,52 km, droga krajowa nr 50 z Płońska do Ciechanowa o długości odcinka przebiegającego przez miasto 4,85

km, drogi wojewódzkie nr 617 do Przasnysza, nr 615 do Mławy, nr 616 do Gruduska oraz magistrała kolejowa E65 Warszawa – Gdańsk. Ogółem miasto posiada na swoim terenie sklasyfikowane prawie 160 km dróg, z czego administracji GDDKiA podlegają drogi nr 50 i 60 o łącznej długości 10,37 km, chodniki o długości 6,2 km, most o długości 33 m, wiadukt (285 m) oraz przepusty o długości 32 m. Z kolei w gestii Mazowieckiego Zarządu Dróg Wojewódzkich jest 7 km dróg, 11,4 tys. m² chodników oraz jeden przepust o długości 11 m. Trzecim administrującym jest Powiatowy Zarząd Dróg, który utrzymuje 19,9 km dróg, 23,1 tys. m² chodników, 3 mosty (75,4 m) oraz 5 przepustów (60 m). Prezydent Miasta Ciechanów jest zarządcą największej części dróg w mieście. W jego administracji znajduje się 121,76 km dróg oraz 4 mosty o łącznej długości 50,7 m, w tym 3 mosty na rzece i 1 na rowie melioracyjnym. Ogółem na terenie miasta znajdują się 263 drogi – ulice z nadaną nazwą, o zróżnicowanej nawierzchni i różnym stanie technicznym. Drogi w zdecydowanej większości są utwardzone, o nawierzchni bitumicznej. Na ul. Sienkiewicza zachowany jest zabytkowy odcinek drogi pokrytej kostką brukową.

Drogi gminne, ze względów funkcjonalno-technicznych, dzielą się na klasy: zbiorcze, lokalne i dojazdowe. W bieżącym utrzymaniu pozostają również drogi wewnętrzne, nie zaliczone do żadnej kategorii, a stanowiące własność Gminy Miejskiej, o łącznej długości 42,5 km.

Drogi publiczne w kilometrach (stan na 31.12.2014 r.)

	Ogółem	W tym o nawierzchni utwardzonej
Drogi krajowe	10,37	10,37
Drogi wojewódzkie	7,00	7,00
Drogi powiatowe	19,9	19,5
Drogi gminne	121,76	85,37
Drogi bez kategorii	42,50	42,50

Źródło: Dane Wydziału Inżynierii Miejskiej i Ochrony Środowiska UM

Zakład Komunikacji Miejskiej sp. z o.o. realizuje usługi komunikacyjne na terenie Ciechanowa i ościennych gmin, przewożąc średnio 4750 osób dziennie. Autobusy kursują na 9 liniach o łącznej długości 135,6 km. Obecny stan taboru to 22 autobusy o średnim wieku 4 lata. Wszystkie autobusy przystosowane są do przewozu osób niepełnosprawnych. 100% taboru posiada ekologiczne silniki typu EURO, które w znacznym stopniu zmniejszają zanieczyszczenie środowiska. Planowana jest dalsza modernizacja taboru.

Na terenie miasta funkcjonuje również dworzec PKS, posiadający rozległe połączenia z wieloma miastami na terenie całej Polski oraz połączenia międzynarodowe. Komunikację z ościennymi miejscowościami zapewniają również przewoźnicy prywatni. Ponadto w mieście znajduje się dworzec PKP z bezpośrednimi połączeniami kolejowymi do Warszawy, Gdańska, Krakowa, Bielsko-Białej i Olsztyna.

4.5. Identyfikacja problemów

Polityka zagospodarowania przestrzennego w mieście na przestrzeni dziejów charakteryzowała się brakiem ciągłości, wynikającym z uwarunkowań historycznych (działania wojenne, odmienne koncepcje urbanistyczne w okresie okupacji), ale również spowodowana jest niskim przywiązaniem powojennych władz do kwestii harmonijnego i zrównoważonego rozwoju miasta. W efekcie obecny układ przestrzenny miasta jest mocno zaburzony, z rozproszoną zabudową oraz dużą ilością niezagospodarowanego terenu w granicach miasta.

Obszary ochrony konserwatorskiej, ochrony krajobrazu oraz ekspozycji są właściwie wyznaczone i obejmują wszystkie najistotniejsze fragmenty miasta. Jednakże istnieje duże zagrożenie nieodpowiedniej implementacji tych wytycznych podczas realizacji kolejnych inwestycji budowlanych w mieście.

Silną stroną Ciechanowa jest relatywnie duża ilość terenów zielonych na terenie miasta. Są to w szczególności dwa zespoły leśne – las Śmieciński i Krubiński, oraz rozległe tereny nad rzeką wraz z wydzielonym Zespołem Przyrodniczo – Krajobrazowym „Doliny Rzeki Łydyni”. Z drugiej strony należy zauważyć, iż nie wszystkie części miasta posiadają odpowiednią ilość terenów zielonych, a jeśli już - są one często niezagospodarowane dla celów rekreacyjnych i wypoczynkowych. Przykładem tego są przede wszystkim

pocegielniane zbiorniki wodne, mogące być idealnym miejscem wypoczynku dla mieszkańców Krubina, Bloków, Kargoszyna czy Aleksandrówki. Za wyjątkiem zbiornika wodnego z kąpieliskiem miejskim, pozostałe akwenty nie są odpowiednio wykorzystane.

Dużym problemem miasta jest duże natężenie ruchu kołowego, szczególnie w centrum miasta. Związane jest to z niedostatecznie rozwiniętym układem drogowym i brakiem obwodnicy miasta. Dwie drogi krajowe nr 50 i nr 60, a także drogi wojewódzkie przebiegają przez centrum Ciechanowa, tworząc wąskie gardła dla ruchu samochodowego. Rozwiązaniem tego problemu jest dobiegająca końca inwestycja budowy pętli miejskiej, która tworzy układ obwodowy miasta, łącząc pierścieniowo wszystkie drogi różnych kategorii prowadzące do centrum. Pętla odciąży niewydolne komunikacyjnie śródmieście, przejmując dużą część ruchu kołowego.

Istotnym problemem Ciechanowa jest również zły stan części poniemieckich budynków komunalnych, zlokalizowanych jest w dzielnicy „Błoki”, wybudowanej w okresie okupacji.

5. Gospodarka

5.1. Struktura podstawowych branż gospodarczych

Miasto nie posiada wiodącej dziedziny rozwoju gospodarczego, rozwija się w miarę harmonijnie z uwzględnieniem różnych sfer życia. Przedsiębiorczość skupia się głównie na działalności handlowej, usługowej, produkcyjnej oraz budowlanej. Na terenie miasta zarejestrowanych jest ponad 3,5 tysiąca podmiotów gospodarczych, z tendencją utrzymywania się ich liczby na tym samym poziomie na przestrzeni ostatnich lat.

Cechą charakterystyczną i atutem Ciechanowa jest wyraźne wyodrębnienie terenów przeznaczonych na rozwój przemysłu. Jest to duża dzielnica przemysłowa na osiedlu Szczurzyn, dzielnica przemysłowa w rejonie ul. Śmiecińskiej i ul. Towarowej oraz pas między ul. Mławską i torami kolejowymi.

Podział branżowy podmiotów gospodarczych

Branża	2010	2011	2012	2013	2014
Działalność produkcyjna i budownictwo	849	809	821	810	810
Handel	1379	1329	1316	1324	1303
Usługi	713	670	687	699	699
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	64	68	58	51	41
Edukacja, ochrona zdrowia, opieka socjalna	475	503	553	565	558
Administracja	19	19	19	19	19

Źródło: Dane Urzędu Statystycznego

5.1.1 Struktura własnościowa przedsiębiorstw

Część firm działających na terenie miasta posiada udziały kapitału zagranicznego (niemiecki, francuski, włoski, amerykański, koreański). Około 15% istniejących przedsiębiorstw prowadzi działalność eksportową i importową. Główne rynki wymiany towarowej to obszar Jednolitego Rynku Europejskiego oraz rynki wschodnie. Na rzecz eksporterów i importerów w mieście i regionie działa Oddział Celny i kilka agencji celnych.

Do spółek komunalnych ze 100% własnością gminy należą:

- Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej sp. z o.o. – operator systemu ciepłowniczego miasta, zajmujący się wytwarzaniem, przesyłaniem i dystrybucją ciepła w Ciechanowie.
- Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych sp. z o.o. świadczące szeroko rozumiane usługi komunalne. Spółka świadczy również usługi w zakresie prowadzenia działalności ochronnej przed bezdomnymi zwierzętami oraz zapewnienia im opieki w schronisku dla bezdomnych zwierząt. PUK administruje Regionalnym Zakładem Przetwarzania Odpadów Komunalnych i schroniskiem dla zwierząt.

- Towarzystwo Budownictwa Społecznego sp. z o.o. zarządzające i administrujące budynkami mieszkalnymi będącymi własnością gminy miejskiej oraz budujące domy mieszkalne i eksploatujące je na zasadach najmu.
- Zakład Komunikacji Miejskiej sp. z o.o. prowadzący zorganizowaną komunikację miejską zbiorowego transportu pasażerskiego dla mieszkańców Ciechanowa i gmin ościennych.
- Zakład Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. zajmujący się dostawą i sprzedażą wody oraz odbiorem i oczyszczaniem ścieków. Zakład eksploatuje ujęcia wody, stacje uzdatniania, przepompownie oraz oczyszczalnię ścieków.

5.2. Struktura zatrudnienia

Struktura zatrudnienia w mieście przedstawiona jest w poniższej tabeli. Można zauważyć, iż zatrudnienie w ostatnich latach ulegało wahaniom – zmniejszyła się liczba pracujących w sektorze przemysłowym oraz w usługach nierynkowych sektora usługowego, zwiększyła się natomiast liczba zatrudnionych w sektorze usług rynkowych. Zmniejsza się również dysproporcja między liczbą zatrudnionych w sektorze publicznym i prywatnym. Największym pracodawcą w mieście jest Specjalistyczny Szpital Wojewódzki w Ciechanowie.

Do największych przedsiębiorstw produkcyjnych (zatrudniających powyżej 250 pracowników) należą:

- Papiernia DELITISSUE z udziałem kapitału włoskiego,
- Wydawnictwo H.Bauer - Drukarnia w Ciechanowie z udziałem kapitału niemieckiego,
- Zakłady Mechaniczne i Cynkownia Ogniowa METALTECH – Piasecki,
- Zakłady Przemysłu Drobiarskiego CEDROB.

Znaczącymi zakładami są również: Fabryka Narzędzi FANAR S.A., ACHTEL, CHROMAVIS, EUROINSTAL, KOTLAN, Zakład Urządzeń Grzewczych, FARBEX, spółdzielnia mleczarska, Reny Picot, spółki komunalne i inne.

5.3. Bezrobocie

Liczba bezrobotnych z terenu miasta Ciechanowa zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy jest płynna. Po wysokiej stopie bezrobocia na początku ubiegłej dekady nastąpił znaczący jej spadek w drugiej połowie dekady. W latach 2010 - 2013 wskaźnik ten znowu miał tendencje wzrastające, a w następnych latach nieznacznie malał. Pierwszoplanowym problemem jest wysoki poziom bezrobocia wśród młodzieży. W strukturze wiekowej bezrobotnych przeważają osoby w wieku produkcyjnym (20-50 lat) – stanowią około 98% ogólnej liczby bezrobotnych.

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych

Stan w dniu	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Z prawem do zasiłku	Bez prawa do zasiłku
31.01.2010	2803	1282	1521	567	2236
31.01.2011	2922	1413	1509	503	2419
31.01.2012	3160	1519	1641	516	2644
31.01.2013	3173	1424	1749	494	2679
31.01.2014	3121	1412	1709	403	2718
31.01.2015	2767	1270	1497	357	2410

Źródło: Dane powiatowego Urzędu Pracy w Ciechanowie dla miasta Ciechanów

Szczególnie niepokojącym zjawiskiem jest wysokie bezrobocie wśród ludzi młodych, zarówno absolwentów, jak i w przedziale wiekowym do 30 lat. Najliczniejszą grupą bez pracy to osoby powyżej 50 roku życia.

Struktura bezrobocia wg wieku

Stan w dniu	Do 25 lat	Do 30 lat	Powyżej 50 lat	Długotrwale bezrobotne
31.01.2010	557	43	713	1121
31.01.2011	541	38	776	1354
31.01.2012	572	52	875	1591
31.01.2013	476	57	965	1646
31.01.2014	424	41	1011	1702
31.01.2015	334	714	924	1604

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Ciechanowie dla miasta Ciechanów

Z danych wynika, że poziom kwalifikacji wpływa obecnie w istotnym stopniu na możliwość zatrudnienia na rynku pracy. Najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowią osoby bez wykształcenia średniego. Zdecydowanie mniej liczna jest grupa bez kwalifikacji zawodowych. Niepokojącym zjawiskiem jest duża liczba osób długotrwale bezrobotnych.

Struktura bezrobocia wg kwalifikacji

Stan w dniu	Bez kwalifikacji zawodowych	Bez doświadczenia zawodowego	Bez wykształcenia średniego
31.01.2010	865	516	1529
31.01.2011	882	543	1589
31.01.2012	995	590	1683
31.01.2013	921	558	1686
31.01.2014	855	581	1683
31.01.2015	873	484	b.d.

Źródło: Dane powiatowego Urzędu Pracy w Ciechanowie

5.4. Identyfikacja problemów

Kondycję przedsiębiorstw operujących na terenie miasta można uznać za dobrą z tendencją w kierunku wzrostu pozycji. Ciechanów przyciągnął firmy z kapitałem zagranicznym, w tym kilka o znacznym potencjale jak włoska papiernia Delitissue czy Wydawnictwo H.Bauer. Ponadto dobrze rozwijają się inne przedsiębiorstwa z branż produkcyjnych i usługowych.

Pozytywną cechą Ciechanowa jest wyraźne wyodrębnienie terenów przemysłowo-usługowych niekolidujących z zabudową mieszkaniową. Na istniejących terenach przemysłowych (Szczurzyn, dzielnica przemysłowa Towarowa oraz pas przy torach kolejowych) zlokalizowanych jest wiele spośród działających przedsiębiorstw Ciechanowa. Rozwój sektora przedsiębiorstw na terenie miasta mógłby być bardziej zdynamizowany gdyby miasto posiadało więcej dużych działek przygotowanych pod inwestycje (pełne uzbrojenie). Podobnie, nieuregulowany status prawny części gruntów oraz rozdrobnienie własności gruntów są przeszkodą w harmonijnym rozwoju inwestycji, zarówno prywatnych jak i komunalnych.

Słaby rozwój instytucji z otoczenia biznesu, takich jak stowarzyszenia i fundacje promujące lokalną przedsiębiorczość, są kolejną przeszkodą w rozwoju gospodarczym. Miasto posiada rozbudowane zaplecze noclegowe i konferencyjne, które pełni uzupełniającą rolę dla działalności biznesowej, takie jak prowadzenie szkoleń i organizacja konferencji.

Istotnym problemem Ciechanowa jest bezrobocie, utrzymujące się na wysokim poziomie. Stopa bezrobocia mierzona na poziomie powiatu jest wyższa zarówno od przeciętnej stopy dla woj. mazowieckiego, jak i dla kraju. Brakuje miejsc zatrudnienia dla osób młodych wchodzących dopiero na rynek pracy. Poprawa koniunktury gospodarczej w ciągu ostatnich dwóch lat nie przełożyła się jeszcze na znaczącą redukcję osób pozostających bez pracy.

6. Sfera społeczna

6.1. Uwarunkowania demograficzne

Najliczniejsza grupa mieszkańców Ciechanowa, czyli 68,80% jest w wieku produkcyjnym, 13,87% to dzieci i młodzież, a 17,33% społeczności jest w wieku poprodukcyjnym. Tendencje demograficzne w mieście zbliżone są do ogólnokrajowych. W ostatnich latach widoczny jest wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym, związany z ogólnym starzeniem się społeczeństwa, oraz spadek liczebności grupy w wieku przedprodukcyjnym, związany z niżem demograficznym.

Struktura ludności wg wieku

L.p.	Ludność w wieku:	2010	2011	2012	2013	2014
1.	przedprodukcyjnym	6462	6329	6245	6214	6176
2.	Produkcyjnym	32338	31895	31352	30820	30217
3.	poprodukcyjnym	6748	7051	7377	7763	8192

Źródło: Dane Urzędu Statystycznego

6.2. Pomoc społeczna

Realizacją zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej, jak również pomocą środowiskową zajmuje się Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Przez ostatnie lata zasady finansowania zadań z zakresu pomocy społecznej ulegały zmianie. Rozszerzył się zakres świadczeń obligacyjnych przy jednoczesnym redukowaniu środków finansowych na zadania fakultatywne. MOPS świadczy pomoc materialną i różne formy wsparcia niematerialnego. W okresie zimowym uruchamiany jest punkt noclegowy dla osób bezdomnych.

Pomoc społeczna

Wyszczególnienie	Lata			
	2011	2012	2013	2014
Liczba osób, którym udzielono pomocy	3266	2954	3175	3200
Liczba rodzin, którym udzielono pomocy	1396	1299	1454	1397
Odsetek rodzin objętych pomocą MOPS wśród wszystkich rodzin w Ciechanowie	7,21%	6,57%	7,09%	7,14%
Liczba rodzin, którym udzielono pomocy z powodu ubóstwa	674	646	711	744

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ciechanowie

Rozmiary i zakres pomocy społecznej są uwarunkowane sytuacją demograficzną (narastającym procesem starzenia się społeczeństwa), wysokim bezrobociem i rosnącą pauperyzacją, jak również są one ściśle uzależnione są od zapisów budżetowych.

Nakłady na pomoc społeczną

L.p.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata	
		2013	2014
1	Wydatki w ramach zadań własnych	3662524,00	3758914,00
	Liczba rodzin objętych wsparciem	1100	1016
	Średnia przeciętna kwota pomocy w zł	370,00	411,00
	Liczba rodzin korzystająca z zasiłku celowego	715	751
	Średnia przeciętna kwota zasiłku celowego w zł	328,00	327,00
	Liczba rodzin korzystająca z zasiłku okresowego	565	570

	Średnia przeciętna kwota zasiłku okresowego w zł	315,00	292,00
	Liczba rodzin korzystająca z zasiłku stałego	127	137
	Średnia przeciętna kwota zasiłku stałego w zł	417,00	408,00
	Liczba rodzin objętych ubezpieczeniem zdrowotnym	112	123
	Średnia przeciętna składka na ubezpieczenie zdrowotne w zł	38,71	38,13
2	Wydatki w ramach zadań zleconych	0	0
	Liczba rodzin	0	0
	Przeciętna kwota pomocy	0	0
3	Wydatki ogółem	3662524,00	3758914,00

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ciechanowie

Podstawowe formy pomocy społecznej to:

- pomoc środowiskowa, polegająca na udzielaniu świadczeń osobom zakwalifikowanym do pomocy społecznej w miejscu ich zamieszkania,
- pomoc instytucjonalna świadczona w stacjonarnych placówkach opiekuńczych.

Powody przyznawania pomocy przez MOPS w Ciechanowie w 2014 r.

Przyczyna trudnej sytuacji życiowej	Liczba Rodzin	Liczba osób w rodzinach ogółem
Ubóstwo	744	1927
Bezdomność	25	25
Potrzeba ochrony macierzyństwa	133	676
Bezrobocie	662	1868
Niepełnosprawność	374	820
Długotrwała choroba	598	1289
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego ogółem, a w tym:	107	434
1/ rodziny niepełne:	82	303
2/ rodziny wielodzietne:	36	194
Choroba alkoholowa	137	316
Trudności w adaptacji do życia po opuszczeniu zakładu karnego	28	61

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ciechanowie

Pomoc instytucjonalna realizowana jest przez podległe powiatowi domy pomocy społecznej z miejscami stałego pobytu:

- Dom Pomocy Społecznej przy ul. Kruczej dla 210 mieszkańców, szczególnie dla osób przewlekle chorych somatycznie i psychicznie,
- Dom Pomocy Społecznej „Kombatant” dla ponad 100 osób w podeszłym wieku z uprawnieniami kombatanckimi.

Na zupełnie odrębnych zasadach działa dom dla osób starszych i samotnych „Złota jesień” w ramach Spółdzielni Mieszkaniowej „Zamek”, przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, z mieszkaniami lokatorskimi – ale bez prawa wykupienia na własność. Udzielaniem wsparcia osobom uzależnionym i ich rodzinom oraz szeroko rozumianą profilaktyką uzależnień w mieście zajmuje się znajdujące się w strukturze Urzędu Miasta Biuro ds. Rozwiązywania Problemów Uzależnień.

Gmina miejska, realizując zadania ustawowe, wspomaga najuboższe grupy mieszkańców poprzez dofinansowanie kosztów utrzymania lokali mieszkalnych.

6.3. Oświata i wychowanie

Ciechanów jest znaczącym ośrodkiem edukacji w regionie. W gestii samorządu gminnego znajduje się szkolnictwo podstawowe i gimnazja. Opiekę dla najmłodszych dzieci zapewnia żłobek i 7 placówek przedszkolnych. W mieście jest 6 szkół podstawowych, w tym jedna społeczna, oraz 6 gimnazjów, w tym dwa niepubliczne. W związku z niżem demograficznym zmniejsza się liczba oddziałów klasowych i liczba zatrudnionych w szkołach nauczycieli, co wymusza podejmowanie działań oszczędnościowych, zmniejszających koszty utrzymania szkół wobec malejącej liczby uczniów. W mieście funkcjonują dwa zespoły szkół: Miejski Zespół Szkół Nr 1 – z połączenia Szkoły Podstawowej Nr 3 i Gimnazjum Nr 2, oraz Miejski Zespół Szkół Nr 2 – z połączenia Szkoły Podstawowej Nr 7 i Gimnazjum Nr 4. Szkoły posiadają odpowiednią bazę o dobrym wyposażeniu materialnym oraz zapewniają wszechstronną kadrę nauczycielską. Kadra pedagogiczna zatrudniona w szkołach jest dobrze wykształcona – około 94% nauczycieli posiada wyższe wykształcenie. Wielu nauczycieli podnosi swoje kwalifikacje i uzyskuje uprawnienia do nauczania drugiego przedmiotu, wzrasta również liczba nauczycieli dyplomowanych.

Ponadto w mieście funkcjonuje 5 placówek kształcenia na poziomie ponadgimnazjalnym (liceum oraz cztery zespoły szkół średnich) oraz 5 szkół policealnych. Działa tu Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa, Wyższa Szkoła Biznesu i Zarządzania oraz Wydział Zarządzania Wyższej Szkoły Menadżerskiej SIG w Warszawie. W uczelniach wyższych łącznie studiuje od 3,5 tys. do 4 tys. studentów. Ułatwiony dostęp do szkół wyższych skutkuje wzrastającym poziomem wykształcenia młodzieży w mieście.

6.4. Organizacje pozarządowe

Organizacje pozarządowe pełnią bardzo istotną rolę w rozwoju społeczeństwa demokratycznego. W znacznej mierze pełnią również rolę uzupełniającą w stosunku do działalności władz samorządowych. Organizacje pozarządowe działają w większości obszarów, które leżą w spektrum zainteresowania mieszkańców miasta. Do tych obszarów zaliczyć można działalność prorodzinna i charytatywną, kulturalną, sportową oraz edukacyjną.

Zgodnie z danymi Urzędu Miasta na terenie Ciechanowa funkcjonuje około 150 różnych organizacji pozarządowych. Pomimo znaczącej ich liczby oraz istotnej roli, jaką pełnią w lokalnym środowisku, działalność organizacji pozarządowych w Ciechanowie jest w dużej mierze rozproszona i nie obejmuje wszystkich obszarów problemowych, którymi mogłyby się one zająć. Organizacje te z uwagi na brak zintegrowanego działania nie są w stanie efektywnie wywiązywać się ze swoich zadań statutowych, co wiąże się także z nieumiejętnością pozyskiwania źródeł finansowych na swoją działalność. Istotnym problemem dotyczącym działalności organizacji pozarządowych w Ciechanowie jest brak ośrodka pełniącego rolę Regionalnego Centrum Organizacji Pozarządowych. Cele takiego Centrum to:

- stworzenie płaszczyzny współpracy organizacji pozarządowych,
- promowanie i animowanie współpracy organizacji pozarządowych z organami administracji samorządowej i rządowej,
- informacja, poradnictwo, szkolenia, integracja sektora pozarządowego, współpraca z samorządem terytorialnym i jednostkami sektora publicznego.

Powołanie Regionalnego Centrum Organizacji Pozarządowych planuje się w dalszej perspektywie czasowej. Obecnie rolę takiego stanowi Centrum Wolontariatu.

6.5. Identyfikacja problemów

Sytuacja demograficzna społeczności Ciechanowa jest obecnie dość korzystna, z relatywnie dużym odsetkiem populacji znajdującym się w wieku produkcyjnym (ponad 68%). Udział poszczególnych grup wiekowych – przedprodukcyjnej,

produkcyjnej i poprodukcyjnej – jest zbliżony do tendencji ogólnokrajowych. Jednakże należy zwrócić uwagę, że zgodnie z prognozami demograficznymi udział osób młodych będzie się zmniejszał kosztem zwiększenia odsetka osób starszych. Ten efekt jest dodatkowo spotęgowany migracją młodych, wykształconych ludzi do większych ośrodków miejskich. Niekorzystna struktura wiekowa jest zauważalna szczególnie w niektórych rejonach, przede wszystkim w dzielnicy „Błoki”, co skutkuje m.in. większymi potrzebami w zakresie opieki społecznej na tych obszarach.

Korzystną cechą Ciechanowa jest bogata oferta edukacyjna, szczególnie na poziomie uczelni wyższych. Ciechanów staje się prężnym ośrodkiem akademickim także dla osób spoza powiatu. Wzrost przeciętnego wykształcenia mieszkańców Ciechanowa przekłada się na większą elastyczność i lepsze dostosowanie do wymogów rynku pracy.

Zubożenie części społeczeństwa, wynikające m.in. z braku pracy, niepełnosprawności czy patologii społecznych powodują coraz większe wyzwania w zakresie pomocy społecznej. Zakres zadań realizowanych poprzez MOPS w Ciechanowie utrzymuje się na podobnym poziomie i obejmuje około 12% wszystkich rodzin w mieście. Problemy wynikające z długotrwałego bezrobocia powodują nasilenie patologii społecznych, co widoczne jest przede wszystkim w zdegradowanych częściach miasta. Ważnym problemem jest też brak wystarczającej liczby lokali socjalnych, zwłaszcza w zestawieniu z liczbą wyroków o eksmisję.

7. Tabela sumaryczna z podstawowymi wskaźnikami

Gmina Miejska Ciechanów

I.p.		Wskaźnik	Wartość wskaźnika	Stan na/data
1	Powierzchnia		32,51 km ²	2015
2	Ludność		44797 osób	31.12.2014
Zagospodarowanie przestrzenne				
3	Struktura użytkowania gruntów	tereny zabudowane użytki rolne drogi i lasy	34% 54% 12%	31.12.2014
4	Struktura własności gruntów	prywatne komunalne Skarbu Państwa inne	60% 17% 16% 7%	31.12.2014
5	Gospodarka wodno-ściekowa	stopień zwodociągowania długość sieci wodociągowej stopień skanalizowania długość sieci kanalizacyjnej długość sieci deszczowej	98% mieszk. 269,77 km 88% mieszk. 152,96 km 79,4 km	31.12.2014
6	Gospodarka odpadami	nowoczesne składowisko (RIPOK)	tak	2015
7	Zaopatrzenie w źródła energii	stopień gazyfikacji	60% mieszk.	31.12.2014
8	Układ drogowy	drogi krajowe (50/60) drogi wojewódzkie drogi powiatowe drogi gminne drogi bez kategorii	10,37 km 7,00 km 19,90 km 121,76 km 42,50	31.12.2013
9	Transport zbiorowy	ilość /długość linii liczba os. obsługiwanych	9 / 135,6km 4750 os./d	31.12.2014
Gospodarka				
10	Bezrobocie	liczba zarejstr. bezrobotnych stopa bezrobocia w powiecie	2767 16,6 %	31.01.2015 31.01.2015
Sfera społeczna				
11	Struktura ludności	wiek przedprodukcyjny wiek produkcyjny wiek poprodukcyjny	13,87% 68,80% 17,33%	31.12.2014

8. Analiza silnych i słabych stron Ciechanowa (Analiza SWOT)

Ochrona środowiska i zagospodarowanie przestrzenne	
Słabe strony	Silne strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Niedostateczne zagospodarowanie terenów zielonych ▪ Chaotyczny rozwój urbanizacyjny ▪ Rozproszenie zabudowy na dużym obszarze miasta ▪ Niska estetyka niektórych części miasta (np. dworce PKP i PKS i tereny przydworcowe) ▪ Niedostatecznie rozwinięta kanalizacja deszczowa w niektórych dzielnicach ▪ Duże natężenie tranzytowego ruchu kołowego ▪ Skomplikowany podział kompetencji pomiędzy 4 zarządców dróg w mieście ▪ Brak wystarczającej dobrze zagospodarowanej przestrzeni publicznej ▪ Niedostateczna ilość terenów rekreacyjnych (w tym osiedlowych) ▪ Niewykorzystane walory przyrodnicze i środowiskowe dla celów rekreacji i wypoczynku ▪ Zły stan budynków komunalnych (szczeg. w dzielnicy „Błoki”) ▪ Niewystarczające rozwiązania w zakresie budowy lokali socjalnych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Czyste środowisko (położenie w obszarze „Zielonych Płuc Polski”, brak uciążliwego przemysłu, spełnione normy ekologiczne) ▪ Duża ilość terenów zielonych w mieście ▪ Nowoczesna oczyszczalnia ścieków oraz RIPOK ▪ Wysoka jakość wody ▪ Relatywnie dobrze rozwinięta infrastruktura (sieć ciepłownicza, wodociągowa, sanitarna, gazowa, nowoczesny tabor komunikacji zbiorowej) ▪ Wyraźnie wyodrębnione dzielnice przemysłowe i mieszkaniowe ▪ Czytelna struktura funkcjonalno - przestrzenna miasta ułatwiająca procesy porządkujące i modernizacyjne ▪ Ośrodek subregionalny dla okolicznych gmin w zakresie szkolnictwa, służby zdrowia i opieki społecznej, obsługi finansowej, handlu itp.
Zagrożenia rozwoju	Szanse rozwoju
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Niska świadomość ekologiczna społeczności lokalnej ▪ Opóźnienia w przebudowie układu komunikacyjnego - niedrożność miejskiego układu ulicznego 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Budowa dróg szybkiego ruchu i autostrad w regionie ▪ Rekreacyjne zagospodarowanie doliny rzeki Łydyni ▪ Wykorzystanie pocegielnianych

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Opóźnienia w budowie dróg szybkiego ruchu i autostrad ▪ Nieefektywne wykorzystanie pomocy unijnej 	<p>zbiorników wodnych na cele rekreacyjne</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Poprawa stanu środowiska poprzez postępującą modernizację przemysłu
Gospodarka	
Słabe strony	Silne strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Brak dużych uzbrojonych terenów pod inwestycje ▪ Niezakończony proces regulacji stanu prawnego własności gruntów ▪ Niedostateczna promocja miasta jako miejsca atrakcyjnego dla inwestorów ▪ Niedostateczne zaplecze noclegowo-konferencyjne ▪ Słaby rozwój otoczenia biznesu (agencje, fundacje i stowarzyszenia działające na rzecz promocji i wspierania lokalnej przedsiębiorczości) ▪ Brak kadry pracowniczej o ściśle określonych kompetencjach 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dogodne położenie – bliskość aglomeracji warszawskiej ▪ Specjalizacja kierunków działalności gospodarczej związanej z produkcją, motoryzacją, budownictwem oraz zakładami przetwórstwa spożywczego i poligraficznymi ▪ Dostęp do wykwalifikowanej kadry pracowniczej ▪ Dobre połączenia drogowe i kolejowe ▪ Atrakcyjna lokalizacja pod inwestycje (dzielnice przemysłowe z pełnym uzbrojeniem, korzystne warunki ekonomiczne) ▪ Obecność dużych firm z kapitałem zagranicznym ▪ Duży udział eksportu w sprzedaży lokalnych przedsiębiorstw ▪ Dostępność usług z zakresu administracji publicznej ▪ Proinwestycyjna polityka samorządu lokalnego
Zagrożenia rozwoju	Szanse rozwoju
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Niekorzystna koniunktura gospodarcza ▪ Niekorzystna sytuacja finansów publicznych ▪ Nadmierny fiskalizm państwa oraz brak rozwiązań systemowych służących rozwojowi przedsiębiorczości ▪ Zmniejszenie napływu kapitału, w tym zagranicznego 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Korzystny rozwój koniunktury gospodarczej w kraju ▪ Korzystne zmiany prawne dot. finansów gmin, wzrost udziału gmin w podatkach ▪ Pozyskiwanie nowych inwestycji (w tym zagranicznych) ▪ Obniżka podatku dochodowego od osób prawnych

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Brak inwestorów zewnętrznych i wewnętrznych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dalszy rozwój policealnego szkolnictwa zawodowego oraz wyższego, ukierunkowanego na kształcenie dla potrzeb rozwoju miasta i nowoczesnej gospodarki ▪ Współpraca samorządu terytorialnego ze szkolnictwem wyższym i podmiotami gospodarczymi ▪ Rozwój infrastruktury technicznej pod kątem nowych inwestycji
Sfera społeczna	
Słabe strony	Silne strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stopa bezrobocia ▪ Odpływ młodych, wykształconych ludzi do dużych miast ▪ Relatywnie małe zaangażowanie mieszkańców w sprawy lokalne ▪ Niekorzystne zmiany demograficzne, proces starzenia się ludności, mały przyrost naturalny ▪ Mało zintegrowana społeczność miejska ▪ Słabość organizacji pozarządowych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dobry dostęp do usług w zakresie służby zdrowia i opieki społecznej, administracji publicznej, obsługi finansowej, handlu ▪ Rozwinięta baza edukacyjna na poziomie szkolnictwa podstawowego, średniego i wyższego ▪ Dobrze rozwinięta baza rekreacyjno-sportowa ▪ Duża liczba organizacji pozarządowych ▪ Wysoki odsetek osób w wieku produkcyjnym w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców ▪ Dobry stan bezpieczeństwa publicznego ▪ Organizacja imprez o znaczeniu ponadregionalnym
Zagrożenia rozwoju	Szanse rozwoju
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rosnąca przestępczość i patologia społeczna ▪ Brak rozwiązań systemowych w zakresie przeciwdziałania narkomanii i patologiom społecznym ▪ Narastające rozwarstwienie społeczeństwa pod względem zamożności – zubożenie znacznej części społeczeństwa 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rozwój policealnego szkolnictwa zawodowego oraz wyższego, ukierunkowanego na kształcenie dla potrzeb rozwoju miasta i nowoczesnej gospodarki ▪ Możliwość wykorzystania środków pomocowych służących rozwojowi lokalnej społeczności

III. NAWIĄZANIE DO STRATEGICZNYCH DOKUMENTÓW DOTYCZĄCYCH ROZWOJU PRZESTRZENNO- SPOŁECZNO- GOSPODARCZEGO MIASTA I REGIONU

1. Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku – Innowacyjne Mazowsze, to przedstawiona w formie dokumentu kompleksowa koncepcja działań mających prowadzić do rozwoju regionu. Wśród dokumentów programowania regionalnego pełni ona szczególną rolę, jako że wyznacza długookresowe cele główne oraz cele pośrednie średnio- i krótkookresowe, które powinny wskazywać kierunki zmian zachodzących w województwie – zarówno w sferze gospodarczej, jak i społecznej. Strategia uchwalona została 28 października 2013 roku przez Sejmik Województwa Mazowieckiego (uchwała nr 158/13).

Naczelną ideą znajdującą odzwierciedlenie w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego jest dążenie do uzyskania spójności terytorialnej poprzez wprowadzanie innowacji i dążenie do wysokiego wzrostu gospodarczego, co w konsekwencji przełoży się na bardzo dobre warunki życia mieszkańców Mazowsza. Celem głównym strategii jest zmniejszenie dysproporcji rozwoju w województwie mazowieckim oraz wzrost znaczenia obszaru metropolitalnego Warszawy w Europie. Osiągnięcie celu nadrzędnego będzie możliwe poprzez przyspieszenie wzrostu gospodarczego, generowanego przez rozwój produkcji i przemysłu ukierunkowanego na eksport, szczególnie w branżach średniozaawansowanych i zaawansowanych technologii. Dyfuzja innowacji z obszaru metropolitalnego Warszawy i kierunku miast regionalnych, subregionalnych i obszarów wiejskich, jak również rozwój produkcji w przemyśle i przetwórstwie rolno – spożywczym ukierunkowanym na eksport, powinny stać się fundamentem gospodarki regionu.

W strategii województwa mazowieckiego, zgodnie z poniższymi celami zapisanymi w Krajowej strategii rozwoju regionalnego:

1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów,

2. Budowa spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych,

zidentyfikowano trzy obszary strategicznej interwencji, w których występują problemy będące barierą rozwoju regionu. Obszary te cechują się najniższym poziomem dostępu mieszkańców do dóbr i usług. Dodatkowymi kryteriami przy ich wyznaczeniu była dostępność transportowa oraz odsetek osób bezrobotnych pozostających w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Wyznaczając obszary strategicznej interwencji uwzględniono obszary wymagające restrukturyzacji i rozwoju nowych funkcji przy wsparciu instrumentów polityki regionalnej. Są to obszary, na których występuje nadmierna kumulacja negatywnych zjawisk społeczno – gospodarczych, konflikty przestrzenne oraz dysfunkcje rozwojowe. Interwencje, podejmowane na tych obszarach będą skierowane na przeciwdziałanie trwałej marginalizacji, utracie znaczenia gospodarczego oraz koncentracji patologicznych problemów społecznych, a także rozwijanie zdolności absorpcji impulsów docierających z obszarów lepiej rozwiniętych, głównie z obszaru metropolitalnego Warszawy.

Ciechanów, wchodzący w skład obszaru problemowego płocko – ciechanowskiego, zidentyfikowany został również jako obszar strategicznej interwencji z głównymi obszarami problemowymi odnoszącymi się do następujących celów krajowej strategii rozwoju regionalnego:

1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności,

2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.

oraz 2.3. Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze.

Działania te prowadzone będą na poziomie regionalnym ze wsparciem z poziomu krajowego. Strategia mówi, iż - ze względu na funkcje zwornikowe pełnione przez Warszawę w Europie - głównym atutem województwa mazowieckiego, decydującym

o jego rozwoju gospodarczym i konkurencyjności na arenie krajowej i międzynarodowej, jest Warszawa i jej najbliższe otoczenie (obszar metropolitalny Warszawy). Istotny jest jednak również niedostateczny potencjał gospodarczy, intelektualny i kulturowy ośrodków subregionalnych, w tym Ciechanowa, który należy wzmocnić i wykorzystać. Zakłada się, iż bodźce rozwojowe z Warszawy przenikać będą do jej otoczenia, co umożliwi korzystanie z dobrej koniunktury ponadlokalnym ośrodkom w regionie, zwłaszcza zaś byłym miastom wojewódzkim. Z uwagi jednak na fakt, że nawet najsprawniejszy mechanizm dyfuzji bodźców rozwojowych nie zapewni rozwoju całego regionu, konieczne jest także pobudzanie rozwoju na obszarach pozostających poza zasięgiem pozytywnego oddziaływania Warszawy. Ważną rolę w aktywizacji gospodarki Mazowsza odegrać więc mają ośrodki subregionalne – Płock, Radom, Siedlce, Ciechanów oraz Ostrołęka. Szczególny nacisk w płocko – ciechanowskim obszarze strategicznej interwencji położony ma być na takie kierunki działań jak:

- Poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru poprzez m. in. usprawnienie powiązań drogowych Ciechanowa z Warszawą oraz budowę centrum logistycznego i kolejowo – drogowego węzła przesiadkowego w Ciechanowie;
- Rozwój specjalizacji przemysłowych obszaru, w tym m. In. wsparcie dla tworzenia stref produkcyjnych przemysłu poligraficznego i rolno – spożywczego w Ciechanowie;
- Wykorzystanie potencjału energetyki odnawialnej;
- Wsparcie kompleksowych programów rewitalizacyjnych w celu przywrócenia właściwych funkcji miast lub ich dzielnic, a także zmiany funkcji zdegradowanych terenów, w tym rewitalizację centrów miast i obszarów poprzemysłowych oraz powojkowych, zintegrowane projekty miejskie służące rozwojowi ośrodków wzrostu i wzmocnienie roli miast jako ośrodków wzrostu o znaczeniu regionalnym.

Z punktu widzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Ciechanowa szczególne znaczenie ma poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru oraz wsparcie kompleksowych programów rewitalizacyjnych. Ważne jest rozwijanie takich funkcji i cech tych obszarów problemowych, które mają charakter unikatowy, ponadto

konieczna jest również ich szybka modernizacja (ze szczególnym uwzględnieniem infrastruktury technicznej). Obszary te, w tym także Ciechanów, powinny spełniać też funkcje komplementarne w stosunku do Warszawy, uczestnicząc w obsłudze jej funkcji międzynarodowych w zakresie usług wypoczynkowo-rekreacyjnych o wysokim standardzie (zwłaszcza wypoczynek sobotnio-niedzielny), niektórych usług związanych ze sferą obsługi biznesu (jak ośrodki konferencyjne połączone z kompleksami rekreacyjnymi) czy funkcji mieszkaniowych (budownictwo rezydencjalne i „drugie” domy). Priorytetem będzie stwarzanie warunków zachęcających do korzystania z najmniej uciążliwych dla przestrzeni, środowiska i mieszkańców środków transportu. Zadania przewidziane do realizacji w ramach rewitalizacji Ciechanowa, takie jak rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych czy zagospodarowanie terenów przemysłowych, pozwolą na wzrost konkurencyjności miasta. Dzięki temu Ciechanów będzie mógł też pełnić funkcję motoru rozwoju gospodarczego województwa, przyczyniając się do zmniejszania dysproporcji wewnątrzregionalnych, co stanowi jeden z celów strategii.

Jednocześnie liczne inwestycje zapisane w Lokalnym Programie Rewitalizacji i mające za zadanie ochronę oraz lepsze wykorzystanie walorów środowiska naturalnego Ciechanowa wpisują się w działania dotyczące wykorzystania potencjału energetyki odnawialnej, które odnosi się do poprawy jakości środowiska przyrodniczego Mazowsza, a co za tym idzie promowania zrównoważonego rozwoju obszaru. Zrównoważony rozwój oznacza zaś nie tylko właściwą równowagę ekosystemów, ale jest także podstawą poprawy jakości życia mieszkańców oraz daje szansę rozwoju społeczno-gospodarczego regionu. Nie mniej ważne są zadania skierowane na rozwój kultury, które poprzez lepsze wykorzystanie dziedzictwa kulturowego Ciechanowa, jak również promowanie wspólnych tradycji województwa, pozwolą na zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu.

Osiągnięcie priorytetowych celów strategicznych zapisanych w strategii rozwoju województwa mazowieckiego do 20130 roku będzie możliwe między innymi poprzez realizację określonych w niej kierunków działań. Zadania ujęte w Lokalnym Programie Rewitalizacji miasta Ciechanów wpisują się zwłaszcza w następujące kierunki działań:

- Wykorzystanie i wzmocnienie specjalizacji regionalnych;
- Wspieranie rozwoju miast regionalnych i subregionalnych;

- Restrukturyzacja miast w celu wzmocnienia ich funkcji społeczno – gospodarczych;
- Zwiększenie dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionu;
- Spójność wewnątrzregionalna – koncentracja na najbardziej zapóźnionych podregionach;
- Rozwój form transportu przyjaznych dla środowiska i mieszkańców;
- Zapobieganie nadmiernej suburbanizacji i kreowanie ładu przestrzennego;
- Udrożnienie systemu transportowego;
- Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego;
- Aktywizacja rezerw rynku pracy oraz działania na rzecz poprawy sytuacji demograficznej;
- Wzrost wykorzystania zasobów ludzkich poprzez zwiększenie mobilności zawodowej i przestrzennej;
- Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, integracja społeczna
- Wyrównywanie szans edukacyjnych;
- Podnoszenie standardów funkcjonowania infrastruktury społecznej oraz działania na rzecz ochrony zdrowia i bezpieczeństwa publicznego;
- Zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zachowania wysokich walorów środowiska;
- Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego do zwiększenia atrakcyjności turystycznej regionu; kreowanie miast jako centrów aktywności kulturalnej;
- Wykorzystywanie dziedzictwa kulturowego w działalności gospodarczej.

Tak więc Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Ciechanów jest w pełni zgodny ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego i przyczyni się do osiągnięcia celów w niej określonych.

2. Strategia Rozwoju Powiatu Ciechanowskiego

Strategia Rozwoju Powiatu Ciechanowskiego stanowi podstawę działań powiatu, miasta Ciechanowa, miasta i gminy Głinojeck oraz 7 gmin wiejskich powiatu na rzecz rozwoju lokalnego. Ma ona charakter swoistego łącznika pomiędzy rekomendacjami ekspertów a przyszłymi programami operacyjnymi poszczególnych miast i gmin. Podstawą dla zapisów zawartych w Strategii była diagnoza stanu społeczno-gospodarczego powiatu, prowadząca do określenia silnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń jego rozwoju. W dokumencie zostały ujęte uwarunkowania rozwoju powiatu ciechanowskiego zarówno w skali lokalnej i regionalnej, jak i na tle rozwoju kraju i Unii Europejskiej.

Strategia podkreśla, iż walory krajobrazowe terenów zielonych powiatu oraz posiadane wolne działki, w tym duża ilość terenów przeznaczonych pod inwestycje (nie tylko przemysłowe, lecz również związane z turystyką i rekreacją) pozwolą wykorzystać szanse związane ze wzrostem zainteresowania wypoczynkiem weekendowym poza miejscem pracy i zamieszkania, turystyką rowerową i tendencją do osiedlania się poza aglomeracją. W celu poprawy atrakcyjności powiatu jako miejsca wypoczynku i rekreacji konieczne jest jednak uzupełnienie infrastruktury w zakresie ochrony środowiska i zabezpieczenia przeciwpowodziowego oraz rozwój bazy sportowo - widowiskowej. Wobec niskiej efektywności zapobiegania bezrobociu i spadku opłacalności produkcji rolnej należy ponadto rozwijać małą i średnią przedsiębiorczość - w szczególności w oparciu o nie zagospodarowane obiekty i tereny wypoczynkowo-rekreacyjne.

Celem nadrzędnym wynikającym z deklaracji władz samorządowych powiatu jest osiągnięcie trwałego, akceptowanego społecznie i bezpiecznego ekologicznie rozwoju pozwalającego dorównać europejskim standardom życia, przy pełnym wykorzystaniu zasobów przyrodniczych, ludzkich i kapitałowych oraz walorów położenia powiatu. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez dobrą współpracę między miastami i gminami wchodzącymi w skład powiatu w zakresie właściwej gospodarki komunalnej, polityki transportowej, społecznej, oświatowej, mieszkaniowej oraz rolnej. Konsekwencją tak zdefiniowanego celu nadrzędnego, stanowiącego jednocześnie wizję powiatu ciechanowskiego, jest wyznaczenie kierunków rozwoju, które stanowią podstawowe cele strategiczne Strategii Rozwoju Powiatu:

- powiat ciechanowski obszarem czystego środowiska,

- powiat ciechanowski obszarem zrównoważonego rozwoju terenów wiejskich,
- powiat ciechanowski promujący zdrowie,
- powiat ciechanowski promujący rozwój małej i średniej przedsiębiorczości,
- powiat ciechanowski obszarem rozwoju turystyki, głównie na terenach położonych nad Wkrą i Łydynią,
- upowszechnienie pełnego wykształcenia średniego w powiecie ciechanowskim.

Ze względu na charakter stref objętych Lokalnym Programem Rewitalizacji Miasta Ciechanów, działania w nim zawarte przyczynią się do osiągnięcia celów zapisanych w strategii powiatu, a dotyczących przede wszystkim rozwoju turystyki oraz promocji zdrowia.

Cel strategiczny „Powiat ciechanowski obszarem rozwoju turystyki głównie na terenach nad Wkrą i Łydynią” ma za zadanie stworzenie funkcjonalnej, atrakcyjnej infrastruktury agroturystycznej, turystycznej, rekreacyjnej, sportowej i kulturalnej. Dynamika zjawisk zachodzących w turystyce, mająca odbicie w zwiększającej się ilości osób odwiedzających Polskę, wskazuje turystkę jako nośnik wzrostu gospodarczego o zwiększającym się z roku na rok znaczeniu dla gospodarki narodowej. Przy wykorzystaniu uwarunkowań części powiatu może mieć ona wpływ na dynamikę rozwoju powiatu ciechanowskiego szczególnie nad Wkrą oraz nad Łydynią. Obszary atrakcyjne turystycznie mają umożliwiać aktywny wypoczynek mieszkańcom powiatu, jak również dzięki odpowiedniej promocji, turystom z zewnątrz (zwłaszcza z dużych aglomeracji miejskich).

W ramach tego celu można wyodrębnić następujące cele cząstkowe:

- budowa i rozbudowa bazy turystycznej na terenie powiatu, szczególnie nad Wkrą i Łydynią,
- wspieranie promocyjne turystyki i rekreacji na terenie powiatu,
- krzewienie kultury fizycznej, sportu i rekreacji wśród mieszkańców powiatu.

By móc osiągnąć te cele, niezbędne jest realizowanie między innymi następujących działań:

- tworzenie szlaków wycieczkowych i widokowych,
- rozbudowa ośrodków sportu i rekreacji o zasięgu gminnym i powiatowym,

- zapewnienie infrastruktury technicznej i społecznej w tym bazy usługowo – gastronomicznej

Istotnym czynnikiem wpływającym na jakość życia mieszkańców powiatu jest również uczestnictwo w różnorodnych formach wypoczynku i rekreacji. Dlatego też Strategia podkreśla konieczność promowania i umożliwienia wszystkim chętnym aktywnego udziału w rozwoju zainteresowań, nawyków i umiejętności sportowych. Szerząca się patologia społeczna, rozluźnienie więzi rodzinnych oraz pogarszanie się stanu zdrowia, wynikające z dominujących obecnie uwarunkowań cywilizacyjnych, skłaniają też do promowania sportu rodzinnego. Wspólne przebywanie w czasie wolnym jest bowiem doskonałym sposobem na integrację rodziny, przekazywanie wartości ogólnowychowawczych i specyficznych umiejętności w zakresie gier czy zabaw ruchowych. W tak określone priorytety wpisują się takie działania Programu jak rewitalizacja gotyckiego Zamku Książąt Mazowieckich, rewitalizacja zbiorników wodnych i terenów zielonych na osiedlu Krubin oraz zagospodarowanie oczek wodnych Jezioro, Kanały i Kargoszyn.

Kolejnym celem strategicznym jest „Powiat ciechanowski promujący zdrowie”, który zakłada konieczność poszukiwania nowych dróg poprawy stanu zdrowotności społeczeństwa, co wymaga różnorodnych, wielokierunkowych i kompleksowych działań. Cel ten dotyczy poprawy stanu zdrowia i jakości życia ludności powiatu ciechanowskiego poprzez:

- zintegrowanie działań instytucji w kierunku poprawy stanu zdrowia ludności,
- tworzenie wspierających środowisk życia, pracy i środowiska społecznego,
- zmniejszenie narażenia osób i populacji na szkodliwe czynniki chemiczne, fizyczne, ekologiczne i społeczne występujące w środowiska życia, nauki i pracy.

Działaniami preferowanymi w ramach tego celu strategicznego będzie między innymi:

- wyrównanie szans i umożliwienie startu zawodowego grup wysokiego ryzyka,
- poprawa stanu bezpieczeństwa w powiecie,
- zmniejszenie liczby i skutków wypadków drogowych,
- zahamowanie rozwoju przemocy w rodzinie i wśród młodzieży,
- poprawa stanu środowiska naturalnego i jego ochrona.

Lokalny Program Rewitalizacji, który wskazywał między innymi utworzenie Centrum Integracji Społecznej skierowane do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, konieczność rozbudowy ścieżek rowerowych oraz przewiduje zagospodarowanie

terenów zielonych Ciechanowa jest więc zgodny z priorytetami zawartymi w Strategii Rozwoju Powiatu Ciechanowskiego.

3. Strategia rozwoju społeczno - gospodarczego miasta Ciechanów do roku 2023

Strategia Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Miasta Ciechanów przyjęta została uchwałą Rady Miasta Ciechanowa z dnia 29 kwietnia 2004 roku. Jest ona narzędziem służącym do właściwego zarządzania miastem, dzięki któremu proces ten odbywa się w sposób aktywny, świadomy i skoordynowany oraz nastawiony jest na kreowanie atrakcyjnej przyszłości gminy i jej mieszkańców. Sukces miasta zależy bowiem w ogromnym stopniu od efektywnego i sprawnego zarządzania zasobami oraz sterowania procesami lokalnymi w celu osiągnięcia – przy istniejących szansach i zagrożeniach rozwojowych – optymalnych wyników. Strategia stanowi więc koncepcję systemowego działania, która poprzez tworzenie odpowiednich warunków życia, pracy i wypoczynku zapewnić ma jak najwyższy poziom życia mieszkańcom Ciechanowa oraz doprowadzić do rozwoju szeroko pojętej przedsiębiorczości skutkującej zwiększeniem pozycji konkurencyjnej miasta. Tak sformułowana misja związana jest z wizją miasta, która mówi, iż Ciechanów:

- będzie miastem posiadającym atrakcyjne miejsca pracy oraz stwarzającym korzystne i przyjazne warunki do rozwoju szeroko pojętej przedsiębiorczości. Pozytywne zmiany na rynku pracy będą również stymulowane poprzez odpowiedni – zgodny z potrzebami – rozwój kształcenia ustawicznego. Dzięki temu ulegną znacznej poprawie materialne warunki życia mieszkańców, a co za tym idzie, wzrośnie poziom życia społeczeństwa,
- będzie miastem czystym i zadbanym, oferującym atrakcyjne formy spędzenia wolnego czasu dzięki bogatej ofercie kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej. Będzie to także miejsce przyciągające turystów poprzez promowanie długiej i bogatej tradycji oraz zabytków kultury. Sprawi to również, iż Ciechanów będzie miastem znanym i łatwo identyfikowanym w Polsce, a także wśród państw europejskich,
- będzie miastem, w którym rozwój społeczny i gospodarczy będzie następował z poszanowaniem zasobów naturalnych. Liczne, rozległe i zagospodarowane

tereny zielone będą zachęcały do aktywnego wypoczynku na łonie przyrody oraz do spędzania czasu wspólnie z całymi rodzinami i znajomymi.

W celu urzeczywistnienia zapisów zawartych w wizji oraz misji miasta wyodrębnione zostały trzy cele strategiczne, które są jednocześnie spójne z celami określonymi w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego oraz wynikają z przeprowadzonej analizy SWOT. Pierwszym i zarazem najważniejszym z nich – co zostało potwierdzone ankietami przeprowadzonymi wśród różnych grup społecznych – jest rozwój przedsiębiorczości i tworzenie warunków do powstania miejsc pracy. Niski potencjał gospodarczy jest bowiem największym problemem i hamulcem rozwojowym miasta, który sprawia jednocześnie iż stopa bezrobocia kształtuje się na bardzo wysokim poziomie. W celu poprawienia sytuacji konieczne jest więc pobudzenie przedsiębiorczości, które możliwe będzie dzięki stworzeniu dogodnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej, oferowaniu terenów pod inwestycje, jak również aktywizacji mieszkańców - szczególnie młodych absolwentów i bezrobotnych. Wszystkie te działania znajdują odzwierciedlenie w zadaniach realizowanych w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji, który przewiduje między innymi zagospodarowanie terenów poprzemysłowych i doliny rzeki Łydyni, zakończenie procesy rewitalizacji obszaru centrum miasta czy kompleksową rewitalizację dzielnicy Bloki.

Jako że rozwój gospodarczy Ciechanowa musi być wspierany przez rozwój społeczny oraz stopniową modernizację materialnych zasobów miasta, za drugi cel Strategii uznano podnoszenie poziomu życia mieszkańców. Cel ten ma być realizowany między innymi poprzez rozwój i gospodarowanie zasobami mieszkaniowymi, rozwój infrastruktury komunalnej i komunikacyjnej, ochronę i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego, jak również tworzenie warunków do aktywnego spędzania czasu przez mieszkańców. Szczególna uwaga zwrócona jest także na dzielnicę Bloki, w której stan zasobów mieszkaniowych, zbudowanych w okresie wojny, jest wyjątkowo zły. Podejście takie spójne jest z założeniami przyjętymi w Lokalnym Programie Rewitalizacji, dlatego też wiele spośród działań przewidzianych w tym dokumencie realizuje bezpośrednio zadania ujęte w Strategii. Do najważniejszych z nich należą:

- kompleksowa rewitalizacja dzielnicy Bloki, obejmująca substancję mieszkaniową, układ komunikacyjny, założenia zieleni, sferę społeczną i gospodarczą;

- restauracja wymagających tego obiektów dziedzictwa kulturowego i atrakcyjne ich zagospodarowanie;
- zgodny z potrzebami rozwój i modernizacja sieci wodociągowej, kanalizacji sanitarnej i deszczowej;
- modernizacja i rozbudowa oświetlenia miejskiego oraz systemu monitoringu;
- niezbędna modernizacja dróg w miejskim układzie komunikacyjnym;
- współdziałanie z innymi partnerami instytucjonalnymi i społecznymi w zakresie opieki nad ludźmi starszymi, dziećmi i młodzieżą ze środowisk zmarginalizowanych społecznie oraz przeciwdziałaniu alkoholizmowi, narkomanii i agresji;
- pobudzanie aktywności społecznej i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz patologii poprzez tworzenie warunków do podejmowania działalności gospodarczej i aktywnego spędzania czasu;
- rekultywacja terenów przemysłowych z przeznaczeniem na cele rekreacyjne (oczka wodne, kanały przy ul. Gostkowskiej);
- budowa osiedlowych placów zabaw dla dzieci i tworzenie terenów zielonych,
- wyznaczenie i rozbudowa sieci dróg rowerowych;
- zagospodarowanie doliny rzeki Łydyni i przystosowanie do celów rekreacyjno – wypoczynkowych „Błoni”.

Ponadto Program przewiduje inne inwestycje, które wpływać mają na podniesienie poziomu życia mieszkańców i wzrost konkurencyjności miasta.

Trzecim celem określonym w Strategii, który wspierać ma potencjał gospodarczy i intelektualny Ciechanowa, a także wpływać na sposób jego postrzegania zarówno przez mieszkańców, jak i turystów, jest kreowanie i promowanie wizerunku miasta. Istnienie wyraźnie zaznaczonego, dobrze zagospodarowanego, przyjaznego mieszkańcom centrum miasta przyczynia się do wzrostu aktywności i do zacieśniania więzi lokalnych, a ochrona dóbr kultury oraz szerzenie wiedzy o mieście i kulturze regionu będzie miała wpływ na świadomość lokalną i wzrost poczucia tożsamości ciechanowian. W ramach tego celu przewidziano więc między innymi zakończenie prac związanych z wyraźnym zaznaczeniem i modernizacją centrum miasta (rewitalizacja

pasażu im. M. Konopnickiej i będącej własnością gminy kamienicy przy ul. Warszawskiej, modernizacja oraz ujednoczenie oświetlenia i małej architektury, zagospodarowanie terenów zielonych), poprawę wizerunku miasta (ujednoczenie i klarowne oznakowanie miasta, uatrakcyjnienie Zespołu Przyrodniczo – Krajobrazowego Doliny Rzeki Łydyni, wypromowanie imprez kulturalnych i sportowych związanych z Ciechanowem, wspieranie turystyki jednodniowej z wykorzystaniem walorów historycznych miasta) oraz kształtowanie tożsamości kulturowej mieszkańców (zamek jako centrum kulturalno – wystawiennicze; dawny rynek jako najważniejsza przestrzeń publiczna).

Przedsięwzięcia zapisane w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Ciechanów są więc w pełni zgodne z tak określonymi zadaniami i stanowią instrument pomocny do realizacji celów wyznaczonych przez Strategię Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Miasta Ciechanów.

4. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Ciechanów

Celem Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest określenie długookresowej polityki przestrzennej na obszarze miasta. Dokument ten określa funkcje miasta, porządkuje strukturę zagospodarowania przestrzennego w poszczególnych strefach funkcjonalnych, wskazuje sposób odnowy krajobrazu miasta oraz sposób kształtowania struktury terenów otwartych w mieście. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Ciechanów zostało przyjęte uchwałą Rady Miasta nr 69/VIII/2007 z dnia 31 maja 2007 roku.

W rozdziale dotyczącym głównych problemów do rozwiązania, Studium wskazuje między innymi:

- brak ukształtowanych atrakcyjnych miejsc tożsamości miasta (gospodarka lokalna),
- brak ukształtowanego systemu urządzonych terenów zielonych, rekreacji i sportu (środowisko przyrodnicze i gospodarka gruntami),
- brak ścieżek rowerowych i ukształtowanych ciągów spacerowych (infrastruktura społeczna),

- niezadawalający stan techniczno - użytkowy bazy oświatowej, istniejące dysproporcje w warunkach funkcjonowania i wyposażenia placówek (infrastruktura społeczna),
- narastającą dekapitalizację zasobów komunalnych, w tym głównie osiedla "Błoki" oraz części zasobów w śródmieściu, mała efektywność prac konserwacyjno - remontowych (mieszkalnictwo),
- braki w wyposażeniu w miejski system kanalizacji sanitarnej części terenów budownictwa jednorodzinne (infrastruktura techniczna).

Tak określone obszary problemowe, wraz z analizą uwarunkowań oraz silnych i słabych stron miasta, stały się podstawą do wyznaczenia kierunków zagospodarowania przestrzennego. Przyjęto kierunki zagospodarowania przestrzennego i rozwój miasta godzące politykę koncentracji i utrzymywania zwartej struktury urbanistycznej z tendencją do gospodarczego uaktywniania się stref przy ulicach wylotowych, atrakcyjnych dla inwestorów. Wśród kierunków zagospodarowania, które ważne są ze względu na obszary objęte rewitalizacją Studium wymienia:

Tereny rozwojowe dla zabudowy i zagospodarowania z przeznaczeniem na wyodrębnione funkcje:

- tereny przeznaczone na funkcje usługowe kwalifikowane do wypoczynku, kultury, sportu i administracji, zagospodarowane w powiązaniu z zielenią urządzoną (max. 70 % powierzchni zabudowanej) wyznaczone w obrębie:
 - w otoczeniu istniejącej zieleni wokół zbiorników wodnych Krubina na zachód od ul. Długiej,
 - w otoczeniu zbiorników wodnych przy ul. 17 Stycznia, Kraszewskiego,
- tereny zagospodarowane na funkcje rekreacyjno - wypoczynkowe, w powiązaniu z zielenią urządzoną (max. 30 % powierzchni zabudowanej) wyznaczone w obrębie:
 - po obu stronach nowowyprowadzonej ulicy łączącej ul. Wojska Polskiego i ul. Gostkowską w granicach doliny Łydyni,
 - w otoczeniu zbiornika wodnego przy północnej granicy miasta na zachód od u. Wyspiańskiego,
 - zespołu zabudowy "Jeziorko",

- bezpośredniego rejonu zbiorników wodnych na zachód od ul. Długiej,
- rejonu zbiorników wodnych na zachód od ul. Sońskiej,
- doliny Łydyni w rejonie śródmieścia od zamku do torów kolejowych.

Pod względem działalności inwestycyjnej, zabudowy i zagospodarowania na terenach z dominacją istniejącej zabudowy należy utrzymać i tworzyć warunki dla poprawy standardów techniczno - użytkowych istniejącego zainwestowania miejskiego, dalszego krystalizowania się wyodrębnionych struktur funkcjonalno - przestrzennych oraz poprawy wizerunku, w tym poprzez:

- modernizację i rehabilitację zabudowy w centrum miasta z podnoszeniem standardu techniczno - użytkowego obiektów i lokali usługowych,
- stymulowanie i promocję rozgęszczenia struktur istniejących osiedli zabudowy mieszkaniowej o niskich standardach, a w szczególności osiedla zabudowy wielorodzinnej "Bloki",
- intensywne kreowanie miejsc tożsamości sprzyjających indywidualizacji wizerunku miasta:
 - otoczenie Zamku Księżąt Mazowieckich,
 - strefa od Placu Jana Pawła II poprzez ul. Warszawską, Pl. Kościuszki do Farskiej Góry,
 - kompleks sportowo - wypoczynkowy w rejonie ul. Kraszewskiego i ul. 17 Stycznia,

a w dłuższym horyzoncie czasowym:

- dolina rzeki Łydyni w strefie śródmiejskiej,
- tereny rekreacyjno - wypoczynkowe w sąsiedztwie dolesionej części Krubina.

Lokalne zasoby środowiska przyrodniczego tworzą tereny objęte lub wskazane do ochrony ze względu na nadrzędną zasadę zrównoważonego rozwoju struktur osadniczych. Przyjęto zasadę utrzymania i powiększania terenów aktywnych biologicznie, zachowujących walory środowiskowe miasta. Jest to kontynuacja realizacji programu "Zdrowe miasto - Ciechanów" poprzez:

- ochronę, uporządkowanie i podnoszenie wartości przyrodniczo - krajobrazowej istniejących parków, zieleńców i skwerów,
- ochronę wód powierzchniowych i ich eksponowanie w zagospodarowaniu terenu sąsiedniego,

- wprowadzanie na tereny zielone ogólnodostępnych form ich użytkowania.

Wśród celów związanych z kierunkami przekształceń i rozwoju układu komunikacyjnego Studium wymienia między innymi zabezpieczenie potrzeb niezmotoryzowanych uczestników ruchu, a w tym poprawę warunków bezpiecznego ruchu pieszego, poruszania się osób niepełnosprawnych, ruchu rowerowego oraz środków komunikacji zbiorowej.

Zapisy zawarte w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Ciechanów są więc w pełni zgodne z wytycznymi zawartymi w Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego i przyczynią się do konsekwentnej realizacji polityki przestrzennej miasta.

IV. ZAŁOŻENIA PROGRAMU REWITALIZACJI

1. Podokresy programowania

Okres programowania dla przedsięwzięć realizowanych w ramach „Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Ciechanów” to lata 2005 – 2023. Dla okresu tego przyjęto trzy podokresy programowania, zgodne z okresami programowania Unii Europejskiej. Są to lata 2005-2006, 2007-2013 oraz 2014-2020.

2. Kryteria wyboru obszarów problemowych

Wyboru obszarów problemowych, na których realizowany będzie Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Ciechanów, dokonano przede wszystkim na podstawie wyników konsultacji społecznych i analiz ekspertów przeprowadzonych w trakcie prac nad Strategią Rozwoju Społeczno –Gospodarczego Miasta Ciechanów do roku 2023. W celu realizacji idei uspołecznienia procesu budowy strategii rozwoju społeczno-gospodarczego miasta oraz skonfrontowania wyników analiz przeprowadzonych w oparciu o dane statystyczne i opracowania eksperckie z opiniami mieszkańców Ciechanowa przeprowadzono badania ankietowe społeczności lokalnej. Badania te miały na celu zidentyfikowanie najważniejszych – zdaniem mieszkańców – atutów i słabych stron miasta, a także priorytetów inwestycyjnych najistotniejszych dla przyszłości Ciechanowa. W badaniu wzięło udział blisko 500 mieszkańców miasta, w tym 59% kobiet i 41% mężczyzn.² Partycypacja społeczna we wszystkich etapach prowadzenia programu rewitalizacji jest nieodzownym warunkiem powodzenia realizacji planowanych przedsięwzięć. Dlatego wyniki badania stanowiły istotny materiał do dalszych analiz przeprowadzonych przez zespół ekspertów z Urzędu Miasta w Ciechanowie pod kierownictwem Prezydenta Miasta Ciechanów. Na podstawie analizy zagrożeń i problemów społecznych występujących w dzielnicach Ciechanowa oraz zagadnień związanych ze spójnością terytorialną zidentyfikowano obszary, które powinny zostać objęte „Lokalnym Programem Rewitalizacji Miasta Ciechanów”. Są to:

² Dane na podstawie Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Miasta Ciechanów do roku 2023

- **OBSZAR I: Trakt średniowieczny** – oś komunikacyjna miasta, od Zamku Książąt Mazowieckich z przyległą częścią zespołu przyrodniczo – krajobrazowego „Dolina rzeki Łydyni”, poprzez ul. Wodną z przyległą ul. Nadrzeczną, Plac Jana Pawła II z Ratuszem, ul. Warszawską z przylegającymi ulicami i placami, Plac Kościuszki, ul. Zielona Ścieżka do Farskiej Góry i Parku im. Dąbrowskiego oraz ul. Ściegiennego.
- **OBSZAR II: Dzielnica Bloki** – obszar poniemieckiej zabudowy wielorodzinnej z okresu okupacji, obejmujący około 100 budynków jednopiętrowych z użytkowym poddaszem, w obrębie torów kolejowych, ulicy Sienkiewicza, Reja, 17-go Stycznia i Tatarskiej.
- **OBSZAR III: Tereny przemysłowe i zdegradowane** – wyrobiska pocegielniane wypełnione wodą, zlokalizowane na terenie miasta (w centrum i na obrzeżach): „Krubin” w rejonie ulicy Sońskiej, akwen „Kanały” ograniczony ulicami 17-go Stycznia, Gostkowską, Kargoszyńską i Kraszewskiego z kompleksem sportowo – rekreacyjnym i terenami zieleni, „Jeziorko” w rejonie ul. Armii Krajowej, „Kargoszyn” w rejonie ul. Sygietyńskiego, „Wieża ciśnień” wraz z przyległym terenem przy ul. Płockiej.

Przy określeniu obszaru rewitalizacji wzięto pod uwagę poziom bezrobocia i ubóstwa, trudne warunki mieszkaniowe, poziom degradacji infrastruktury technicznej i budynków oraz poziom degradacji terenów.

Wyznaczone do rewitalizacji obszary stanowią pod względem historycznym i funkcjonalnym najważniejsze tereny miejskie, z nasilonymi zjawiskami patologii i zagrożeniem wykluczenia społecznego mieszkańców. Koncentracja działań rewitalizacyjnych na tych obszarach gwarantuje najwyższą efektywność działań w stosunku do oczekiwanych efektów rewitalizacji, którymi są:

- odtworzenie rekreacyjnej funkcji centrum miasta,
- poprawa estetyki przestrzeni w centrum miasta, dzielnicy „Bloki” i terenach przemysłowych,
- powstrzymanie degradacji zabytkowej tkanki miejskiej, odnowę dziedzictwa kulturowego poprzez remont i modernizację obiektów zabytkowych,
- poprawa dostępności i jakości obiektów kulturalnych,

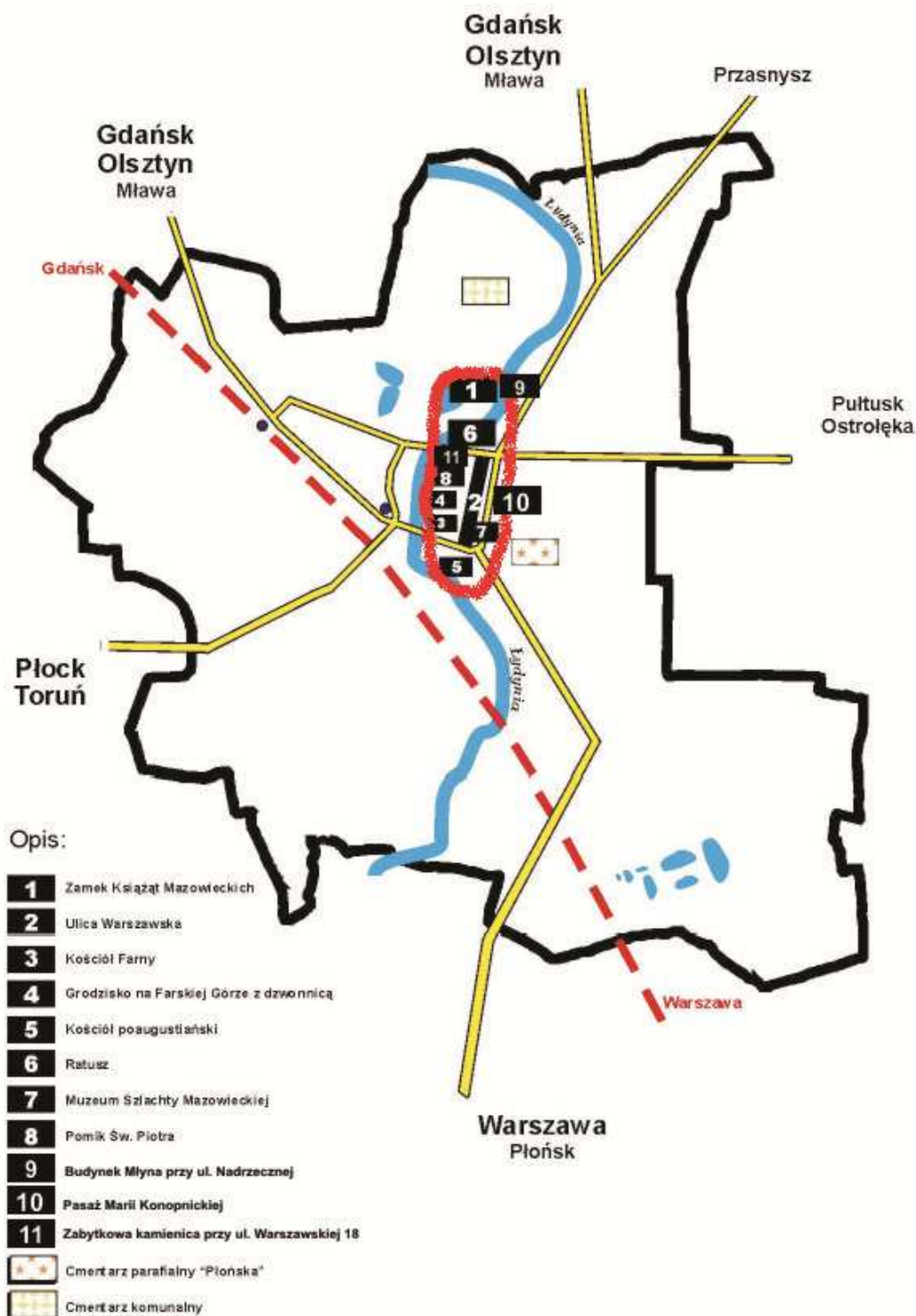
- zwiększenie ilości obiektów sportowo-rekreacyjnych,
- powstanie nowych miejsc pracy w wyniku realizacji nowych projektów turystycznych i kulturalnych,
- poprawa jakości życia na rewitalizowanych obszarach Ciechanowa,
- wzrost ilości terenów wyposażonych w infrastrukturę techniczną,
- modernizacja zasobów mieszkaniowych na obszarach objętych rewitalizacją,
- polepszenie stanu dróg miejskich,
- wzrost bezpieczeństwa mieszkańców,
- wzrost dostępności usług opieki społecznej,
- pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców,
- zwiększenie potencjału turystycznego, kulturalnego oraz pobudzenie ruchu turystycznego,
- modernizacja oraz nadanie obiektom i terenom zdegradowanym nowych funkcji społeczno-gospodarczych,
- wykorzystanie walorów przyrodniczych Ciechanowa.

Ogółem Lokalny Program Rewitalizacji obejmuje obszar około **260 ha** powierzchni miasta.

W 2005 i 2014 roku odbyły się konsultacje społeczne, kiedy to najważniejsze podmioty działające w obrębie wyznaczonej strefy zostały przez Urząd Miasta Ciechanów poproszone o przeanalizowanie swoich planów i przemyślenie propozycji i sugestii zapisów, jakie powinny znaleźć się w Lokalnym Programie Rewitalizacji. Lista propozycji działań jest otwarta, a Lokalny Program Rewitalizacji jest w miarę potrzeb aktualizowany. Lista zgłaszanych inwestycji podmiotów współuczestniczących w procesie rewitalizacji została uwzględniona w niniejszym opracowaniu.

3. Obszary objęte Programem Rewitalizacji

3.1. Obszar I: Trakt Średniowieczny

Źródło: Opracowanie UM

Trakt średniowieczny stanowi oś komunikacyjną miasta, od Zamku Książąt Mazowieckich z przyległą częścią zespołu przyrodniczo – krajobrazowego „Dolina rzeki Łydyni”, poprzez ulicę Wodną, Plac Jana Pawła II z ratuszem, ulicę Warszawską, Plac Kościuszki, ulicę Zieloną Ścieżkę do Farskiej Góry i parku im. Dąbrowskiego oraz ulicę Ściegiennego.

Trakt stanowi najistotniejsze miejsce tożsamości miasta oraz integralną część centrum Ciechanowa o znaczeniu historycznym, kulturalnym, administracyjnym i społecznym. Obszar wskazany do rewitalizacji obejmuje historycznie najstarszą, najbardziej reprezentacyjną część miasta, o czym świadczy układ urbanistyczny wpisany do rejestru zabytków nieruchomości województwa mazowieckiego pod nr A-259, charakter zabudowy oraz znajdujące się tutaj zabytkowe budowle. W latach 2007 – 2011 zrealizowana została przebudowa ulicy Warszawskiej oraz Placu Jana Pawła II, podnosząca ich standard i atrakcyjność. Powyższy ciąg został przystosowany do pełnienia funkcji reprezentacyjnych o charakterze publicznym. Zmieniona została organizacja ruchu. Ulica Warszawska stała się na całej długości szerokim ciągiem pieszym o zróżnicowanej nawierzchni z kostki granitowej, z jednolitymi obiektami małej architektury – ławkami, stylowymi lampami, stanowiskami dla rowerów, koszami ulicznymi itp. Jest to realizacja w pełni zgodna ze *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego miasta Ciechanów*, które wskazywało konieczność poprawy i indywidualizacji wizerunku miasta, kreowanie atrakcyjnych miejsc tożsamości w obrębie: otoczenia Zamku Książąt Mazowieckich oraz strefy wyznaczonej Placem Jana Pawła II, ulicą Warszawską, Placem Kościuszki i Farską Górą.

Ruiny średniowiecznego **Zamku Książąt Mazowieckich** w Ciechanowie stanowią jeden z ciekawszych i unikalnych reliktyw dawnego systemu rezydencjonalno-obronnego książąt mazowieckich, obejmującego także inne budowle o przeznaczeniu militarnym, wzniesione m.in. w Czersku, Nowym Mieście, Liwie i Warszawie. Zamek w Ciechanowie usytuowany jest na lewym brzegu szerokiej, podmokłej doliny rzeki Łydyni, która otacza go od południa i wschodu, odgradzając jednocześnie od miasta, znajdującego się w swoim dawnym i nowszym układzie po jego południowej stronie. Od strony zachodniej zamku i w pewnym od niego oddaleniu, po nasypie usypanym w XIX wieku przebiega dziś ulica Zamkowa. Ulica łączy miasto rozłożone po obu stronach rzeki z dojazdem do głównej bramy zamkowej. Dojazd ten, znaczony w terenie miękka

nawierzchnią, stanowi odgałęzienie ulicy Zamkowej. Zamek i miasto nad brzegiem Łydyni określane niegdyś „miastem nowym” mają wspólną historię, wiąże je wspólna idea – stworzenie nowoczesnej siedziby książąt mazowieckich. Pomysł założenia zamku w rozlewiskach rzeki wiązać należy z pojawieniem się realnego zagrożenia za strony państwa krzyżackiego, które przejmując jako lenno Ziemię Zakrzeńską niebezpiecznie przybliżyło się do Północnego Mazowsza, tworząc z nim wspólną granicę. Fundatorem zamku był najwybitniejszy chyba w dziejach Mazowsza władca - Janusz I (1379-1429), budowę zamku rozpoczęto około roku 1420, ale została przerwana w latach 1409 -1422 wojnami z zakonem krzyżackim. Wydaje się, że właściwą budowę wiązać należy z intensywną odbudową Ciechanowa po wojnach z Krzyżakami, a ich nowożytną modernizację po pożarze w roku 1476. Pierwsza faza budowy przebiegała około 10 lat. Teren, na którym miał zostać wzniesiony zamek książęcy został starannie wybrany. W miejscu tym, otoczonym z trzech stron zakolem i łąkami zalewowymi rzeki Łydyni grunt był bardzo grząski i nie sprzyjał zbytnio wznoszeniu olbrzymiej, kamiennie-ceglanej gotyckiej fortecy. Z drugiej strony, z strategicznego punktu widzenia, posadowienie zamku na mokradłach, naturalne otoczenie zakolem rzeki i dodatkowo płytką aczkolwiek szeroką fosą, było majstersztykiem ówczesnej sztuki militarnej. Zamek uzyskał formę prostokąta o wymiarach około 48 x 57 metrów, orientowany północ-południe, z dwiema wieżami flankującymi ścianę południową. Wieża wschodnia miała charakter sądowo-penitencjarny, zachodnia zaś, pełniła funkcje arsenału książęcego. Przy północnej, wewnętrznej ścianie zamkowej wzniesiono okazały, zajmujący całą szerokość dziedzińca tzw. Dom Wielki. Była to budowla jednokondygnacyjowa, zwieńczona dwuspadowym dachem, wystającym znacznie ponad poziom krenelażu kurtyny północnej. Wjazd i brama do zamku znajdowały się w centralnej części ściany południowej. Ukończony zapewne około roku 1430 zamek musiano modernizować już po kilku lub kilkunastu latach. Drugi etap budowy przyniósł podwyższenie murów obwodowych i wież do wysokości 7 - 8 metrów i podwyższenie poziomu dziedzińca wewnętrznego o 1,5 metra. Zaprojektowany wcześniej od południa główny wjazd do zamku zatracił na podwyższeniu gruntu swe walory komunikacyjne co spowodowało konieczność przebicia nowej bramy w ścianie zachodniej i pobudowanie okazałego przedbramia z drewnianym mostem, gdyż także wtedy, zamek otoczono imponującą, oszalowaną deskami i palami fosą o szerokości dochodzącej do 18 metrów. Restauracja zamku po pożarze w 1476 roku stanowiła okazję by ponownie podnieść

wysokość murów i wież do 10 metrów oraz wznieść na szczycie ściany zachodniej gabinet prospektowy, zwany potocznie "Kurzą Nogą". W ostatniej dekadzie XV wieku zamek doczekał się kolejnej modyfikacji budowlanej - przystosowano go do ewentualnego wykorzystania broni palnej. W tym celu ponownie, znacznie podwyższono wysokość obu wież i wybito szereg otworów strzelniczych. Przed rokiem 1536 wybrukowano dziedziniec zamkowy. W 1526 roku Mazowsze, po śmierci ostatnich książąt mazowieckich, zostało włączone do Korony. Drugi okres świetności zamku przypada na lata 1547 - 1556 kiedy to Ciechanów, wraz z całą dzielnicą pełnił funkcje rezydencji Bony, królowej-wdowy. Po wyjeździe Bony z kraju rezydencja powoli zaczęła podupadać, zniszczenia poczynione przez Szwedów w 1657 i 1708 roku doprowadziły zamek do ruiny, z której już się nie podniósł. Jako budowla o charakterze militarnym stracił on całkowicie swoją funkcję. Podejmowane pod koniec XVIII wieku przez Adama Krasińskiego próby przywrócenia dawnej świetności zamku przerwane zostały rozbiorami i w konsekwencji upadkiem państwa. Dopiero w roku 1909 Edward Krasiński przeznaczył na restaurację murów zamkowych 4000 cegieł, a społeczny komitet odbudowy zaciągnął bezprocentową pożyczkę na poczet kosztów remontu. W czasie przeprowadzonych wówczas prac wymurowano nową bramę zachodnią i uzupełniono wyłamania od strony południowo zachodniej. Obie wojny światowe szczęśliwie nie wyrządziły murom zamkowym większych szkód. W latach międzywojennych, a potem po wojnie, prowadzone były prace remontowe. Zamek został częściowo zrekonstruowany i udostępniony turystom. Zachowany jest prostokątny mur zewnętrzny, o wysokości 9,8 m, z dwiema okrągłymi basztami narożnymi: południowo-wschodnią (więzienną) i zachodnią, zwaną arsenałem (pełniącą głównie funkcje obronne, co potwierdza obecność otworów strzelniczych i zbiornik na smołę). Pomiędzy basztami pozostały ślady dawnego wejścia. Do zamku bowiem prowadził z miasta długi drewniany most zwodzony. Z budynków mieszkalnych i gospodarczych pozostały jedynie fundamenty i piwnice. Zwiedzający zamek mogli oglądać dwie cylindryczne wieże, wysokie mury obwodowe i pozostałości budynku mieszkalnego. W basztach mieściły się ekspozycje muzealna, a w przyziemiach gotyckiego budynku znajdowała się wystawa archeologiczna.

W świadomości mieszkańców Ciechanowa zamek zawsze odgrywał znaczącą rolę, jako symbol dawnej świetności miasta, a później trwała ruina o funkcjach muzealnych. Ten stan rzeczy zmienił się w latach 2009 -2011, kiedy Muzeum Szlachty Mazowieckiej

będące zarządcą zamku przeprowadziło rewitalizację obiektu z wykorzystaniem środków unijnych. Poza restauracją murów, renowacją dziedzińca, budową sanitariatów wybudowano Dom Mały o funkcjach wystawienniczych i oświatowych. Nastąpiło ożywienie obiektu i wpisanie go na trwale w kalendarz imprez kulturalnych, tak regionalnych, jak i ponadregionalnych. Na zamku na bieżąco prowadzone są prace archeologiczne, a etapami także prace konserwatorskie. Jednocześnie, obiekt jest wykorzystywany na cele promocji kultury i imprezy estradowe. Od kilku lat odbywają się tu imprezy takie jak: „Dionizje”, „Straszydło”, „Kupalnocka”, „Powrót Szwoleżerów Gwardii”, „Biesiady Kasztelańskie”.

Zamek Książąt Mazowieckich wraz z otoczeniem jest objęty *Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego „Dolina Łydyni”*, jest wpisany do rejestru zabytków (decyzją nr 209/59 z dnia 6 sierpnia 1959 roku) i objęty ochroną prawną wraz ze strefą w promieniu 200 m od obiektu. Na terenie zamku dopuszcza się usługi kultury oraz usługi gastronomii, niekolidujące z warunkami ochrony zamku, w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Na „Błoniach” po drugiej stronie ulicy Zamkowej na terenie zespołu przyrodniczo – krajobrazowego „Dolina rzeki Łydyni” zgodnie z ustaleniami *Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Dolina Łydyni”* z 2004 roku mogą powstać w ścieżki spacerowe i rowerowe, a na ulicy Zielonej funkcjonuje plac zabaw dla dzieci.

Ulica Warszawska należy do najwcześniejszych urządzonych w mieście, a łącząc plac Kościuszki z młodszym od niego, istniejącym już w XV wieku rynkiem przedratusznym, stała się najbardziej eksponowaną. Do dziś przetrwała w zasadzie w obecnym kształcie, wyjąwszy wczesne lata międzywojenne, w których przekomponowano odcinek na styku z ulicą Mickiewicza i drugi — z placem Kościuszki. Ulica Warszawska stanowi w strukturze miejskiej Ciechanowa fragment ciągu łączącego dwa historyczne ośrodki urbanizacji: pierwotnego grodziska, pobliskiej Fary i Rynku Zielonego oraz ulokowanego na północy Nowego Miasta z rynkiem – historycznie nazywanym Wielkim. Wzdłuż ulicy zlokalizowane są sklepy, usługi i zabudowa mieszkaniowa, stanowiąca w większości własność prywatną, wymagająca w części remontów. Od 2000 roku skwer na ulicy Warszawskiej upiększa pomnik Św. Piotra Apostoła, patrona miasta Ciechanowa. Obecnie ulica Warszawska jest zamknięta dla ruchu kołowego, stanowi deptak - główny

ciągami pieszymi z uaktywnionymi okresowo atrakcjami turystycznymi, plenerowymi i handlowo-gastronomicznymi.

Rynek w Ciechanowie został założony na przełomie XIV i XV wieku, w czasie przenoszenia z dzisiejszego Placu Kościuszki na nowe miejsce, w okolice zamku. Rynek zaprojektowany był na kształcie regularnego czworoboku, typowo dla miast lokowanych na prawie chełmińskim. Z każdego rogu wybiegały dwie prostopadłe ulice. Zasadniczy układ rynku pozostał do dziś niezmienny, z wyjątkiem południowej pierzei, którą rozebrał okupant w 1942 roku Rada Miasta w 1962 roku podjęła uchwałę o przekształceniu rynku w miejski skwer. Bruk został zerwany. Na jego miejsce posiano trawniki, posadzono drzewa i krzewy oraz zbudowano fontannę. Rynek ograniczony jest ulicami 17 Stycznia, Dolną, Śląską i Pułuską oraz Wodną. Obecnie zagospodarowany jest w formie placu publicznego z miejscowym zadrzewieniem i fontanną. Na ulicach obrzeżnych odbywa się ruch samochodowy, wyznaczone są tu również miejsca postojowe. W lipcu 2005 roku w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego Nr 139 opublikowana została Uchwała Rady Miasta Ciechanów w sprawie zmiany nazwy Rynek na **Plac Jana Pawła II**. Po zrealizowanej przebudowie ulicy Warszawskiej oraz Placu Jana Pawła II znacznie wzrosła ich atrakcyjność – zostały przystosowane głównie jako przestrzeń publiczna. Plac jest otwartym salonem reprezentacyjnym Ciechanowa, sceną wydarzeń kulturalnych w mieście, miejscem relaksu dla mieszkańców i turystów. Uporządkowane zostało zagospodarowanie przestrzenne, wyposażenie i wystrój ulicy. Dokonane zostały nasadzenia, część zdrowych drzew została zachowana. Zieleń uzupełniają miejscowe trawniki i donice z roślinami. W zróżnicowanej nawierzchni placu przeważa kostka granitowa uzupełniona klinkierem i granitowymi płytami. Wzdłuż wschodniej, zachodniej i północnej pierzei usytuowane są parkingi, stojaki na rowery. Małą architekturę będą tworzą latarnie i ławki. Powstają ogródki kawiarniane, rozłożone wzdłuż wschodniej, zachodniej i południowej pierzei placu. W centralnej części placu powstała nowa fontanna. Działania te miały na celu przywrócenie rangi rynku jako głównego placu miejskiego oraz stworzenie przestrzeni publicznej w mieście.

Nieopodal Placu Jana Pawła II, na ulicy Kilińskiego 8 znajduje się najstarszy zakład przemysłowy „**Browar Ciechanów**”, założony w 1864 roku przez warszawskiego piwowara Karola Machlejda. Wielokrotnie zmieniał swoich właścicieli w późniejszym

okresie, po wojnie zaś został upaństwowiony. Obecnie, pozostając w prywatnych rękach, nadal produkuje piwo, które stopniowo staje się coraz bardziej rozpoznawalną marką.

Ratusz to obiekt neogotycki, znajdujący się na północnej stronie ciechanowskiego rynku. Wzniesiony został w 1844 roku według projektu znakomitego włoskiego architekta – Henryka Marconiego (1792-1863). Jest zbudowanym z cegły dwukondygnacyjnym, podpiwniczonym budynkiem, na planie prostokąta, z nowszą dobudówką od tyłu i z czworoboczną wieżą na osi fasady. W panoramie miasta ratusz stanowi piękny architektoniczny akcent, wyróżniający się swoją lekkością i swoistym urokiem. Mają tu swoją siedzibę władze miasta. Na frontowej ścianie budynku umieszczona jest tablica pamiątkowa ku czci Polaków zamordowanych w ostatnim dniu okupacji hitlerowskiej. Po tej samej stronie Placu Jana Pawła II w kamienicy pod nr 21 wmurowana jest tablica pamiątkowa Jana Rzewnickiego zasłużonego ciechanowianina. Nieco dalej przy ulicy Śląskiej 7 znajduje się tablica upamiętniająca jedną z dwóch ostatnich egzekucji w Ciechanowie, która była dokonana z 16/17 stycznia 1945 roku.

W pierwszych wiekach Ciechanowa **Plac Kościuszki** był obok podgrodzia i warowni, po której górują przy farze resztki grodziska, centralnym miejscem w mieście. Przecięty ważnymi szlakami komunikacyjnymi łączył miasto z wszystkimi ważniejszymi centrami nie tylko w kraju. Wraz z przeniesieniem miasta w pobliże obecnego zamku, po 1400 roku Zielony Rynek począł dzielić się swymi funkcjami z rynkiem przedratusznym i odtąd głównie ulica Warszawska wyznaczała nowy układ urbanistyczny między starą i nową częścią miasta. Plac miał różne nazwy: Zielony Rynek, Zielony Plac, dopiero w 1918 roku nazwano go Placem Kościuszki. Aż do lat przedwojennych na placu była w przewadze zieleń, a wąskie drogi zajmowały mniej miejsca. Na nich mogły się wyminąć pojedyncze zaprzęgi konne i później pierwsze samochody. Kilkakrotnie zmieniany był układ placu, początkowo miał kształt nieregularny, zbliżony do prostokąta, po kolejnych zmianach bliższy trapezowi. Obecny układ pochodzi z lat okupacji niemieckiej, w czasie której kosztem zieleni rozszerzono trakty komunikacyjne. Plac Kościuszki był zawsze miejscem reprezentacyjnym. Z tych względów w 1932 roku wystawiono na skwerku obelisk, upamiętniający czyn niepodległościowy członków Polskiej Organizacji Wojskowej, odtworzony staraniem TMZC w 1997 roku. Na tym placu odbywały się różne zgromadzenia patriotyczne, przed wojną 3 Maja i 11

Listopada, po 1945 roku zwłaszcza 1 Maja. Także i dziś wyznaczają sobie na nim uroczyste spotkania różne organizacje, np. PCK i Policja z okazji wręczania sztandarów. Plac Kościuszki należący do najstarszych zakątków w mieście, staje się coraz milszy dla oka i zapewne będzie spełniał charakter wizytowy.

Grodzisko na Farskiej Górze w świetle badań archeologicznych jest kolebką Ciechanowa, pierwotnym miejscem jego lokalizacji. Farska Góra – wzniesienie na lewym brzegu rzeki Łydyni, jest położona pomiędzy ulicą Piotra Ściegiennego i parkiem Jana Dąbrowskiego, obok Kościoła Farnego, nad jarem od południa, którym schodziła droga (obecnie ulica 3 Maja) do przeprawy przez rzekę. Badania archeologiczne potwierdzają nieprzerwany ciąg osadniczy od VII do XV wieku. W 1889 roku na grodzisku została wzniesiona neogotycka dzwonnica z w miejscu poprzedniej, drewnianej z XVII wieku. Budowla jest czworoboczna, oszkarpowana, z kolistymi przeźroczami i szczytami sterczynowymi. W ramach zespołu kościelnego została uznana za zabytek.

Kościół Farny stanowi część zespołu kościoła parafialnego p.w. Narodzenia NMP z XIV wieku wpisanego do rejestru zabytków. Położony jest w centrum starego miasta na ulicy ks. Piotra Ściegiennego nr 11, obok średniowiecznego grodziska. Świątynia pochodzi z lat 1353-1356, na przestrzeni wieków przechodziła bogate i burzliwe dzieje. Wielokrotnie była rabowana i profanowana, ale mimo wielu niełaskawych doświadczeń historii nadal jest przykładem dobrze zachowanego gotyku mazowieckiego. Kościół jest orientowny, wzniesiony na planie krzyża z cegły, z użyciem w dolnych partiach murów dużych głazów narzutowych. Wszystkie narożniki i ściany boczne opięte są uskokowymi skarpami. Kościół jest trzynawowy, z nawą środkową wyższą od naw bocznych, co stanowi rzadkość wśród starych kościołów. Wewnątrz znajduje się wiele pamiątek historycznych, w tym renesansowy nagrobek rycerski oraz liczne tablice pamiątkowe i epitafia. We wnętrzu kościoła zachowały się m.in. krzyż z belki tęczowej pochodzący z XVI wieku, dwie kropielnice granitowe prawdopodobnie z XIV wieku, krucyfiks z pierwszej połowy XVII wieku. Z dawnych nagrobków zachował się w nawie głównej nagrobek Stanisława Szczurzyńskiego (zm. w 1556 roku) z płaskorzeźbą rycerza w zbroi naturalnej wielkości. Płaskorzeźba ta zaliczana jest do pięciu zapowiadających renesans na Mazowszu. Obok kościoła, od jego początków do połowy XIX wieku, znajdował się grzebalny cmentarz.

Kościół poaugustiański powstał w XVI wieku przy zakonie oo. augustianów, których sprowadził do Polski książę mazowiecki Ziemowit III Starszy. Jest to kościół gotycki, obecnie pod wezwaniem Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny, parafia św. Tekli. Miejsce pod kościół i klasztor nadał Kazimierz I w 1353 roku. Zakon uległ kasacji po powstaniu styczniowym, był wielokrotnie niszczone. Po ostatniej odbudowie rozebrane zostały nawy boczne, zabudowano arkady, zlikwidowano gotyckie sklepienie, a ostrołukowe okna zastąpiono prostokątnymi. Istniejąca polichromia pochodzi z 1920 roku, wykonana została przez Władysława Drapiewskiego. We wnętrzu kościoła znajduje się wiele cennych pamiątek m.in. barokowy ołtarz główny, pieta z XVIII wieku, krucyfiks z XVI wieku, 7-głosowe organy z XVIII wieku, barokowa ambona. Podziemia kościoła kryją szczątki zakonników. U wejścia do kościoła poaugustiańskiego znajduje się neogotycka brama-dzwonnica pochodząca z drugiej połowy XIX wieku. Składa się ona z trzech arkad ostrołukowych ze sterczynami, odznacza się wyjątkowym kunsztem architektonicznym.

Muzeum Szlachty Mazowieckiej funkcjonuje od 1973 roku, początkowo jako Muzeum Zamku, a od 1976 roku do 1990 jako Muzeum Okręgowe. Obecnie jako Muzeum Szlachty Mazowieckiej w Ciechanowie podlega Urzędowi Marszałkowskiemu Województwa Mazowieckiego. Poza zabytkowym budynkiem dawnego banku przy ulicy Warszawskiej Muzeum ma do swej dyspozycji wchodzi również: Zamek Księżąt Mazowieckich, Muzeum Pozytywizmu w Gołotczyźnie oraz Dworek - dom A. Bąkowskiej - właścicielki dóbr Gołotczyzna. Mimo jasno sformułowanego w obecnej nazwie profilu, Muzeum pozostaje nadal placówką wielodziałową (posiada następujące działy: historii, sztuki, archeologii i etnografii), które dopiero od 1990 roku ukierunkowuje swoje zbiory z myślą o stałej ekspozycji poświęconej szlachcie mazowieckiej. Muzeum gromadzi zbiory archeologiczne, etnograficzne, archiwalne i militarne związane z historią ziemi ciechanowskiej. Od 1990 roku prowadzi badania naukowe i poszerza swoje zbiory związane ze szlachtą mazowiecką. Posiada interesujący zespół portretów szlacheckich od XVIII-XX wieku, konwisarstwa i judaiki.

Zabytkowy Młyn przy ul. Nadrzecnej został zbudowany przez Lubienieckiego i Mundsztuka ok 1900 roku. Produkcję zakończył dopiero w latach 60. ubiegłego wieku. Budynek jest głęboko zdegradowany, wymaga nakładów finansowych i społecznych by odzyskać pierwotny wygląd i móc spełniać nowe, społeczno - gospodarcze funkcje.

Pasaż im. Marii Konopnickiej, położony w ścisłym centrum Ciechanowa (przy ul. Warszawskiej) stanowi część średniowiecznych założeń urbanistycznych miasta, objętych strefą ochrony konserwatorskiej. Jest to obszar o powierzchni 0,55 ha, przyległy do odtworzonego traktu średniowiecznego prowadzącego od gotyckiego kościoła farnego i średniowiecznego grodziska na Farskiej Górze poprzez dawny rynek z zabytkowym ratuszem do Zamku Książąt Mazowieckich. Trakt średniowieczny był główną osią rozwoju Ciechanowa, obecnie pełni rolę deptaka. Na przedmiotowym pasażu w 1907 roku otwarty został Dom Ludowy, w którym uczestniczyła bywająca wielokrotnie w Ciechanowie poetka Maria Konopnicka. W chwili obecnej teren ten jest wysoce zaniedbany, zdegradowany. Brzydota i bezużyteczność miejsca stwarzają przyjazne warunki do spotkań młodzieży i dorosłych pod wpływem używek (alkoholu, narkotyków). Potrzebne jest ożywienie miejsca, nadanie nowych funkcji, poprawiających jakość życia i nastawionych na potrzeby współczesnego społeczeństwa.

Na obszarze pasażu przewiduje się utworzenie strefy spacerowo-rekreacyjnej i kulturalnej, które w większej skali przyczynią się do zmiany jakościowej w odbiorze kultury, poprawy dostępu do zasobów kultury i zwiększenia poziomu uczestnictwa mieszkańców w życiu kulturalnym oraz wzrostem oferty turystycznej z zachowaniem elementów historycznych. W ramach opracowanej koncepcji i projektu budowlanego do realizacji przewidziane jest zapewnienie dojazdów do istniejących budynków mieszkalnych oraz lokali usługowych, wytworzenie szeregu placów tematycznych przylegających do ciągów pieszych w tym:

- sceny z przeznaczeniem na działalność kulturalną i edukacyjną, w tym teatr letni
- struktury sztucznego terenu w schodkowym układzie - „kaskady” /widowni
- szachownicy miejskiej
- placu zabaw z siłownią zewnętrzną oraz siedziskami
- zadaszenia odcinka głównego ciągu spacerowego, którego zadaniem jest ochrona przed warunkami atmosferycznymi w celu zwiększenia oferty kulturalnej
- wprowadzenie elementu historycznego identyfikacji wizualnej miejsca - witać z wizerunkiem Marii Konopnickiej
- budowę dwóch fontann (zbiornikowa i natryskowa)
- wprowadzenie charakterystycznego elementu modułowej ławki ciągnącej się wzdłuż ciągów pieszych i placów.

Przedsięwzięcie to będzie nowoczesnym rozwiązaniem modelowym (proinnowacyjnym), dostosowującym kształcenie kulturalno-edukacyjne do nowoczesnych wymogów określonych w dokumentach strategicznych oraz do standardów europejskich. Na pasażu obowiązywać będzie zakaz ruchu zmotoryzowanego, co sprzyjać będzie ograniczeniu niskiej emisji w ścisłym kulturalnym i społecznym centrum miasta.

Miejsce takie jest niezwykle potrzebne w świetle wymogów ofert kulturalno-edukacyjnych oraz oczekiwań gospodarki i mieszkańców. W tej części miasta brakuje obszaru, który w łączącym krajobrazie traktu średniowiecznego, począwszy od Zamku Książąt Mazowiecki przez zabytkowy Ratusz, zrewitalizowany Plac Jana Pawła II i ul. Warszawska (deptak) zapewni mieszkańcom, turystom oraz innym odbiorcom dostęp do atrakcyjnej oferty kulturalno-edukacyjnej z połączeniem elementów historycznych. Do zapewnienia szerokiej oferty kulturalnej przewidziane są poza wnioskodawcą, Ciechanowski Ośrodek Edukacji Kulturalnej, Powiatowe Centrum Kultury i Sztuki, organizacje pozarządowe oraz artyści. Dotychczas, w celu poszukiwania ciekawych ofert kulturalnych mieszkańcy z terenu powiatu zmuszeni są wyjeżdżać do większych miast.

Jednocześnie, realizacja projektu wpłynie na dodatnie efekty ekonomiczne poprzez oddziaływanie na bezpośrednie otoczenie inwestycji.

Zabytkowa Kamienica przy ulicy Warszawskiej. Obiekt zlokalizowany jest w centrum miasta, wzdłuż traktu średniowiecznego o powierzchni użytkowej 550 m². Obecnie jest w bardzo złym stanie technicznym i wymaga kapitalnego remontu oraz przywrócenia jego stanu do użytkowania. Niezamieszkaną i nie spełniającą żadnej funkcji społeczno – gospodarczej wpływa na niekorzystny odbiór wśród częściowo zrewitalizowanego obszaru (ul. Warszawska).

Planuje się przywrócenie wartości modernistycznego obiektu urbanistycznego Ciechanowa, który wybudowany został na początku lat 30-tych XX wieku i wpisany jest do rejestru zabytków celem nadania mu nowych społeczno – gospodarczych funkcji. Powstaną:

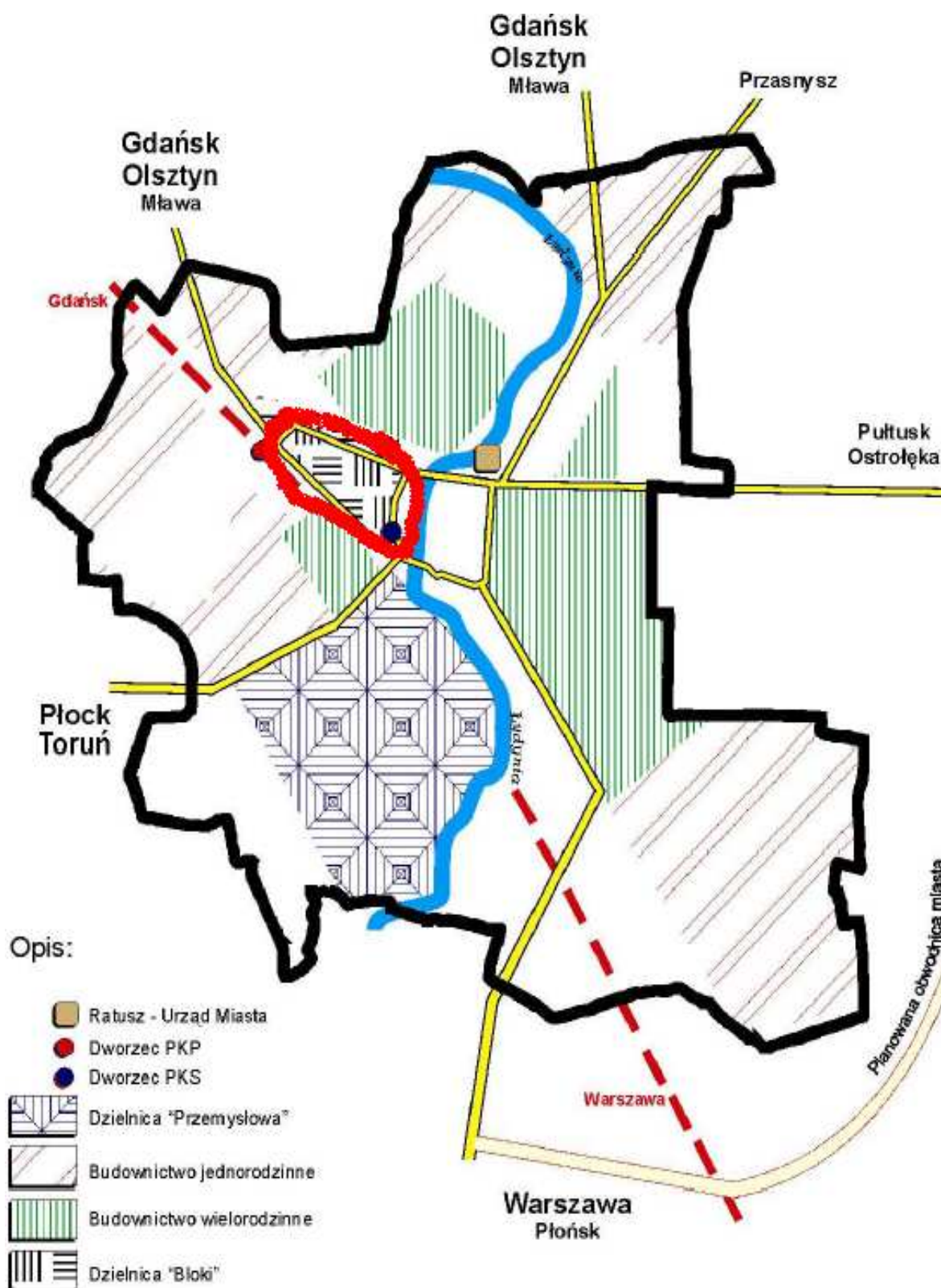
1. Pracownia Dokumentacji Dziejów Miasta;
2. Klubokawiarnia i galeria artystyczna;

3. Klub seniora – w przyszłości e-pracownia dla seniorów;
4. Pokoje gościnne umieszczone na najwyższym poziomie, dla przedstawicieli miast partnerskich, występujących artystów, organizatorów imprez, spotkań i wystaw.

Bogactwo dziedzictwa i kultury regionu są istotnym czynnikiem rozwoju społeczno-gospodarczego, który może w dużym stopniu wpłynąć na rozwój lokalnego rynku usług turystycznych, a tym samym przyczynić się do znacznej poprawy lokalnej gospodarki.

Przywrócenie wartości historycznych i materialnych kamienicy wpłynie bezpośrednio na ożywienie kulturalne i gospodarcze miasta, poprzez przewidywane powstanie nowych podmiotów gospodarczych w obszarze obsługi ruchu turystycznego - usługi gastronomiczne, pamiątkarskie, przewodnickie i inne. Ulegający dotychczas pogłębiającej się degradacji obiekt o ogromnych walorach zabytkowych i architektonicznych stanie się pozytywną wizytówką miasta i regionu, a poprzez nadanie mu zupełnie nowych, znacznie szerszych funkcji społecznych, kulturowych i turystycznych wpłynie na wzrost atrakcyjności turystycznej miasta i regionu oraz ożywienie życia gospodarczego.

3.2 Obszar II: Dzielnica „Bloki”

Źródło: opracowanie UM

Dzielnica „Bloki” usytuowana jest w północno-wschodniej części miasta, w obrębie torów kolejowych i ograniczona ulicami Reja, 17-go Stycznia i Tatarskiej. Jest ona bardzo czytelna na planie miasta, obejmuje ulice:

1. Głowackiego
2. Kaczeńców
3. Moniuszki
4. Narutowicza
5. Okrzei
6. Olchowa
7. Plac Piłsudskiego
8. Powstańców Warszawskich
9. Roweckiego
10. Sienkiewicza - do skrzyżowania z ulicą 17 Stycznia
11. Spółdzielcza
12. 17 Stycznia - od ul. Tatarskiej
13. Świętochowskiego
14. Tatarska
15. Hallera
16. Ostatni Grosz
17. Wiklinowa
18. Wyzwolenia
19. Nowokolejowa

Funkcje dzielnicy zgodnie z *Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego Dzielnicy „Bloki”* w Ciechanowie to:

- funkcja mieszkaniowa w zakresie budownictwa wielorodzinnego i jednorodzinnego,
- funkcja usługowa w zakresie usług użyteczności publicznej.

W dzielnicy „Bloki”, w zasobach komunalnych oraz wspólnot mieszkaniowych, znajduje się około 100 jednopiętrowych budynków o różnej powierzchni zabudowy, z użytkowym poddaszem, i typowymi, spadzistymi dachami pokrytymi dachówką. Są to budynki unikatowe w skali kraju i Europy Środkowej, zostały wybudowane w latach 1940 - 1942 przez administrację niemiecką i miały dostosować Ciechanów do pełnienia

funkcji stolicy regencyjnej. W okresie rejencji za podstawowy problem w zagospodarowaniu nowych ziem uznano niedostatek mieszkań o standardzie odpowiednim dla urzędników administracji niemieckiej, dlatego od budowy osiedla mieszkaniowego zdecydowano się rozpocząć prace nad przebudową miasta. Pierwsze roboty rozpoczęto w październiku 1940 roku. Domy różnicowano w zależności od pozycji w hierarchii społecznej przyszłych lokatorów – były to budynki przeznaczone dla dwóch, czterech i więcej rodzin, o różnym rozkładzie mieszkań i standardzie. Nie zdążono zrealizować planów budowy osiedli domów jednorodzinnych dla pracowników instytucji rządowych. Wybudowano jedynie kilka willi jednorodzinnych we wschodniej części dzielnicy, m.in. tzw. „Willa Kocha”, pozostałe budynki to 2, 3 i 4-klatkowe bloki.

Dzielnica „Bloki” stanowiła w 1945 roku zwarty obszar zabudowy mieszkaniowej, a stan techniczny budowli umożliwiał natychmiastowe zasiedlenie. Dzieląc duże mieszkania (o powierzchni liczącej często powyżej 100m²) na mniejsze uzyskano możliwość zasiedlenia ich większą ilością osób. „Bloki” do dziś stanowią istotną część zasobów mieszkaniowych Ciechanowa, niestety są też jedną z najbardziej zdegradowanych materialnie i społecznie dzielnic miasta.

Rodzaj konstrukcji budynków, wchodzących w skład zasobów, niepodzielnie związany jest z okresem ich budowy. Między budynkami z lat 40-tych wybudowane zostały w latach 60-tych 3-piętrowe budynki mieszkalne (tzw. „klocki”). W tej części miasta są również zlokalizowane prawie w całości zasoby PKP S.A., pochodzące z okresu II wojny światowej. Między budynkami jest trochę nieuporządkowanej zieleni.

Budynki dzielnicy „Bloki” posiadają:

- fundamenty i ściany z cegły ceramicznej,
- ściany nośne z cegły pełnej, palonej o grubości 38 cm, w tym niektóre również z pustką termiczną, poza stropami nad piwnicami (cegła), pozostałe stropy drewniane,
- dachy dwuspadowe o konstrukcji drewnianej, z pokryciem dachówką ceramiczną, a w kilku przypadkach późniejszym eternitem,
- podłogi z drewna,
- tynki zewnętrzne cementowo-wapienne,
- stolarkę okienną drewnianą,
- schody drewniane.

Powyższe uwarunkowania oraz stan techniczny budynków, charakteryzujący się niskim standardem i znacznym zdekapitalizowaniem, słabym wyposażeniem zasobów oraz nieodpowiednią strukturą zasiedlenia mieszkań, uzasadniają pilną potrzebę inwestowania celem utrzymania tych zasobów. Budynki w dzielnicy w większości wymagają odnowienia elewacji i docieplenia, remontów klatek schodowych, częściowo również wymiany pokrycia dachowego, a także wykonania instalacji centralnego ogrzewania.

Niekorzystna intensywność zabudowy i zaludnienia w osiedlu Bloki wymagają działań w kierunku poprawienia standardów zamieszkania. *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Ciechanów* przyjęte uchwałą Rady Miasta nr 69/VIII/2007 z dn. 31 maja 2007 roku podkreśla, że w najbliższych latach konieczne będzie stymulowanie i promocja rozgęszczenia struktur istniejących osiedli zabudowy mieszkaniowej o niskich standardach, a w szczególności osiedla zabudowy wielorodzinnej "Bloki".

Problemem dzielnicy jest też konieczność modernizacji osiedlowych ciągów komunikacyjnych i małej architektury, oraz brak zorganizowanych terenów rekreacyjnych, brak placów zabaw dla dzieci i miejsc spotkań dla młodzieży, takich jak np. kawiarenka internetowa kluby osiedlowe itp.

Dużym problemem jest również niekorzystne zagospodarowanie terenów między budynkami mieszkalnymi, gdzie ulokowane są stare zabudowania gospodarcze i zniszczone blaszane garaże. Konieczne wydaje się uporządkowanie tych terenów.

Większością budynków w imieniu gminy zarządza Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. Jednak część z nich, będąca wcześniej w posiadaniu PKP, została sprzedana prywatnym właścicielom, którzy tworzą Wspólnoty Mieszkaniowe.

Oprócz budynków mieszkalnych w dzielnicy, przy centralnym placu gdzie odbywają się uroczystości państwowe, wybudowana została w tym samym okresie czasu ciekawa architektonicznie tzw. „krzywa hala”. Obecnie używana jest do celów kulturalno-mieszkaniowych. Na parterze swoją siedzibę ma Miejska Biblioteka Publiczna im. Zygmunta Krasińskiego.

Na ulicy Sienkiewicza zachowany jest zabytkowy odcinek drogi pokrytej kostką brukową.

W latach 2015 – 2018 w ramach Planu działań RIT planuje się na przedmiotowym obszarze:

1. Przebudowę głównego ciągu komunikacyjnego dzielnicy wraz z atrakcyjnym zagospodarowaniem terenów zieleni;

2. Rewitalizację zabytkowego budynku i nadanie mu nowych funkcji.

Wybudowana w Ciechanowie w latach 1940-41 ul. Sienkiewicza, łącząca dworzec kolejowy z centrum miasta, w zakresie pasa jezdni o nawierzchni z kostki brukowej wraz z krawężnikami wpisana jest do gminnej, wojewódzkiej ewidencji zabytków. Zachowana w stanie pierwotnym droga o nawierzchni z kostki kamiennej nigdy nie była remontowana i uległa silnej degradacji ze względu na duże natężenie ruchu, co poza zwiększonym zużyciem paliwa i narażeniem pojazdów na uszkodzenie skutkuje wysokim poziomem hałasu. Inwestycja w drogę będzie stanowiła mniejszą część projektu, jednocześnie w znaczny sposób wpłynie na zmianę wizerunku dzielnicy, ożywienie gospodarcze i będzie stanowiła element ułatwiający aktywne włączenie się mieszkańców w życie miasta. Zdewastowana obecnie nawierzchnia jezdni zniechęca przedsiębiorców do podejmowania działalności gospodarczej w tej części miasta. W ramach projektu wykonana zostanie podbudowa i nawierzchnia jezdni, wykonane zostaną chodniki i oświetlenie uliczne. Zagospodarowana będzie zielen w pasie ulicznym, stworzone zostaną miejsca odpoczynku sprzyjające integracji społecznej i odbudowywaniu więzi lokalnych.

Ulica stanowi główny ciąg komunikacyjny unikatowej w skali Europy dzielnicy BLOKI, znajdującej się w strefie ochrony konserwatorskiej. W ramach projektu wykonana zostanie kompleksowa rewitalizacja jednego budynku, stanowiącego w całości własność Gminy Miejskiej Ciechanów. Budynek całkowicie podpiwniczony, jednoklatkowy, dwukondygnacyjny z użytkowym poddaszem, murowany ze stropem ceramicznym nad piwnicą i z pozostałymi stropami drewnianymi, z dachem drewnianym pokrytym dachówką. Kompleksowe działania obejmą całkowitą modernizację obiektu (obejmująca również termomodernizację oraz wymianę systemu ogrzewania z piecowego na podłączenie do centralnej ciepłowni miejskiej)z przekształceniem dotychczasowej funkcji mieszkalnej na cele społeczne.

W wymiarze społecznym przewiduje się zagospodarowanie części obiektu na lokale dla osób poszkodowanych w przypadku wystąpienia kataklizmów i niezbędne dla zapewnienia opieki w przypadku występowania przemocy w rodzinie. Stworzony zostanie ośrodek dziennego pobytu dla osób w podeszłym wieku, klub osiedlowy oraz świetlica środowiskowa.

W obiekcie prowadzona będzie aktywizacja społeczna zmarginalizowanych środowisk poprzez wspieranie ekonomii społecznej i inicjowanie powstawania spółdzielni socjalnych. Zagospodarowane tereny zieleni będą uwzględniały niewielkie place zabaw dla dzieci, siłownię pod chmurką oraz tereny parkowe z małą architekturą.

Realizacja projektu przyczyni się do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu mieszkańców najsilniej zdegradowanej dzielnicy Ciechanowa oraz ich aktywizacji społecznej i zawodowej.

Na obszarze dzielnicy „Błoki” znajduje się również **dworzec kolejowy**. W 2015 r. został rozebrany stary budynek dworcowy, a w jego miejsce powstanie nowy, modułowy obiekt typowy dla magistrali kolejowej E65. Dworzec, oprócz dotychczasowych zadań, będzie pełnić także funkcje handlowo-usługowe. Inwestycja prowadzona jest przez właściciela – spółkę PKP. Obok dworca znajduje się targowisko miejskie zwane „bazarciem”, który w obecnym kształcie nie stanowi najlepszej wizytówki dla miasta. Posiłkując się środkami pochodzącymi ze źródeł zewnętrznych w latach 2016 -2020 na przedmiotowym terenie powstanie **kolejowo - drogowy węzeł przesiadkowy** z 200 miejscami parkingowymi, ścieżkami rowerowymi oraz **hala targowa**, będąca nowoczesnym zapleczem handlowym dla rolników i lokalnych kupców.

W najbliższym otoczeniu dworca znajduje się **drewniany budynek mieszkalny, wzniesiony około 1880 r. równoległe z budową linii kolejowej w Ciechanowie, wpisany do rejestru zabytków**. Budynek o powierzchni zabudowy 211 m² (obecnie nie użytkowany) jest obiektem parterowym, na planie wydłużonego prostokąta, o dachu dwuspadowym. Do północnej ściany szczytowej przylega wtórny, niewielki drewniany budynek gospodarczy o powierzchni zabudowy 39 m². Zabudowa jest jedyną w regionie, zachowaną w pierwotnym wyglądzie, drewnianym parterowym wielorodzinnym budynkiem mieszkalnym o stylistyce najstarszych obiektów dawnej Kolei Nadwiślańskiej.

Budynek od kilkudziesięciu lat nie jest użytkowany, co spowodowało jego powolną degradację. Jako podstawowe przyczyny przedmiotowego stanu można określić: czas w połączeniu z działaniem przyrody: warunki atmosferyczne, zmiany temperatury, wiatr, słońce, światło i szkodniki biologiczne tj. pleśń, grzyby, owady. Ubytek w pokryciu dachowym spowodował miejscowe zniszczenie stropu oraz uszkodzenia sąsiadujących fragmentów ścian.

Zabytkowy budynek mieszkalny, zlokalizowany w bliskim sąsiedztwie inwestycji PKP oraz inwestycji w ramach RIT potrzebuje niezbędnych nakładów by wpisać się w nowe otoczenie z nowymi funkcjami, jednocześnie nie zatracić walorów kulturowych, historycznych, pozwalając na zachowanie dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń. Brak interwencji oraz wsparcia finansowego planowanych działań będzie sprzyjać dalszej degradacji obiektu i konieczności wykreślenia z rejestru zabytków nieruchomych.

W ramach przedsięwzięcia planowane jest kompleksowe wsparcie modernizacyjne, renowacyjne i adaptacyjne by uratować, przywrócić wartość i nadać nową funkcję obiektowi zabytkowemu. Dokumentacja projektowa szczegółowo określi zakres realizacji prac, zgodny z ustaleniami z wojewódzkim konserwatorem zabytków. Poza pracami przygotowawczymi planuje się: prace ziemne, modernizację, adaptację, renowację części budynku, które uległy największemu zniszczeniu, np. ściany, strop, więźba, pokrycie dachowe, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, dostosowanie do nowej funkcji (zapewnienie sanitariatów i pomieszczeń socjalnych). Ważny element stanowi podłączenie do instalacji elektrycznej oraz wodno - kanalizacyjnej. Również zaplanowano uporządkowanie przestrzeni publicznej wokół zabytku (w chwili obecnej wysoce zdegradowany teren), poprzez wykarczowanie dzikiej roślinności, nasadzenia roślin, krzewów, wyposażenie w infrastrukturę nakierowaną na turystów (ławeczki, chodniki, zagospodarowanie pobliskiego skwerku). Dostosowanie obiektu wraz z otoczeniem do przyjmowania turystów, w tym osób niepełnosprawnych, przyczyni się do wzrostu atrakcyjności regionu oraz zwiększenia ruchu turystycznego.

Obiektowi zostanie nadana nowa funkcja użytkowa, z przeznaczeniem na cele kulturalne i edukacyjne, w tym również w połączeniu z działalnością komercyjną:

1. PUNKT INFORMACJI TURYSTYCZNEJ (brak takiego punktu w regionie);

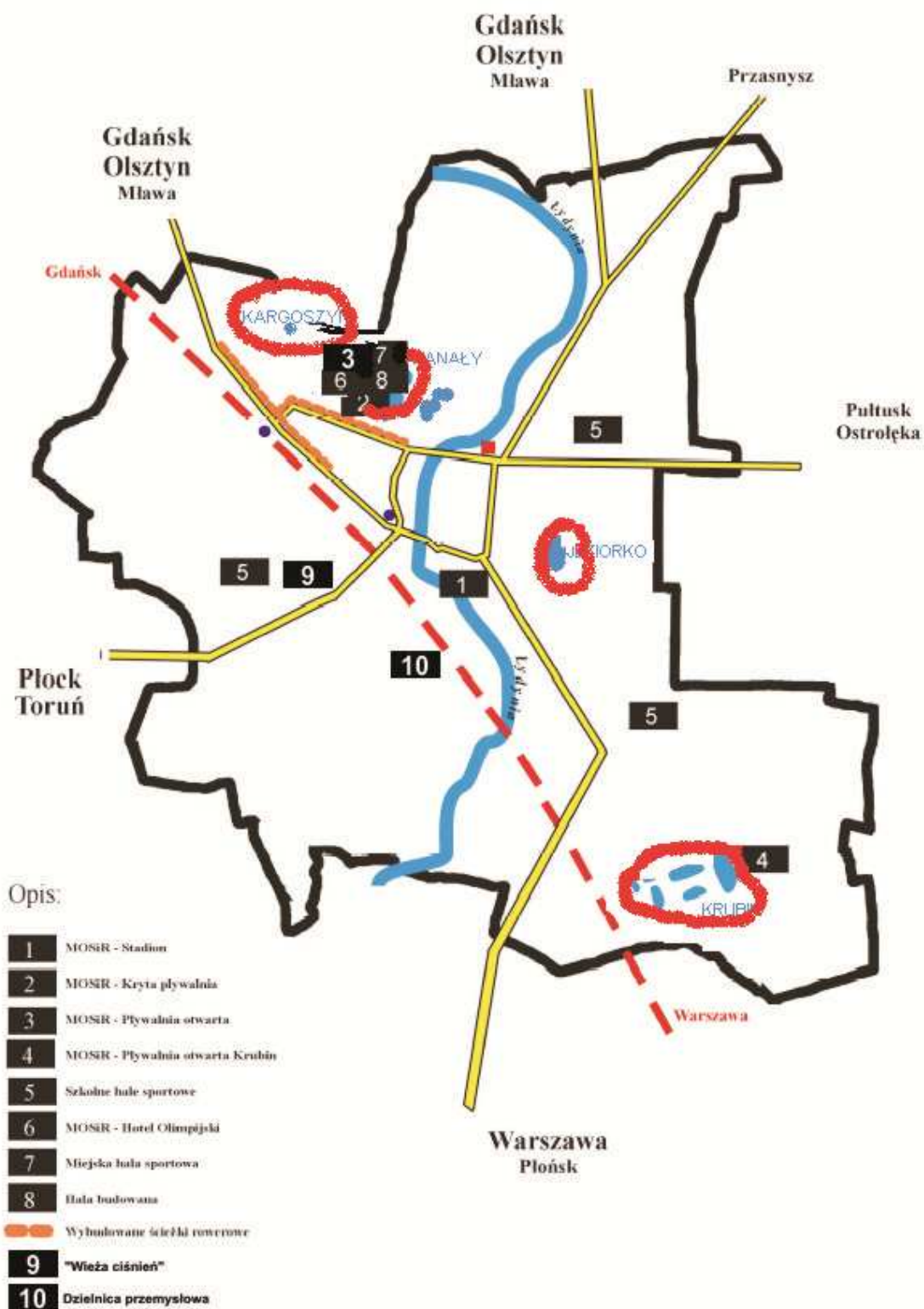
2. Sklep z pamiątkami, promujący wyroby rękodzieła lokalnych artystów, wydania książkowe, broszurowe dot. dziedzictwa kulturowego i naturalnego Gminy Miejskiej Ciechanów i okolicznych obszarów;
3. Promocja artystów lokalnych i ponadlokalnych, poprzez wystawy, spotkania, wieczorki artystyczne.

W rejonie dzielnicy „Bloki” znajduje się wiele **placówek oświatowych**: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa (ulica Narutowicza 4A), I Liceum Ogólnokształcące (ul. 17 Stycznia 66), Zespół Szkół Nr 1 (ul. Powstańców Warszawskich 24), Zespół Szkół Nr 3 (ulica Okrzei 6), Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy (ul. Sienkiewicza 13).

W dzielnicy Bloki mieścił się szpital miejski w czterech budynkach, obecnie w jednym z nich siedzibę ma **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej**.

Dzielnica boryka się z istotnymi problemami społecznymi, zamieszkuje ją duży odsetek osób w wieku poprodukcyjnym. Obszar rewitalizowany cechuje się najwyższym odsetkiem osób, które korzystają z pomocy społecznej w porównaniu do reszty miasta. Jest to najbardziej zdegradowana społecznie, materialnie i gospodarczo dzielnica Ciechanowa, narażona w największym stopniu na zjawiska patologiczne. Dzielnice w przeważającym stopniu zamieszkują klienci Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i Urzędu Pracy. Rejon ten uważany jest za najbardziej kryminogeny obszar miasta. Przedsięwzięcia mają na celu zmianę wizerunku tej dzielnicy, aktywizację lokalnej społeczności, zwiększenie potencjału mieszkańców oraz włączenie w różne sfery życia miasta.

3.3 Obszar III: Obszary poprzemysłowe i zdegradowane

Źródło: Opracowanie UM

Tereny przemysłowe – wyrobiska pocegielnicze powstałe w okresie 20-lecia międzywojennego i II wojny światowej. Obecnie zbiorniki wypełnione wodą, zlokalizowane na terenie miasta (w centrum i na obrzeżach):

- **„Krubin”** w rejonie ulicy Sońskiej – zespół zbiorników wodnych, dawnych wyrobisk powstałych na potrzeby działającej od lat 70-tych XIX wieku do połowy lat 80-tych XX wieku cegielni. Na największym z nich w okresie letnim znajduje się kąpielisko miejskie „Krubin”, prowadzone przez Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji. 4 zbiorniki są obecnie zarybiane. Teren jest położony w bliskim sąsiedztwie lasu i osiedli domów jednorodzinnych. Ponadto, budynki mieszkalne po dawnym zakładzie, obecnie stanowiące własność Gminy lub wspólnot mieszkaniowych, zlokalizowane w tym obszarze, to zabudowa z lat powojennych, charakteryzująca się niskim standardem i znacznym stopniem dekapitalizacji oraz brakiem wyposażenia w niezbędne instalacje. Budynki rejonu Krubina nie miały systemu kanalizacji sanitarnej, ścieki były odprowadzane poprzez system kanalizacji lokalnej do zbiorników bezodpływowych. Większość z nich była nieszczelna, co powodowało przeciekanie ścieków do wód istniejących akwenów. Na lata 2007-2020 zaplanowana została kompleksowa modernizacja całego terenu osiedla Krubin. Do chwili obecnej uporządkowana została gospodarka wodno ściekowa poprzez budowę brakujących odcinków sieci wodociągowej i podłączenie osiedla do systemu kanalizacji zbiorczej oraz wybudowane zostały ciągi komunikacyjne z oświetleniem i odwodnieniem. W kolejnym etapie przewiduje się zagospodarowanie przestrzenne wraz z oczyszczeniem zbiorników i rozbudowę zaplecza turystyczno – rekreacyjnego.
- **„Kanały”** ograniczone ulicami 17-go Stycznia, Gostkowską, Kargoszyńską i Kraszewskiego. W okresie II wojny światowej zbiorniki służyły Niemcom do obsługi pobliskiej cegielni. Po wojnie glina na potrzeby cegielni działającej aż do 1968 roku była sprowadzana spoza Ciechanowa. Początkowo „Kanały” składały się kilku mniejszych zbiorników wodnych, w latach 70-tych oczka wodne połączono w jeden zbiornik przeznaczony do celów rekreacyjnych. „Kanały” były własnością Skarbu Państwa, który przekazał je w wieczyste użytkowanie Towarzystwu Krzewienia Kultury Fizycznej. W wyniku podjętych rozmów

w 2015 roku Gmina Miejska Ciechanów stała się właścicielem w/w terenu. Zbiornik był wykorzystywany przez mieszkańców jako kąpielisko, działała tu także wypożyczalnia sprzętu wodnego. Jednocześnie przy ulicy Gostkowskiej, nad kanałami powstał bulwar. W II połowie lat 80-tych zbiornik przestał być użytkowany, tak jest do dzisiaj. Jakość wody w zbiorniku nie jest najlepsza, zbiornik jest zarośnięty, ale po oczyszczeniu wód mogłoby tu powstać kąpielisko sezonowe z dodatkowymi atrakcjami typu: rowery wodne, kajaki. W sąsiedztwie zbiorników stoi zabytkowy komin cegielni, a także znajduje się COEK Studio wraz z zagospodarowanymi terenami zieleni. Tutaj zlokalizowana jest część obiektów zarządzanych przez Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Ciechanowie: Hotel Olimpijski oraz nowoczesny kompleks sportowo-rekreacyjny zawierający: krytą pływalnię ze zjeżdżalnią (modernizacja w latach 2015-2016), basen odkryty, dwie hale widowiskowo-sportowe, siłownię, salon odnowy biologicznej, hotel, restaurację, sale konferencyjne. Jest to miejsce częstych zawodów sportowych i zgrupowań treningowych sportowców z kraju i zagranicy.

- **„Jeziorko”** w rejonie ulicy Armii Krajowej – płytki zbiornik wodny, dawne wyrobisko, z niewielką ilością wody na dnie. Wokół jeziorka miasto z przyjściem wiosny regularnie wykasza trzcinę. Ma to pewne konsekwencje — zaczynają być widoczne śmieci: odpady, plastikowe torby, nawet wystające z wody stare opony. Ten obraz przykro kontrastuje z dość zadbanym pobliskim osiedlem Jeziorko. Teren wokół zbiornika jest własnością Gminy Miejskiej. Okolice zbiornika mogłyby tworzyć ładny teren rekreacyjno — sportowy, co wymaga uporządkowania terenu wokół jeziorka, pogłębienia i oczyszczenia zbiornika. Budynki osiedla Jeziorko wymagają termomodernizacji i właściwego doboru kolorystyki elewacji, remontu wymaga też nawierzchnia chodników, ciągów pieszo-jezdnych.
- **„Kargoszyn”**- mały zbiornik wodny w rejonie ulicy Sygietyńskiego, powstały w latach 50-tych, położony przy osiedlu niewysokich bloków mieszkalnych przeplatających się z domkami jednorodzinnymi. Od 2005 roku zbiornik jest zarybiany. Teren ten może pełnić funkcje lokalnego placu rekreacyjnego.

Tereny przemysłowe i budowle zdegradowane znajdują się głównie w dzielnicy przemysłowej Ciechanowa:

- **„Tereny przemysłowe” w obszarze dzielnicy przemysłowej, do których należą:**

- ul. Mleczarska, ul. Mazowiecka, ul. Niechodzka, ul. Fabryczna.

Na przedmiotowym obszarze w ubiegłym stuleciu znajdowały się największe zakłady przemysłowe w Ciechanowie, takie jak istniejąca od końca XIX wieku cukrownia i duże przedsiębiorstwo przemysłu spożywczego - chłodnia i inne.

Pozostałości po dawnej świetności odstraszały inwestorów. Zlokalizowane w pobliżu bloki, budynki mieszkalne, infrastruktura drogowa podupadają. Zatracona funkcja przemysłowa wpłynęła na pauperyzację społeczeństwa zamieszkującego przedmiotowy obszar.

W obszarze ulic: Mleczarskiej, Mazowieckiej oraz Niechodzkiej, na terenie wyraźnie wydzielonej dzielnicy przemysłowej powstały największe zakłady produkcyjno – usługowe, tj.: druga co do wielkości w Europie drukarnia wydawnictwa H. BAUER, zakład produkcji galanterii papierniczej DELITISSUE, przedsiębiorstwa z branży metalowej jak METALTECH czy FANAR, galeria handlowa MRÓWKA i inne.

- **Wieża ciśnień w Ciechanowie** - wieżowy zbiornik wyrównawczy zaprojektowany przez warszawskiego architekta Jerzego Michała Bogusławskiego w 1972 r. przy współudziale konstruktora dr. Jerzego Wiblika, Stanisława Gajownicza oraz Bohdana Szczeszeka. Technologię opracował inż. Stanisław Majkowski. Projekt opracowano w Biurze Projektowo- Badawczym Budownictwa Miastoprojekt Mazowsze w Warszawie przy współpracy Politechniki Warszawskiej. Zbiornik ma kształt torusa osadzonego na hiperboloidzie jednopowłokowej. Kubatura zbiornika wynosi 1560 m³, znajduje się na wieży o wysokości 22 m, o średnicy podstawy dolnej 11,25 m, górnej 17,70 m, średnica zwężenia ok. 7 m.

Budowla ta formalnie jest wieżowym zbiornikiem wyrównawczym, nie zaś wieżą ciśnień, jednak pod taką obiegową nazwą funkcjonuje w Ciechanowie.

Od lat osiemdziesiątych wieża stoi opuszczona. Plany urządzenia tu tarasu

widokowego (wieża stoi na jednym z najwyższych położonych miejsc w mieście, 143 m n.p.m.) i restauracji wysokościowej nie powiodły się z powodu złego stanu technicznego. Na chwilę obecną obiekt nie jest użytkowany.

Obiekt otrzymał w roku 1977 nagrodę Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych a także gratulacje wojewody ciechanowskiego jako wybitne osiągnięcie twórcze w dziedzinie architektury i budownictwa.

Planuje się podjęcie starań w celu pozyskania środków zewnętrznych na modernizację budowli wraz z najbliższym otoczeniem i nadanie nowych funkcji turystyczno – kulturowych.

4. Podział na projekty i zadania inwestycyjne

Na trzech obszarach podlegających rewitalizacji w latach 2005-2023 zaplanowano szereg inwestycji, których realizacja będzie miała istotne oddziaływanie zarówno na sferę społeczną, przestrzenną, jak i ekonomiczną. Należy podkreślić kompleksowość i interdyscyplinarny charakter rewitalizacji rozumianej jako proces przemian przestrzennych, społecznych i ekonomicznych w zdegradowanej części miasta, przyczyniający się do poprawy jakości życia mieszkańców, przywrócenia ładu przestrzennego, do ożywienia gospodarczego i odbudowy więzi społecznych. Uwzględnivszy złożony charakter rewitalizacji zaproponowano projekty i zadania inwestycyjne, które będą realizowane w latach 2005-2023 w poszczególnych obszarach rewitalizowanych. Działania te ograniczą negatywne skutki zachodzących procesów na terenach rewitalizowanych i zahamują ich degradację, będą też działały stymulująco na rozwój gospodarczy i społeczny. Lista proponowanych projektów przedstawia się następująco:

Obszar I: Trakt średniowieczny

1. Wprowadzanie systemu informacji miejskiej poprzez jednolite oznakowanie ulic, urzędów, instytucji, obiektów zabytkowych itd.
2. Rewitalizacja budynku po młynie przy ul. Nadrzeczej w Ciechanowie i nadanie mu nowych funkcji społeczno – gospodarczych.
3. Rewitalizacja powierzchni zabytkowej w obszarze pasażu Marii Konopnickiej z przeznaczeniem do prowadzenia działalności kulturalnej i edukacyjnej.
4. Modernizacja i renowacja zabytkowej kamienicy w Ciechanowie, stanowiącej element średniowiecznego traktu.
5. Rewitalizacja „Doliny rzeki Łydyni”.

Obszar II: Dzielnica „Bloki”

1. Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych wraz z renowacją budynku przy ul. Sienkiewicza 32C, w dzielnicy Bloki.
2. Renowacja drewnianego budynku mieszkalnego wzniesionego około 1880 roku i nadanie mu nowych funkcji – ulica Sienkiewicza 73C.

3. Modernizacja dzielnicy Bloki.
4. Modernizacja Placu im. Piłsudskiego.
5. Budowa kolejowo - drogowego węzła przesiadkowego wraz parkingami w systemie Park&Ride, przebudową zabytkowego odcinka ul. Sienkiewicza oraz ścieżkami rowerowymi.
6. Budowa hali targowej, stanowiącej nowoczesne zaplecze handlowe dla rolników oraz kupców.

Obszar III: Obszary przemysłowe i zdegradowane

1. Modernizacja miejskiej bazy sportowej – stadion, basen odkryty, hotel Olimpijski.
2. Remont elewacji budynku krytej pływalni.
3. Poprawa walorów przyrodniczych w zakresie terenów zielonych, oczyszczenie i wyregulowanie zbiornika przy osiedlu „Jeziorko”, budowa parku miejskiego, stworzenie ścieżek spacerowych oraz doposażenie boiska do gier zespołowych.
4. Rewitalizacja obszaru i budowli „Wieży ciśnień” w Ciechanowie.

Od 2009 roku realizowana jest także budowa trzech wiaduktów w mieście i tunelu kolejowego w dzielnicy Bloki w ramach przebudowy i rozbudowy magistrali kolejowej E-65 Warszawa-Gdynia. W 2015 roku wiadukty oraz tunel zostaną oddane do użytkowania przez PKP. Na rok 2015 zaplanowana jest przez PKP rozbiórka starego i budowa nowego obiektu dworcowego.

5. Kolejność realizacji projektów

Lokalny Program Rewitalizacji ma służyć kompleksowemu podejściu do najważniejszych problemów Miasta, wskazując konkretne projekty realizacyjne i określone działania, koncentrujące się na wskazanych w programie obszarach. Kolejność realizacji przedstawionych powyżej projektów została ustalona z uwzględnieniem zapotrzebowania społecznego na konkretne inwestycje na obszarach rewitalizowanych.

W pierwszym podokresie programowania, w latach 2005-2006 zostały w całości zrealizowane następujące projekty:

- Modernizacja oświetlenia od Centrum Kultury do 3-go Maja oraz bulwaru wzdłuż ul. Gostkowskiej (2005 rok).
- Budowa iglastego parku botanicznego między ul. Gostkowską, Kargoszyńską, Kraszewskiego (lata 2005-2006).
- Adaptacja budynku przy ul. Wodnej z przeznaczeniem na siedzibę Urzędu Miasta (2006 rok).
- Powołanie Centrum Wolontariatu (2006 rok).
- Dokończenie budowy nowej hali sportowej (2006 rok).

W latach 2015 – 2023 najważniejszymi zadaniami rewitalizacyjnymi będą: modernizacja/renowacja/nadanie nowych funkcji następującym obszarom /budowlom /budynkom: budynek po młynie przy ul. Nadrzecznej, pasaż Marii Konopnickiej, kamienica przy ul. Warszawskiej, obszar Dzielnicy BLOKI w Ciechanowie, obszar dzielnicy przemysłowej i obszary zdegradowane, w tym: wieża ciśnień w Ciechanowie, obszar „Kanałów” przejęty od TKKF, znajdujący się w sąsiedztwie MOSIR w Ciechanowie.

Okres realizacji poszczególnych projektów został określony w części IV niniejszego opracowania „Planowane działania w latach 2005- 2023 na obszarze rewitalizowanym”.

6. Oczekiwane efekty rewitalizacji

Zasadniczym celem projektów proponowanych do realizacji w ramach „Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Ciechanów” jest ożywienie gospodarcze i społeczne, a także zwiększenie potencjału turystycznego i kulturalnego, w tym nadanie obiektom i terenom zdegradowanym nowych funkcji społeczno-gospodarczych poprzez rewitalizację i odnowę zdegradowanych obszarów i dzielnic mieszkaniowych w mieście oraz rewitalizację obiektów i terenów przemysłowych, przez zmianę dotychczasowych funkcji na rekreacyjne i turystyczne.

W wyniku realizacji zadań zaplanowanych w programie przewiduje się osiągnięcie następujących efektów rewitalizacji:

- odtworzenie rekreacyjnej funkcji centrum miasta,
- poprawę estetyki przestrzeni w centrum miasta, dzielnicy „Błoki” i terenach przemysłowych,
- powstrzymanie degradacji zabytkowej tkanki miejskiej, odnowę dziedzictwa kulturowego poprzez remont i modernizację obiektów zabytkowych,
- poprawę dostępności i jakości obiektów kulturalnych,
- zwiększenie ilości obiektów sportowo-rekreacyjnych,
- powstanie nowych miejsc pracy w wyniku realizacji nowych projektów turystycznych i kulturalnych,
- poprawę jakości życia na rewitalizowanych obszarach Ciechanowa,
- wzrost ilości terenów wyposażonych w infrastrukturę techniczną,
- modernizację zasobów mieszkaniowych na obszarach objętych rewitalizacją,
- polepszenie stanu dróg miejskich,
- wzrost bezpieczeństwa mieszkańców,
- wzrost dostępności usług opieki społecznej,
- pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców,
- zwiększenie potencjału turystycznego, kulturalnego oraz pobudzenie ruchu turystycznego,
- modernizację oraz nadanie obiektom i terenom zdegradowanym nowych funkcji społeczno-gospodarczych,
- wykorzystanie walorów przyrodniczych Ciechanowa.

Beneficjentami korzyści płynących z realizacji „Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Ciechanów” będą:

- **Mieszkańcy miasta** – poprzez stworzenie nowych atrakcyjnych, wielofunkcyjnych przestrzeni publicznych, o wysokich walorach rekreacyjnych, modernizację budynków mieszkalnych, powstanie nowych miejsc pracy w wyniku realizacji nowych projektów turystycznych i kulturalnych, usprawnienie rozwiązań komunikacyjnych, zwiększenie liczby miejsc parkingowych oraz budowę ścieżek rowerowych, wzrost dostępności usług opieki społecznej, zwiększenie ilości obiektów sportowo-rekreacyjnych,
- **Właściciele małych i średnich przedsiębiorstw** zlokalizowanych w śródmieściu, zwłaszcza prowadzący działalność handlową i usługową – poprzez zdynamizowanie obrotów wskutek napływu większej liczby konsumentów (turyści i mieszkańcy miasta) do centrum,
- **Przedsiębiorcy budowlani** – zwiększenie portfela zamówień poprzez uczestniczenie w realizacji projektów zapisanych w programie jako główny wykonawca lub podwykonawca,
- **Właściciele nieruchomości** – wzrost wartości nieruchomości wskutek zwiększenia atrakcyjności lokalizacyjnych, poprawę stanu budynków,
- **Samorząd gminy** – zwiększenie dochodów budżetowych z tytułu wzrostu podatków od nieruchomości uzasadnionych wzrostem atrakcyjności lokalizacyjnych oraz wskutek zwiększenia wartości zbywanych, położonych w śródmieściu nieruchomości,
- **Turyści** – stworzenie nowych atrakcyjnych, wielofunkcyjnych przestrzeni publicznych, o wysokich walorach rekreacyjnych, poprawę dostępności i jakości obiektów kulturalnych, zwiększenie ilości obiektów sportowo-rekreacyjnych.

V. PLANOWANE DZIAŁANIA NA OBSZARZE REWITALIZOWANYM W LATACH 2004 – 2023

1. Obszar I: Trakt Średniowieczny

L.p.	Nazwa działania	Sfera	Okres realizacji	Instytucje zaangażowane we wdrażanie
1.	Rewitalizacja gotyckiego Zamku Książąt Mazowieckich w Ciechanowie	Przestrzenna Gospodarcza Społeczna	2005-2011	Muzeum Szlachty Mazowieckiej w Ciechanowie
2.	Adaptacja budynku przy ul. Wodnej z przeznaczeniem na siedzibę Urzędu Miasta	Przestrzenna	2006	Urząd Miasta Ciechanów
3.	Rewitalizacja traktu średniowiecznego - przebudowa ulicy Warszawskiej i placu Jana Pawła II w Ciechanowie	Przestrzenna Gospodarcza Społeczna	2005-2010	Urząd Miasta Ciechanów
4.	Remont kapitalny i modernizacja Ratusza wraz z obiektami towarzyszącymi	Przestrzenna Społeczna	2007-2009	Urząd Miasta Ciechanów
5.	Wprowadzanie systemu informacji miejskiej poprzez jednolite oznakowanie ulic, urzędów, instytucji, obiektów zabytkowych itd.	Przestrzenna Społeczna	2005 -2010	Urząd Miasta Ciechanów
6.	Utworzenie swobodnego/bezpłatne	Przestrzenna Społeczna	2008-2009	Urząd Miasta Ciechanów

	go radiowego dostępu do internetu w centrum miasta			
7.	Modernizacja energetycznej linii kablowej w pasie ul. Warszawskiej w związku ze zmianą przeznaczenia terenu	Przestrzenna	2006-2007	Zakład Energetyczny Płock- Dystrybucja Wschód Spółka z o.o.
8.	Przebudowa energetycznej linii napowietrznej na kablową na Placu Kościuszki, ulicach 3-go Maja i Augustiańskiej	Przestrzenna	2007	Zakład Energetyczny Płock- Dystrybucja Wschód Spółka z o.o.
9.	Przebudowa linii napowietrznej oświetlenia na kablową na Placu Kościuszki i ulicy Grodzkiej	Przestrzenna	2007	Zakład Energetyczny Płock- Dystrybucja Wschód Spółka z o.o.
10.	Budowa ścieżek rowerowych w ramach Międzynarodowego Szlaku Rowerowego EuroVelo i Greenway	Przestrzenna	2006- 2013	Urząd Miasta Ciechanów, Starostwo Powiatowe w Ciechanowie
11.	Rozbudowa budynku Ratusza	Przestrzenna Społeczna	2010 - 2012	Urząd Miasta Ciechanów
12.	Rewitalizacja budynku po młynie przy ulicy Nadrzecznej w Ciechanowie i nadanie mu nowych funkcji społeczno - gospodarczych	Przestrzenna Gospodarcza Społeczna	2015-2019	Urząd Miasta Ciechanów
13.	Rewitalizacja powierzchni zabytkowej w obszarze	Przestrzenna Gospodarcza Społeczna	2015-2018	Urząd Miasta Ciechanów

	pasażu im. Marii Konopnickiej z przeznaczeniem do prowadzenia działalności kulturalnej i edukacyjnej			
14.	Modernizacja i renowacja zabytkowej kamienicy w Ciechanowie, stanowiącej element średniowiecznego traktu	Przestrzenna Gospodarcza Społeczna	2015-2018	Urząd Miasta Ciechanów
15.	Rewitalizacja „Doliny rzeki Łydyni”	Przestrzenna Gospodarcza Społeczna	2015-2019	Urząd Miasta Ciechanów

Cele i założenia projektów przewidzianych do realizacji na obszarze I: Trakt średniowieczny:

1. Rewitalizacja gotyckiego Zamku Książąt Mazowieckich w Ciechanowie –

Zadanie zrealizowane w latach 2006 – 2011. Zamek w świadomości mieszkańców Ciechanowa zawsze odgrywał znaczącą rolę, jako symbol dawnej świetności miasta, chociaż przez lata funkcjonował jako trwała ruina o funkcjach muzealnych. W ramach rewitalizacji obiektu przeprowadzono konserwację murów, renowację dziedzińca, wybudowano sanitariaty oraz Dom Mały z funkcjami ekspozycyjnymi i edukacyjnymi. Dzięki realizacji inwestycji Zamek stał się miejscem organizacji wielu imprez kulturalnych i społecznych w mieście.

2. Adaptacja budynku przy ul. Wodnej z przeznaczeniem na siedzibę Urzędu

Miasta – zadanie zrealizowane w 2006 roku. Celem inwestycji była poprawa warunków pracy w Urzędzie i podniesienie jakości obsługi klientów, włączając w to stworzenie Biura Obsługi Klienta. Do nowego obiektu przeniesiona została część wydziałów Urzędu Miasta Ciechanów, a część pomieszczeń udostępniono na potrzeby Wojewódzkiego Biura Pracy – filia w Ciechanowie.

- 3. Rewitalizacja traktu średniowiecznego - przebudowa ulicy Warszawskiej i placu Jana Pawła II w Ciechanowie-** zadanie zrealizowane w latach 2006 – 2011. Przebudowa ulicy Warszawskiej oraz placu Jana Pawła II pozwoliła na wyraźne zaznaczenie centrum miasta, stworzyła ciekawą przestrzeń publiczną, podniosła atrakcyjność obszaru, przystosowała do pełnienia funkcji reprezentacyjnych i publicznych. Na całej długości ul. Warszawska zamieniona została w szeroki deptak. W zróżnicowanej nawierzchni placu przeważa kostka granitowa uzupełniona klinkierem i granitowymi płytami. Wprowadzona została zróżnicowana zieleń i sezonowe nasadzenia kwiatów. Wzdłuż wschodniej i północnej pierzei usytuowane są parkingi. Małą architekturę tworzą jednolite stylowe latarnie i ławki. We wschodniej części placu powstała atrakcyjna fontanna. Działania te przywróciły rangę dawnego rynku jako głównego placu miejskiego oraz stworzyły przestrzeń publiczną w mieście. Jest to scena wielu wydarzeń kulturalnych i społecznych w mieście, miejsce relaksu dla mieszkańców i turystów.
- 4. Remont kapitalny i modernizacja Ratusza wraz z obiektami towarzyszącymi-** zadanie zrealizowane w latach 2007 – 2011. Realizacja zadania poprawiła wizerunek miasta poprzez przywrócenie świetności zabytkowemu, neogotyckiemu obiektowi Ratusza. W budynku mieszczą się reprezentacyjne pomieszczenia władz miasta, zaplecze konferencyjne, sala integracji europejskiej, USC z salą ślubów.
- 5. Wprowadzanie systemu informacji miejskiej poprzez jednolite oznakowanie ulic, urzędów, instytucji, obiektów zabytkowych itd.** – zadanie sukcesywnie w trakcie realizacji. Celem projektu jest uporządkowanie przestrzeni miejskiej, zwiększenie jej przejrzystości i poprawa wizerunku miasta.
- 6. Utworzenie swobodnego/bezpłatnego radiowego dostępu do internetu w centrum miasta** - zadanie zrealizowane w latach 2008 – 2009 poprzez stworzenie dwóch stref dostępu – na ul. Warszawskiej i na Placu Jana Pawła II. Celem działania było umożliwienie szerokiego, bezpłatnego dostępu do internetu i upowszechnienie nowoczesnych technologii.
- 7. Modernizacja energetycznej linii kablowej w pasie ul. Warszawskiej w związku ze zmianą przeznaczenia terenu** – Zadanie zrealizowane w latach

2006 – 2007. Celem inwestycji była niezbędna modernizacja urządzeń elektroenergetycznych. Zakres prac obejmował wymianę istniejącej linii kablowej 15 kV.

- 8. Przebudowa energetycznej linii napowietrznej na kablową na Placu Kościuszki, ulicach 3-go Maja i Augustiańskiej** – zadanie zrealizowane w 2007 r. Celem inwestycji była niezbędna modernizacja urządzeń elektroenergetycznych. Zakres prac obejmował demontaż słupów i przewodów linii napowietrznej oraz budowę linii kablowej 0,4 kV.
- 9. Przebudowa linii napowietrznej oświetlenia na kablową na Placu Kościuszki i ulicy Grodzkiej** – zadanie zrealizowane w 2007 r. Celem inwestycji była niezbędna modernizacja urządzeń elektroenergetycznych, obejmująca demontaż słupów i przewodów linii napowietrznej oraz budowę linii kablowej 0,4 kV.
- 10. Budowa ścieżek rowerowych w ramach Międzynarodowego Szlaku Rowerowego EuroVelo i Greenway** – ze względu na rezygnację pomysłodawcy projektu i brak współdziałania, odstąpiono od realizacji zadania w tym zakresie. Gmina Miejska Ciechanów będzie realizowała samodzielnie budowę ścieżek rowerowych w obszarze miasta.
- 11. Rozbudowa budynku Ratusza** – zadanie zrealizowane w latach 2010 – 2012. Celem inwestycji było zapewnienie odpowiednich pomieszczeń dla wydziałów Urzędu Miasta na potrzeby obsługi klientów, z zapewnieniem dostępu dla osób niepełnosprawnych. W rozbudowanej części powstała sala konferencyjna, umożliwiająca organizację sesji oraz różnych konferencji i spotkań we własnym obiekcie.
- 12. Rewitalizacja budynku po młynie przy ulicy Nadrzecznej w Ciechanowie i nadanie mu nowych funkcji społeczno – gospodarczych** – zadanie planowane do realizacji na lata 2015 – 2019. Projekt inwestycyjny zakłada kompleksową renowację zabytkowego obiektu wraz z otoczeniem zgodnie z zaleceniami konserwatora zabytków. Ze względu na wartość historyczną budynek otrzyma nowe funkcje kulturalno – turystyczno – gospodarcze.

13. Rewitalizacja powierzchni zabytkowej w obszarze pasażu im. Marii Konopnickiej z przeznaczeniem na prowadzenie działalności kulturalnej i edukacyjnej – zadanie przewidziane do realizacji na lata 2015 – 2018. Przedsięwzięcie obejmuje przywrócenie wartości społecznych, historycznych i kulturowych pasażu im. Marii Konopnickiej, położonego w ścisłym centrum Ciechanowa i będącego ostatnim nieuporządkowanym obszarem w rejonie ścisłego centrum miasta. Jest to część średniowiecznych założeń urbanistycznych miasta, objętych strefą ochrony konserwatorskiej o powierzchni 0,55 ha, przyległy do odtworzonego traktu średniowiecznego.

Projekt przewiduje utworzenie strefy spacerowo-rekreacyjnej i kulturalnej, które w większej skali przyczynią się do ograniczenia patologii, zmiany jakościowej w odbiorze kultury, poprawy dostępu do zasobów kultury, zwiększenia poziomu uczestnictwa mieszkańców w życiu społecznym oraz wzrostem oferty turystycznej. Przewidziane jest zapewnienie dojazdów do istniejących budynków mieszkalnych oraz lokali usługowych, stworzenie placów tematycznych przylegających do ciągów pieszych w tym:

- sceny z przeznaczeniem na działalność kulturalną i edukacyjną, w tym teatr letni;
- struktury sztucznego terenu w schodkowym układzie - „kaskady”/widowni
- szachownicy miejskiej;
- placu zabaw z siłownią zewnętrzną oraz siedziskami;
- zadaszenia odcinka głównego ciągu spacerowego, którego zadaniem jest ochrona przed warunkami atmosferycznymi w celu zwiększenia oferty kulturalnej;
- wprowadzenie elementu historycznego identyfikacji wizualnej miejsca – witacz z wizerunkiem Marii Konopnickiej;
- budowę dwóch fontann (zbiornikowa i natryskowa);
- wprowadzenie charakterystycznego elementu modułowej ławki ciągnącej się wzdłuż ciągów pieszych i placów.

14. Modernizacja i renowacja zabytkowej kamienicy w Ciechanowie, stanowiącej element średniowiecznego traktu – zadanie przewidziane do realizacji w latach 2015 – 2018. Projekt przewiduje przywrócenie wartości

modernistycznego obiektu urbanistycznego Ciechanowa, który wybudowany został na początku lat 30-tych XX wieku i wpisany jest do rejestru zabytków.

Celem strategicznym projektu jest intensyfikacja ochrony i upowszechnianie dziedzictwa kulturowego, w tym szczególnie zachowanie i kompleksowa poprawa stanu zabytków nieruchomych. Przyczyni się to do zmiany jakościowej w odbiorze kultury, poprawy dostępu do zasobów kultury, wzmocnienia funkcji edukacyjnych i zwiększenia poziomu uczestnictwa mieszkańców w życiu kulturalnym, a także do rozwoju turystyki. Bogactwo dziedzictwa i kultury regionu jest istotnym czynnikiem rozwoju społeczno-gospodarczego, który może w dużym stopniu wpłynąć na rozwój lokalnego rynku usług turystycznych, a tym samym przyczynić się do znacznej poprawy lokalnej gospodarki.

Obecnie obiekt jest w bardzo złym stanie technicznym i wymaga kapitalnego remontu oraz przywrócenia jego stanu do użytkowania.

Obiekt, zlokalizowany w centrum miasta przy trakcie średniowiecznym w ciągu ul. Warszawskiej o powierzchni użytkowej 550 m², po modernizacji będzie spełniał następujące nowe funkcje:

1. Pracownia Dokumentacji Dziejów Miasta;
2. Klubokawiarnia i galeria artystyczna;
3. Klub seniora – w przyszłości e-pracownia dla seniorów;
4. Pokoje gościnne umieszczone na najwyższym poziomie dla przedstawicieli miast partnerskich, występujących artystów, organizatorów imprez, spotkań i wystaw.

Przywrócenie wartości historycznych i materialnych kamienicy wpłynie bezpośrednio na ożywienie kulturalne i gospodarcze miasta, poprzez przewidywane powstanie nowych podmiotów gospodarczych w obszarze obsługi ruchu turystycznego - usługi gastronomiczne, pamiątkarskie, przewodniczące i inne. Ulegający dotychczas pogłębiającej się degradacji obiekt o ogromnych walorach zabytkowych i architektonicznych stanie się pozytywną wizytówką miasta i regionu, a poprzez nadanie mu zupełnie nowych, znacznie szerszych

funkcji społecznych, kulturowych i turystycznych wpłynie na wzrost atrakcyjności turystycznej miasta i regionu oraz ożywienie życia gospodarczego.

15. Rewitalizacja „Doliny rzeki Łydyni” – zadanie planowane do realizacji w latach 2015 – 2019. Zaniedbany dotychczas cenny teren przyrodniczy w dolinie rzeki Łydyni wymaga kompleksowego wsparcia, by zapewnić ochronę i przywrócić różnorodność biologiczną. Rozwój turystyki jest dla Miasta Ciechanów ważnym elementem społeczno – gospodarczym. Planuje się w ramach projektu stworzenie ścieżki edukacyjnej z możliwościami obserwacji walorów przyrodniczych, z elementami małej architektury, wyznaczonymi traktami spacerowymi i zapleczem rekreacyjnym.

2. Obszar II: Dzielnica „Błoki”

L.p.	Nazwa działania	Sfera	Okres realizacji	Instytucje zaangażowane we wdrażanie
1.	Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych wraz z renowacją budynku przy ul. Sienkiewicza 32C, w dzielnicy Błoki	Przestrzenna Społeczna	2006-2008 2015-2018	Urząd Miasta Ciechanów
2.	Renowacja drewnianego budynku mieszkalnego wzniesionego około 1880 roku i nadanie mu nowych funkcji – ulica Sienkiewicza 73C	Przestrzenna Społeczna Gospodarcza	2015-2018	Urząd Miasta Ciechanów
3.	Modernizacja dzielnicy Błoki	Przestrzenna Społeczna Gospodarcza	2009- 2013 2016-2023	Urząd Miasta Ciechanów
4.	Budowa drogowo - kolejowego węzła przesiadkowego wraz z	Przestrzenna Społeczna Gospodarcza	2015-2018	Urząd Miasta Ciechanów

	parkingami i ścieżkami rowerowymi.			
5.	Budowa hali targowej, stanowiącej nowoczesne zaplecze handlowe dla rolników oraz kupców	Przestrzenna Społeczna Gospodarcza	2015-2018	Urząd Miasta Ciechanów
6.	Podjęcie działań w celu przejścia dworca PKP wraz z sąsiednim terenem; budowa kompleksu dworcowo-handlowo-usługowego	Przestrzenna Gospodarcza	2007 -2009	Urząd Miasta Ciechanów
7.	Powołanie Centrum Wolontariatu	Społeczna	2006	Urząd Miasta Ciechanów, organizacje pozarządowe
8.	Utworzenie Centrum Integracji Społecznej skierowane do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Społeczna	2006-2007	Urząd Miasta Ciechanów, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowie, organizacje pozarządowe
9.	Przebudowa linii napowietrznej na kablową na Placu Piłsudzkiego	Przestrzenna	2008	Zakład Energetyczny Płock- Dystrybucja Wschód Spółka z o.o
10.	Modernizacja linii kablowej w dzielnicy Bloki	Przestrzenna	2006-2010	Zakład Energetyczny Płock- Dystrybucja Wschód Spółka z o.o

11.	Przebudowa linii napowietrznej na kablową na ulicy Sienkiewicza	Przestrzenna	2008	Zakład Energetyczny Płock- Dystrybucja Wschód Spółka z o.o
12.	Rozbudowa bazy dydaktycznej Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Ciechanowie	Przestrzenna Społeczna	2005 - 2007	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Ciechanowie
13.	Termomodernizacja obiektów szkolnych	Przestrzenna	2005 - 2007	Starostwo Powiatowe w Ciechanowie
14.	Budowa ścieżek rowerowych w ramach Międzynarodowego Szlaku Rowerowego EuroVelo i Greenway	Przestrzenna	2006- 2013	Urząd Miasta Ciechanów, Starostwo Powiatowe w Ciechanowie

Cele i założenia projektów przewidzianych do realizacji na obszarze II: Bloki

1. Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych wraz z renowacją budynku przy ul. Sienkiewicza 32C w dzielnicy Bloki. Zadanie przewidziane było do realizacji w latach 2006 – 2008, ale ze względów finansowych zostało zaniechane. Po aktualizacji dokumentu, planowane jest na lata 2015 – 2019. W ramach projektu wykonana zostanie kompleksowa rewitalizacja jednego budynku, stanowiącego w całości własność Gminy Miejskiej Ciechanów, sąsiadującego z siedzibą MOPS. Budynek całkowicie podpiwniczony, jednoklatkowy, dwukondygnacyjny z użytkowym poddaszem, murowany ze stropem ceramicznym nad piwnicą i z pozostałymi stropami drewnianymi, z dachem drewnianym pokrytym dachówką. Kompleksowe działania obejmą całkowitą modernizację obiektu (obejmująca również termomodernizację oraz wymianę systemu ogrzewania z piecowego na podłączenie do centralnej

ciepłowni miejskiej) z przekształceniem dotychczasowej funkcji mieszkalnej na cele społeczne.

W wymiarze społecznym przewiduje się zagospodarowanie części obiektu na lokale dla osób poszkodowanych w przypadku wystąpienia kataklizmów i niezbędne dla zapewnienia opieki w przypadku występowania przemocy w rodzinie. Stworzony zostanie ośrodek dziennego pobytu dla osób w podeszłym wieku, klub osiedlowy oraz świetlica środowiskowa. W obiekcie prowadzona będzie aktywizacja społeczna zmarginalizowanych środowisk poprzez wspieranie ekonomii społecznej i inicjowanie powstawania spółdzielni socjalnych. Zagospodarowane tereny zieleni w ciągu komunikacyjnym ulicy Sienkiewicza będą uwzględniały niewielkie place zabaw dla dzieci, siłownię pod chmurką oraz tereny parkowe z małą architekturą.

Realizacja projektu przyczyni się do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu mieszkańców najsilniej zdegradowanej dzielnicy Ciechanowa oraz ich aktywizacji społecznej i zawodowej.

- 2. Renowacja drewnianego budynku mieszkalnego wzniesionego około 1880 roku i nadanie mu nowych funkcji – ulica Sienkiewicza 73C – zadanie przewidziane do realizacji w latach 2015 – 2018.** Budynek od lat nie jest użytkowany, co spowodowało jego powolną degradację z ubytkami w pokryciu dachowym, zniszczeniami stropu oraz uszkodzeniami sąsiadujących fragmentów ścian. W ramach przedsięwzięcia planowane jest kompleksowe działanie w celu uratowania, przywrócenia wartości i nadania nowej funkcji obiektowi zabytkowemu. Dokumentacja projektowa szczegółowo określi zakres realizacji prac, zgodny z ustaleniami z wojewódzkim konserwatorem zabytków. Zaplanowano uporządkowanie przestrzeni publicznej wokół zabytku (w chwili obecnej wysoce zdegradowany teren). Dostosowanie obiektu wraz z otoczeniem do przyjmowania turystów, w tym osób niepełnosprawnych, przyczyni się do wzrostu atrakcyjności regionu oraz zwiększenia ruchu turystycznego.

Obiektowi zostanie nadana nowa funkcja użytkowa, z przeznaczeniem na cele kulturalne i edukacyjne, w tym również w połączeniu z działalnością komercyjną:

1. PUNKT INFORMACJI TURYSTYCZNEJ (brak takiego punktu w regionie);

2. Sklep z pamiątkami, promujący wyroby rękodzieła lokalnych artystów, wydania książkowe, broszurowe dot. dziedzictwa kulturowego i naturalnego Gminy Miejskiej Ciechanów i okolicznych obszarów;
3. Promocja artystów lokalnych i ponadlokalnych, poprzez wystawy, spotkania, wieczorki artystyczne.
- 3. Modernizacja dzielnicy Bloki** – zadanie przewidziane było do realizacji w latach 2009 – 2013, ale ze względów finansowych zostało zaniechane. Po aktualizacji dokumentu, przewidziane jest do realizacji w latach 2016 – 2023. Celem inwestycji jest poprawa warunków życia mieszkańców dzielnicy Bloki, oraz wzrost estetyki miasta. Dzielnica, wybudowana w czasie okupacji jako osiedle urzędniczo – robotnicze, obejmuje około 100 charakterystycznych budynków będących pod opieką konserwatorską. Obecnie substancja mieszkaniowa w większości jest silnie zdegradowana i stanowi najpoważniejszy problem miasta, ze względu na zakres koniecznych prac i obszar najwyższego zagrożenia patologiami. Zły stan techniczny budynków, charakteryzujący się niskim standardem i znacznym zdekaptalizowaniem, słabe wyposażenie zasobów oraz nieodpowiednia struktura zasiedlenia mieszkań, uzasadniają pilną potrzebę inwestowania celem utrzymania tych zasobów. Budynki w dzielnicy w większości wymagają docieplenia i odnowienia elewacji, remontów klatek schodowych, częściowo również wymiany pokrycia dachowego, a także wykonania instalacji centralnego ogrzewania i wentylacji. Istnieje także konieczność uporządkowania terenu między blokami, gdzie znajdują się zniszczone budynki gospodarcze i blaszane garaże.
- 4. Budowa drogowo – kolejowego węzła przesiadkowego wraz z parkingami, ścieżkami rowerowymi** – zadanie przewidziane do realizacji w latach 2015 – 2018. Planowana inwestycja zlokalizowana jest na terenie dzielnicy Bloki. Na placu przed dworcem PKP zostaną wykonane:
 - a) uporządkowane i przebudowane ciągi komunikacyjne z odseparowanymi przystankami zbiorowego systemu transportu lokalnego i regionalnego o łącznej długości ok. 1 km;

b)wybudowany zostanie zespół dwóch parkingów z łączną liczbą około 200 miejsc postojowych, w tym zwłaszcza w układzie „Park&Ride” oraz miejsca postojowe dla rowerów;

c) wybudowana będzie konieczna infrastruktura techniczna oraz oświetlenie, a obszar węzła przesiadkowego będzie monitorowany;

d) zostanie zmodernizowana ulica Sienkiewicza, stanowiąca główną drogę dojazdową do dworca PKP.

Od dworca kolejowego rozprowadzona zostanie sieć ścieżek rowerowych o długości ok. 3 km, łączących się spójnie z już istniejącymi ciągami rowerowymi w układzie obwodowym miasta. Ścieżka rowerowa połączy stację PKP Ciechanów Przemysłowy za stacją PKP Główną.

5. Budowa hali targowej stanowiącej nowoczesne zaplecze handlowe dla rolników i kupców zadanie przewidziane do realizacji w latach 2015 – 2018.

Na obszarze obecnego bazaru miejskiego zlokalizowanego w pobliżu dworca PKP zostanie wybudowana hala targowa zapewniająca części rolnikom i kupcom całoroczny handel. Podwyższenie standardu oraz zmiana wizerunku wpłyną korzystnie na rozwój handlu, warunków prowadzenia działalności gospodarczej kupców, spowodują aktywizację nowych inicjatyw gospodarczych.

6. Podjęcie działań w celu przejęcia dworca PKP wraz z sąsiednim terenem; budowa kompleksu dworcowo-handlowo-usługowego – zadanie planowane do realizacji w latach 2007 – 2009, nie zrealizowane z powodu braku zainteresowania właściciela do zbycia praw własności. PKP w 2015 roku rozpoczęło rozbiórkę budynku starego budynku dworcowego i planuje budowę nowego, modułowego obiektu powtarzalnego na innych stacjach przy trasie magistrali E65.

7. Powołanie Centrum Wolontariatu – zadanie planowane do realizacji w 2006 roku, zrealizowane w 2011 r. Celem Centrum Wolontariatu jest aktywizacja środowisk lokalnych, popularyzacja idei pracy wolontarystycznej oraz inspirowania aktywności obywatelskiej ze wsparciem inicjatyw społecznych. Centrum Wolontariatu powstało na bazie działającego od 2009 r. Banku Żywności.

- 8. Utworzenie Centrum Integracji Społecznej skierowane do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym** – zadanie planowane do realizacji w latach 2006 – 2007. Celem projektu była pomoc w reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (m.in. długotrwale bezrobotni, bezdomni, uzależnieni od alkoholu, narkomani, chorzy psychicznie, osoby opuszczające zakłady karne, uchodźcy), nabywanie przez takie osoby umiejętności zawodowych i wyprowadzenie ich z systemu pomocy społecznej. Struktura Centrum nie powstała, a przypisane mu zadania realizowane są przez MOPS.
- 9. Przebudowa energetycznej linii napowietrznej na kablową na Placu Piłsudskiego** – zadanie planowane do realizacji w 2008 r., zostało zrealizowane częściowo. Celem inwestycji była niezbędna modernizacja urządzeń elektroenergetycznych.
- 10. Modernizacja linii kablowej w dzielnicy Bloki** – zadanie planowane do realizacji w latach 2006 – 2010, zostało przez właściciela infrastruktury przesunięte w czasie. Celem inwestycji będzie niezbędna modernizacja urządzeń elektroenergetycznych. W zakres prac wejdzie wymiana istniejącej linii kablowej 0,4 kV oraz złącz kablowych.
- 11. Przebudowa linii napowietrznej na kablową na ulicy Sienkiewicza** – zadanie planowane do realizacji w 2008 r. celem inwestycji jest niezbędna modernizacja urządzeń elektroenergetycznych. W zakres prac wchodzi demontaż słupów i przewodów linii napowietrznej, budowa linii kablowej 0,4 kV.
- 12. Rozbudowa bazy dydaktycznej Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Ciechanowie** – zadanie planowane i zrealizowane w latach 2005 – 2007. W zakres rzeczowy całego projektu weszło:
- Wykonanie kompleksowej dokumentacji projektowo-kosztorysowej na roboty budowlane.
 - Nadzór inwestorski i autorski zadania.
 - Roboty rozbiórkowe.
 - Modernizacja istniejącego budynku B. w Ciechanowie.
 - Dobudowa budynku A i C. w Ciechanowie.

- Roboty zewnętrzne (przyłącza wod.-kan., kanalizacja deszczowa, linia kablowa NN, oświetlenie terenu, drogi, chodniki, parkingi, ogrodzenie).
- Rozbudowa budynku dydaktycznego w Mławie.
- Infrastruktura zewnętrzna (przyłącza kanalizacji sanitarnej, deszczowej, oświetlenie terenu, drogi, chodniki, ogrodzenie).

13. Termomodernizacja obiektów szkolnych – zadanie planowane do realizacji w latach 2005 – 2007, zrealizowane częściowo. W latach 2013 – 2014 wykonany został generalny remont Specjalnego Ośrodka Szkolno Wychowawczego (ul. Sienkiewicza 13) wraz z budową nowego obiektu. Sukcesywnie, w miarę możliwości finansowych prowadzone są pozostałe prace termo modernizacyjne.

14. Budowa ścieżek rowerowych w ramach Międzynarodowego Szlaku Rowerowego EuroVelo i Greenway - ze względu na rezygnację pomysłodawcy projektu i brak współdziałania, odstąpiono od realizacji zadania w tym zakresie. Gmina Miejska Ciechanów będzie realizowała samodzielnie budowę ścieżek rowerowych w obszarze miasta.

3. Obszar III: Obszary przemysłowe i zdegradowane

L.p.	Nazwa działania	Sfera	Okres realizacji	Instytucje zaangażowane we wdrażanie
1.	Kompleksowa budowa kanalizacji sanitarnej i deszczowej na osiedlu Krubin wraz z budową dróg i chodników	Przestrzenna Społeczna Gospodarcza	2007-2010	Urząd Miasta Ciechanów
2.	Rewitalizacja zbiorników wodnych i terenów zielonych na osiedlu Krubin	Przestrzenna Społeczna	2007-2010	Urząd Miasta Ciechanów

3.	Dokończenie budowy nowej hali sportowej	Przestrzenna Społeczna	2005*, elementy wyposażenia w 2006	Urząd Miasta Ciechanów
4.	Modernizacja miejskiej bazy sportowej – stadion, basen odkryty, hotel Olimpijski	Przestrzenna Społeczna Gospodarcza	2007-2010 2015-2020	Urząd Miasta Ciechanów
5.	Remont elewacji budynku krytej pływalni	Przestrzenna	2005 2015-2016	Urząd Miasta Ciechanów
6.	Budowa ścieżek rowerowych w ramach Międzynarodowego Szlaku Rowerowego EuroVelo i Greenway	Przestrzenna	2006- 2013	Urząd Miasta Ciechanów, Starostwo Powiatowe w Ciechanowie
7.	Modernizacja oświetlenia od Centrum Kultury do 3-go Maja oraz bulwaru wzdłuż ul. Gostkowskiej	Przestrzenna Społeczna	2005	Urząd Miasta Ciechanów
8.	Budowa iglastego parku botanicznego między ul. Gostkowską, Kargoszyńską, Kraszewskiego	Przestrzenna Społeczna	2005-2006	Urząd Miasta Ciechanów, Wyższa Szkoła Humanistyczna
9.	Modernizacja infrastruktury teletechnicznej na potrzeby usług szerokopasmowych (Neostarada)	Przestrzenna Społeczna	2006-2013	Telekomunikacja Polska
10.	Modernizacja	Przestrzenna	2008	Zakład

	napowietrznej energetycznej linii średniego napięcia w okolicach ulicy Sońskiej			Energetyczny Płock- Dystrybucja Wschód Spółka z o.o
11.	Modernizacja napowietrznej energetycznej linii niskiego napięcia na ulicy Sońskiej, Podleśnej, Dobrej, Ceramicznej, Piwnej	Przestrzenna	2008-2009	Zakład Energetyczny Płock- Dystrybucja Wschód Spółka z o.o
12.	Przebudowa linii napowietrznej na kablową na ulicach Żeromskiego, Letnia, Sygietyńskiego i Fredry	Przestrzenna	2007-2010	Zakład Energetyczny Płock- Dystrybucja Wschód Spółka z o.o
13.	Przebudowa linii napowietrznej na kablową na ulicach Kraszewskiego, Kargoszyńska i Gostkowska	Przestrzenna	2007-2010	Zakład Energetyczny Płock- Dystrybucja Wschód Spółka z o.o
14.	Termomodernizacja budynków mieszkalnych na osiedlu „Jeziorko”	Przestrzenna Społeczna	2007-2011	Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko - Własnościowa „Mazowsze”
15.	Remont i zmiana nawierzchni chodników, ciągów pieszo-jezdnych na osiedlu „Jeziorko” w Ciechanowie	Przestrzenna Społeczna	2007-2011	Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko - Własnościowa „Mazowsze”
16.	Poprawa walorów przyrodniczych w	Przestrzenna Społeczna	2007-2011 2015- 2019	Urząd Miasta Ciechanów,

	zakresie terenów zielonych, oczyszczenie i wyregulowanie zbiornika przy osiedlu „Jeziorko”, stworzenie ścieżek spacerowych oraz doposażenie boiska do gier zespołowych			Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko – Własnościowa „Mazowsze”
17.	Budowa wiaduktu kolejowego w ramach przebudowy i rozbudowy linii kolejowej E-65 Warszawa-Gdynia	Przestrzenna Gospodarcza	2009	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
18.	Przystosowanie wyrobisk na Krubinie do funkcji Centrum Wędkarskiego	Przestrzenna Społeczna Gospodarcza	2007	Urząd Miasta Ciechanów
19.	Modernizacja budynku biurowego nieczynnej cegielni na Krubinie i jego adaptacja na budynek mieszkalny lub budynek z lokalami socjalnymi.	Przestrzenna Społeczna	2007-2013**	Urząd Miasta Ciechanów
20.	Przekształcenie zbiornika „Kanały” w kąpielisko sezonowe z zapleczem socjalnym	Przestrzenna Społeczna	2007-2013	Urząd Miasta Ciechanów
21.	Stworzenie lokalnego placu rekreacyjnego nad zbiornikiem „Kargoszyn”	Przestrzenna Społeczna	2007-2013	Urząd Miasta Ciechanów

22.	Rewitalizacja obszaru i budowli „Wieży ciśnień„ w Ciechanowie	Przestrzenna Gospodarcza Społeczna	2015-2019	Urząd Miasta Ciechanów
-----	---	--	-----------	---------------------------

Cele i założenia projektów przewidzianych do realizacji na obszarze III: Obszary przemysłowe :

1. **Kompleksowa budowa kanalizacji sanitarnej i deszczowej na osiedlu Krubin wraz z budową dróg i chodników** – zadanie przewidziane do realizacji w latach 2007 – 2010, zostało zrealizowane w latach 2012 - 2014 r. Inwestycja miała na celu kompleksową poprawę warunków życia mieszkańców, i uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na osiedlu Krubin. Doprowadzona została kanalizacja sanitarna i brakujące odcinki sieci wodociągowej do budynków na osiedlu, wybudowano nowe drogi, chodniki, miejsca parkingowe i oświetlenie.
2. **Rewitalizacja zbiorników wodnych i terenów zielonych na osiedlu Krubin** – zadanie, przewidziane do realizacji w latach 2007 – 2010, ze względów finansowych zostało zaniechane. Planowana inwestycja miała na celu stworzenie warunków do rekreacji dla mieszkańców Ciechanowa.
3. **Dokończenie budowy nowej hali sportowej** – zadanie realizowane w latach 1998 – 2006. Realizacja inwestycji zwiększyła ofertę sportową dla mieszkańców, wzmocniła bazę sportowo-rekreacyjną Ciechanowa, dała możliwość ubiegania się o organizację zawodów na szczeblu krajowym i międzynarodowym oraz organizację takich zawodów.
4. **Modernizacja miejskiej bazy sportowej – stadion, basen odkryty, hotel Olimpijski** – zadanie planowane do realizacji w latach 2007 – 2010, nie zrealizowane z powodu braku możliwości pozyskania środków zewnętrznych. Po aktualizacji dokumentu, zadanie planowane jest do realizacji w latach 2015 – 2020. Przejęcie w 2015 r. obszaru od TKKF, będącego dotychczas wieczystym użytkownikiem terenu zbiornika „Kanały” i odkrytego basenu, pozwoli na kompleksowe zagospodarowanie tej części bazy rekreacyjno –

sportowej miasta oraz na zwiększenie oferty wypoczynku dla mieszkańców i turystów.

5. **Remont elewacji budynku krytej pływalni** - zadanie planowane do realizacji w 2005, nie zrealizowane z powodu braku możliwości finansowych. Po aktualizacji dokumentu, zadanie planowane jest do realizacji w latach 2015 – 2016. W ramach zadania wykonany zostanie remont krytej pływalni wraz z wymianą płytek i stolarki okiennej w celu podniesienie standardu bazy sportowo-rekreacyjnej Ciechanowa..
6. **Budowa ścieżek rowerowych w ramach Międzynarodowego Szlaku Rowerowego EuroVelo i Greenway** - ze względu na rezygnację pomysłodawcy projektu i brak współdziałania, odstąpiono od realizacji zadania w tym zakresie. Gmina Miejska Ciechanów będzie realizowała samodzielnie budowę ścieżek rowerowych w obszarze miasta.
7. **Modernizacja oświetlenia od Centrum Kultury do 3-go Maja oraz bulwaru wzdłuż ul. Gostkowskiej** – zadanie zrealizowane zgodnie z planem. Inwestycja miała na celu wzrost bezpieczeństwa mieszkańców Ciechanowa. Objęła ona park im. Dąbrowskiego oraz teren bulwaru nad zbiornikiem „Kanały”.
8. **Budowa iglastego parku botanicznego między ul. Gostkowską, Kargoszyńską, Kraszewskiego** – zadanie realizowane zgodnie z planem, miało na celu podniesienie atrakcyjności obszaru, właściwe zagospodarowanie terenu i podniesienie walorów edukacyjnych.
9. **Modernizacja infrastruktury teletechnicznej na potrzeby usług szerokopasmowych (Neostarada)** – zadanie zrealizowane zgodnie z planem.
10. **Modernizacja napowietrznej energetycznej linii średniego napięcia w okolicach ulicy Sońskiej** – zadanie zrealizowane zgodnie z planem..
11. **Modernizacja napowietrznej energetycznej linii niskiego napięcia na ulicy Sońskiej, Podleśnej, Dobrej, Ceramicznej, Piwnej** – zadanie zrealizowane zgodnie z planem. Celem inwestycji była niezbędna modernizacja urządzeń elektroenergetycznych. W zakres prac weszła wymiana gołych przewodów w linii napowietrznej na przewody w izolacji.

- 12. Przebudowa linii napowietrznej na kablową na ulicach Żeromskiego, Letnia, Sygietyńskiego i Fredry** – zadanie zrealizowane zgodnie z planem. Celem inwestycji była niezbędna modernizacja urządzeń elektroenergetycznych. W zakres prac wszedł demontaż słupów i przewodów linii napowietrznej, budowa linii kablowej 0,4 kV.
- 13. Przebudowa linii napowietrznej na kablową na ulicach Kraszewskiego, Kargoszyńska i Gostkowska** - zadanie zrealizowane zgodnie z planem. Celem inwestycji była niezbędna modernizacja urządzeń elektroenergetycznych. W zakres prac wszedł demontaż słupów i przewodów linii napowietrznej, budowa linii kablowej 0,4 kV.
- 14. Termomodernizacja budynków mieszkalnych na osiedlu „Jeziorko”** – zadanie zrealizowane zgodnie z planem. Celem inwestycji była poprawa warunków życia mieszkańców osiedla Jeziorko w Ciechanowie (poprzez docieplenie budynków mieszkalnych) i poprawa estetyki budynków na tym osiedlu (poprzez właściwy dobór koloru elewacji budynków).
- 15. Remont i zmiana nawierzchni chodników, ciągów pieszo-jezdných na osiedlu „Jeziorko” w Ciechanowie** - zadanie zrealizowane zgodnie z planem. Celem inwestycji była poprawa warunków życia i wzrost bezpieczeństwa mieszkańców osiedla Jeziorko w Ciechanowie.
- 16. Poprawa walorów przyrodniczych w zakresie terenów zielonych, oczyszczenie i wyregulowanie zbiornika przy osiedlu „Jeziorko”, stworzenie ścieżek spacerowych oraz doposażenie boiska do gier zespołowych** – zadanie częściowo zrealizowane w latach 2010 – 2011 poprzez budowę placu zabaw w pobliżu akwenu wodnego. W latach 2015 – 2019 planowana jest kontynuacja działań, poprzez budowę parku miejskiego, boiska do gier zespołowych i wykorzystanie dla celów rekreacyjnych zbiornika. Celem inwestycji jest poprawa walorów przyrodniczych w zakresie wód i terenów zielonych przy osiedlu Jeziorko w Ciechanowie oraz poprawa warunków życia mieszkańców osiedla oraz miasta poprzez stworzenie terenów rekreacyjnych.
- 17. Budowa wiaduktu kolejowego w ramach przebudowy i rozbudowy linii kolejowej E-65 Warszawa-Gdynia** – projekt zrealizowany, objął modernizację magistrali kolejowej E65 wraz z budową czterech bezkolizyjnych skrzyżowań

drogowych z linią klejową. Ze względu na trudne warunki fizjograficzne odstąpiono od budowy tunelu na osiedlu Krubin.

18. Przystosowanie wyrobisk na Krubinie do funkcji Centrum Wędkarskiego – projekt nie zrealizowany, odstąpiono od jego realizacji.

19. Modernizacja budynku biurowego nieczynnej cegielni na Krubinie i jego adaptacja na budynek mieszkalny lub budynek z lokalami socjalnymi – zadanie, zaplanowane do realizacji w latach 2007 – 2013, nie zostało zrealizowane ze względu na stan prawny nieruchomości.

20. Przekształcenie zbiornika „Kanały” w kąpielisko sezonowe z zapleczem socjalnym – projekt nie zrealizowany z planem ze względu na własność nieruchomości.

21. Stworzenie lokalnego placu rekreacyjnego nad zbiornikiem „Kargoszyn” – projekt zrealizowany zgodnie z planem. Niewielki, zarybiony od 2005 roku zbiornik, po przeprowadzeniu prac porządkowych i nasadzeń, wykonaniu górki saneczkowej oraz ustawieniu elementów małej architektury na terenach obok zbiornika, stanowi element przyjaznej przestrzeni dla mieszkańców pobliskiego osiedla. Teren ten pełni funkcję lokalnego placu rekreacyjnego.

22. Rewitalizacja obszaru i budowli „Wieży ciśnień” w Ciechanowie – zadanie planowane do realizacji w latach 2015 – 2019. Wieża ciśnień wpisana została do rejestru zabytków. Otaczający ją teren jest zdegradowany, wymaga kompleksowego wsparcia, w celu nadania nowych funkcji społeczno – gospodarczych.

VI. PLAN FINANSOWY

1. Obszar I: Trakt średniowieczny

L.p.	Nazwa działania	Okres realizacji	Planowane nakłady finansowe /zł/	Źródła finansowania
1.	Rewitalizacja gotyckiego Zamku Książąt Mazowieckich w Ciechanowie	2005-2010	15 000 000	- Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, - Unia Europejska
2.	Adaptacja budynku przy ul. Wodnej z przeznaczeniem na siedzibę Urzędu Miasta	2006	1 800 000	- Budżet gminy
3.	Rewitalizacja traktu średniowiecznego - przebudowa ulicy Warszawskiej i placu Jana Pawła II w Ciechanowie	2006-2010	12 500 000	- Budżet gminy -
4.	Remont kapitalny i modernizacja Ratusza wraz z obiektami towarzyszącymi	2007-2009	7 500 000	- Budżet gminy - Unia Europejska
5.	Wprowadzanie systemu informacji miejskiej poprzez jednolite oznakowanie ulic, urzędów, instytucji, obiektów zabytkowych itd.	2005 -2010	20 000 rocznie	- Budżet gminy
6.	Modernizacja linii kablowej w pasie ul. Warszawskiej w związku ze zmianą	2006-2007	500 000	- Zakład Energetyczny Płock-Dystrybucja Wschód Spółka z o.o

	przeznaczenia terenu			- środki samorządowe
7.	Przebudowa linii napowietrznej na kablową na Placu Kościuszki, ulicach 3-go Maja i Augustiańskiej	2007	70 000	- Zakład Energetyczny Płock-Dystrybucja Wschód Spółka z o.o - środki samorządowe
8.	Przebudowa linii napowietrznej oświetlenia na kablową na Placu Kościuszki i ulicy Grodzkiej	2007	20 000	- Zakład Energetyczny Płock-Dystrybucja Wschód Spółka z o.o - środki samorządowe
9.	Budowa ścieżek rowerowych w ramach Międzynarodowego Szlaku Rowerowego EuroVelo i Greenway	2006 - 2013	Odstąpiono od realizacji	
10.	Rewitalizacja budynku po młynie przy ulicy Nadrzeczej w Ciechanowie i nadanie mu nowych funkcji społeczno - gospodarczych	2015-2019	15.000.000,00	- Budżet gminy - Unia Europejska
11.	Rewitalizacja powierzchni zabytkowej w obszarze Pasażu Marii Konopnickiej z przeznaczeniem do prowadzenia działalności kulturalnej i edukacyjnej	2015-2018	5.000.000,00	- Budżet gminy - Unia Europejska
12.	Modernizacja i renowacja zabytkowej	2015-2018	5.000.000,00	- Budżet gminy - Unia Europejska

	kamienicy w Ciechanowie stanowiącej element średniowiecznego traktu			
13.	Rewitalizacja „Doliny rzeki Łydyni”	2015-2019	10.000.000,00	- Budżet gminy - Unia Europejska

2. Obszar II: Dzielnica „Bloki”

L.p.	Nazwa działania	Okres realizacji	Planowane nakłady finansowe /zł/	Źródła finansowania
1.	Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych wraz z renowacją budynku przy ul. Sienkiewicza 32C w dzielnicy Bloki	2015-2018	9.900.000,00	- Budżet gminy - Unia Europejska
2.	Renowacja drewnianego budynku mieszkalnego wniesionego około 1880 roku i nadanie mu nowych funkcji – ulica Sienkiewicza 73C	2015-2018	3.500.000,00	- Budżet gminy - Unia Europejska
3.	Modernizacja dzielnicy Bloki	2016-2023	100.000.000,00	- Budżet gminy - Unia Europejska
4.	Budowa drogowo – kolejowego węzła przesiadkowego wraz z parkingami i ścieżkami rowerowymi	2015-2018	45.000.000,00	- Budżet gminy - Unia Europejska
5.	Budowa hali targowej stanowiącej	2015-2018	4.000.000,00	- Budżet gminy - Unia Europejska

	nowoczesne zaplecze handlowe dla rolników i kupców			
6.	Podjęcie działań w celu przejęcia dworca PKP wraz z sąsiednim terenem; budowa kompleksu dworcowo-handlowo-usługowego	2007 -2009	Odstąpiono od realizacji	
7.	Powołanie Centrum Wolontariatu	2006	6 000	- Budżet gminy
8.	Utworzenie Centrum Integracji Społecznej skierowane do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	2006-2007	Zadanie przejęte przez MOPS	
9.	Przebudowa linii napowietrznej na kablową na Placu Piłsudzkiego	2008	30 000	- Zakład Energetyczny Płock-Dystrybucja Wschód Spółka z o.o - środki samorządowe
10.	Modernizacja linii kablowej w dzielnicy „Błoki”	2006-2010	200 000	- Zakład Energetyczny Płock-Dystrybucja Wschód Spółka z o.o - środki samorządowe
11.	Przebudowa linii napowietrznej na kablową na ulicy Sienkiewicza	2008	80 000	- Zakład Energetyczny Płock-Dystrybucja Wschód Spółka z o.o - środki samorządowe

12.	Rozbudowa bazy dydaktycznej Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Ciechanowie	2005 - 2007	19 000 000	- Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Ciechanowie - Unia Europejska
13.	Termomodernizacja obiektów szkolnych	2005 - 2007	2 000 000	- Starostwo Powiatowe w Ciechanowie - Unia Europejska
14.	Budowa ścieżek rowerowych w ramach Międzynarodowego Szlaku Rowerowego EuroVelo i Greenway	2006- 2013	odstąpiono od realizacji	

3. Obszar III: Obszary poprzemysłowe i zdegradowane

L.p.	Nazwa działania	Okres realizacji	Planowane nakłady finansowe /zł/	Źródła finansowania
1.	Kompleksowa budowa kanalizacji sanitarnej i deszczowej na osiedlu Krubin wraz z budową dróg i chodników	2007-2010	20 000 000	- Budżet gminy -
2.	Rewitalizacja zbiorników wodnych i terenów zielonych na osiedlu Krubin	2007-2010	Odstąpiono od realizacji	
3.	Dokończenie budowy nowej hali sportowej	2005, elementy wyposażenia w 2006	2 900 000 w 2005 r. 1 400.000 w 2006r.	- Budżet gminy - MENiS - PEFRON

4.	Modernizacja miejskiej bazy sportowej – stadion, basen odkryty, hotel Olimpijski	2016-2020	2.000.000,00	- Budżet gminy - środki zewnętrzne
5.	Remont elewacji budynku krytej pływalni	2005 2015	100 000 1.000.000,00	- Budżet gminy - Fundusz Rozwoju Sportu
6.	Budowa ścieżek rowerowych w ramach Międzynarodowego Szlaku Rowerowego EuroVelo i Greenway	2006- 2013	odstąpiono od realizacji	
7.	Modernizacja oświetlenia od Centrum Kultury do 3-go Maja oraz bulwaru wzdłuż ul. Gostkowskiej	2005	190 000	- Budżet gminy
8.	Budowa iglastego parku botanicznego między ul. Gostkowską, Kargoszyńską, Kraszewskiego	2005-2006	100 000	- Budżet gminy
9.	Modernizacja infrastruktury teletechnicznej na potrzeby usług szerokopasmowych (Neostarada)	2006-2013	850 000	- Telekomunikacja Polska
10.	Modernizacja napowietrznej energetycznej linii średniego napięcia w okolicach ulicy Sońskiej	2008	200 000	- Zakład Energetyczny Płock-Dystrybucja Wschód Spółka z o.o
11.	Modernizacja napowietrznej	2008-2009	160 000	- Zakład Energetyczny Płock-

	energetycznej linii niskiego napięcia na ulicy Sońskiej, Podleśnej, Dobrej, Ceramicznej, Piwnej			Dystrybucja Wschód Spółka z o.o
12.	Przebudowa linii napowietrznej na kablową na ulicach Żeromskiego, Letnia, Sygietyńskiego i Fredry	2007-2010	500 000	- Zakład Energetyczny Płock-Dystrybucja Wschód Spółka z o.o - środki samorządowe
13.	Przebudowa linii napowietrznej na kablową na ulicach Kraszewskiego, Kargoszyńska i Gostkowska	2007-2010	600 000	- Zakład Energetyczny Płock-Dystrybucja Wschód Spółka z o.o - środki samorządowe
14.	Termomodernizacja budynków mieszkalnych na osiedlu „Jeziorko”	2007-2011	1 500 000	- Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko - Własnościowa „Mazowsze” - Unia Europejska
15.	Remont i zmiana nawierzchni chodników, ciągów pieszo-jezdnych na osiedlu „Jeziorko” w Ciechanowie	2007-2011	355 000	- Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko - Własnościowa „Mazowsze” - Unia Europejska
16.	Poprawa walorów przyrodniczych w zakresie terenów zielonych, oczyszczenie i wyregulowanie zbiornika przy osiedlu „Jeziorko”, stworzenie ścieżek spacerowych	2015-2019	5.000.000,00	- Budżet gminy - środki zewnętrzne

	oraz doposażenie boiska do gier zespołowych			
17.	Budowa wiaduktu kolejowego w ramach przebudowy i rozbudowy linii kolejowej E-65 Warszawa-Gdynia	2009	ok. 5 000 000 000– koszt modernizacji całej linii E-65 Warszawa-Gdynia	- budżet państwa - Fundusz Spójności
18.	Przystosowanie wyrobisk na Krubinie do funkcji Centrum Wędkarskiego	2007	Odstąpiono od realizacji	
19.	Modernizacja budynku biurowego nieczynnej cegielni na Krubinie i jego adaptacja na budynek mieszkalny lub budynek z lokalami socjalnymi	2007-2013	Odstąpiono od realizacji	
20.	Przekształcenie zbiornika „Kanały” w kąpielisko sezonowe	2007 -2013	Odstąpiono od realizacji	
21.	Stworzenie lokalnego placu rekreacyjnego nad zbiornikiem „Kargoszyn”	2006	90 000	- budżet gminy
22.	Rewitalizacja obszaru i budowli „Wieży ciśnień” w Ciechanowie	2015-2019	5.000.000,00	- Budżet gminy - Unia Europejska

VII. SYSTEM WDRAŻANIA PROGRAMU REWITALIZACJI

Główną instytucją odpowiedzialną za wdrażanie Lokalnego Programu Rewitalizacji jest Urząd Miasta Ciechanów pod przewodnictwem Prezydenta Miasta. Prezydent bowiem nie tylko kieruje bieżącymi sprawami miasta, ale jest także zwierzchnikiem pracowników Urzędu oraz innych jednostek organizacyjnych. Przy pomocy Urzędu Prezydent Miasta wykonuje swoje zadania jako organ wykonawczy. Urząd Miasta realizuje ponadto zadania:

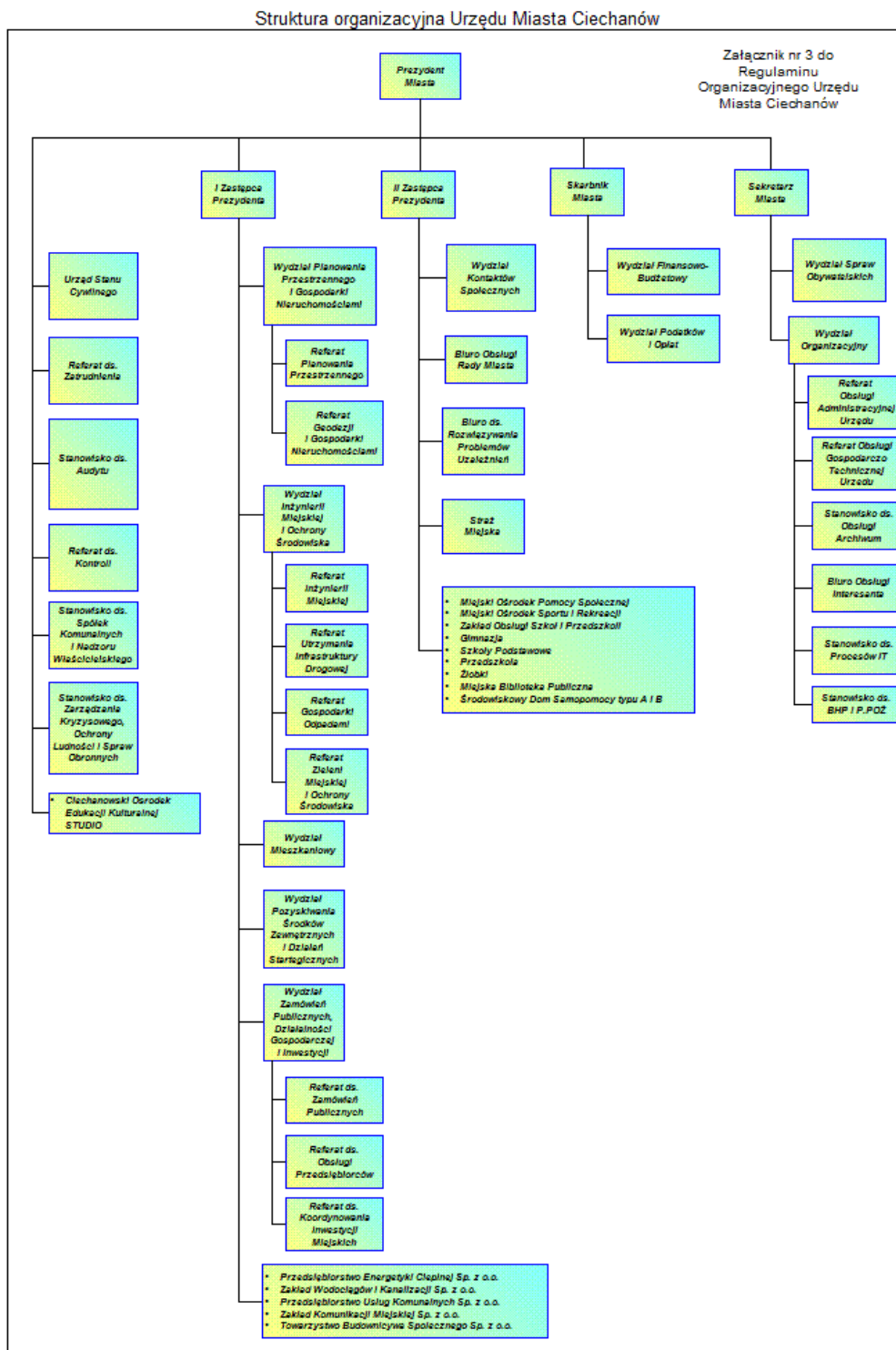
- własne gminy wynikające z ustawy o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 roku (Dz. U. z 2001 roku nr 142, poz. 1591 z późn. zm.),
- z zakresu administracji rządowej, których wykonanie zlecono gminie a mocy obowiązkowych ustaw,
- w zakresie obronności i ochrony ludności.

Do zadań tych należą między innymi sprawy z zakresu:

- ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska, przyrody oraz gospodarki wodnej,
- miejskich dróg, ulic, mostów i placów,
- wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji oraz utrzymania czystości i porządku,
- ochrony zdrowia oraz pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych,
- miejskiego budownictwa mieszkaniowego,
- kultury oraz kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych,
- zieleni miejskiej i zadrzewień,
- utrzymania miejskich obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych,
- promocji gminy,
- współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Zadania te realizują Wydziały i równorzędne komórki organizacyjne Urzędu stosownie do ich merytorycznych zakresów działania. Możliwe jest także powoływanie przez

Prezydenta zespołów zadaniowych do realizacji określonych celów i zadań. Strukturę organizacyjną Urzędu Miasta przedstawia schemat.

Zadania przewidziane do realizacji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji dzielą się na dwie podstawowe grupy: grupę pierwszą stanowią zadania, w których główną instytucją odpowiedzialną za wdrażanie jest Urząd Miasta Ciechanów, do drugiej grupy należą natomiast te zadania, za które główną odpowiedzialność ponoszą organizacje niezależne od Urzędu.

W przypadku zadań należących do grupy pierwszej odpowiedzialność za poszczególne zadania spoczywać będzie na Wydziałach merytorycznych, właściwych ze względu na pełnione funkcje. Osobami bezpośrednio odpowiadającymi za wykonanie zadania będą kierownicy Wydziałów, którzy będą mogli wyznaczyć osoby, które w ich imieniu nadzorowały będą przebieg wdrażania inwestycji. Do realizacji większych projektów zaangażowany zostanie także inżynier projektu, który z ramienia inwestora odpowiadał będzie za właściwą realizację zadań. Nad wszystkimi zadaniami czuwać będzie także Wydział Inwestycji, do którego kompetencji zgodnie z regulaminem należy prowadzenie całokształtu prac związanych z zamierzeniami inwestycyjnymi miasta, w tym współpraca z merytorycznymi Wydziałami i komórkami organizacyjnymi w tym zakresie.

W celu jak najskuteczniejszego przeprowadzenia procesu rewitalizacji, w Urzędzie powołany został również zespół zadaniowy ds. rewitalizacji, do obowiązków którego należy koordynacja i nadzorowanie wszelkich prac związanych z przygotowaniem Programu oraz jego realizacją. Zespół ten uczestniczył więc w tworzeniu Programu, czuwając nad zapewnieniem zgodności pomiędzy przyjętymi zadaniami a pozostałymi dokumentami strategicznymi miasta, powiatu i regionu, na etapie realizacji inwestycji będzie natomiast koordynował i kontrolował stopień zaawansowania prac, współpracował z pozostałymi instytucjami zaangażowanymi w poszczególne działania, jak również będzie weryfikował i modyfikował zapisy Programu, tak by dostosować je do zmieniających się warunków otoczenia. W skład zespołu zadaniowego wchodzi:

Marta Pieychna – Wydział Pozyskiwania Środków Zewnętrznych i Działań Strategicznych,

Grażyna Czerwińska – Wydział Pozyskiwania Środków Zewnętrznych i Działań Strategicznych

Maciej Mieszkowski – Wydział Pozyskiwania Środków Zewnętrznych i Działań Strategicznych

Bernadeta Markowicz – Wydział Zamówień Publicznych, Działalności Gospodarczej i Inwestycji

Ewa Amenda – Wydział Inżynierii Miejskiej i Ochrony Środowiska

Za realizację zadań należących do grupy drugiej odpowiadały będą instytucje zgłaszające poszczególne inwestycje. Urząd Miasta będzie jednak odpowiedzialny za koordynację wszystkich zadań zapisanych w Lokalnym Programie Rewitalizacji – szczególną rolę będzie tu odgrywał zespół zadaniowy ds. rewitalizacji.

VIII. SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

1. System monitorowania i oceny Lokalnego Programu Rewitalizacji

Wdrożenie Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Ciechanów wymaga prowadzenia systematycznego monitoringu podejmowanych działań i osiągniętych efektów. Kluczową rolę w monitorowaniu oraz stymulowaniu wdrażania Programu posiadać będzie powołany przez Prezydenta zespół zadaniowy ds. rewitalizacji, który odpowiada za koordynację całego procesu rewitalizacji. Zespół ten będzie więc nadzorował przebieg realizacji poszczególnych zadań i w przypadku stwierdzenia jakichkolwiek opóźnień bądź zaniechania realizacji inwestycji zwracał się będzie do jednostki odpowiedzialnej za jej wdrożenie.

Jako, że Program Rewitalizacji jest dokumentem otwartym, który ma odpowiadać potrzebom i uwarunkowaniom wynikającym z sytuacji miasta i jego mieszkańców, zespół zadaniowy ds. rewitalizacji będzie również odpowiedzialny za ewentualne aktualizowanie Programu. Informacja na temat stanu wdrażania Programu Rewitalizacji będzie również, nie rzadziej niż raz na kwartał, przekazywana Prezydentowi Miasta, który będzie mógł podejmować odpowiednie działania mające na celu usprawnienie procesu rewitalizacji.

Podstawą oceny Programu, oprócz zrealizowania przewidzianego zakresu zadań, będzie zgodność z założonym harmonogramem. Przeprowadzenie całości inwestycji w określonym terminie oznaczać będzie bowiem osiągnięcie oczekiwanych efektów, a tym samym zapewni efektywność całego procesu rewitalizacji miasta.

2. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi

W celu skutecznego przeprowadzenia procesu rewitalizacji, oprócz przewidywanych działań Urzędu Miasta i jego podmiotów prawnych, niezbędne jest pozyskanie jak największej liczby partnerów, którzy zaangażowani będą we wdrażanie Programu Rewitalizacji. Partnerzy ci powinni zarówno współpracować z Urzędem w zakresie

zadań realizowanych przez Urząd, jak też zgłaszać własne propozycje działań. Dlatego też w momencie tworzenia Programu, wszelkie najważniejsze instytucje i organizacje działające na terenach objętych rewitalizacją zaproszone zostały do zgłaszania własnych sugestii i planów dotyczących tych obszarów. Wśród instytucji tych znalazły się przede wszystkim spółdzielnie mieszkaniowe, szkoły, zarządcy dróg oraz organizacje pozarządowe działające na terenach przewidzianych do rewitalizacji. Swoje plany przedstawiło też Starostwo Powiatowe, Powiatowy Urząd Pracy, Towarzystwo Budownictwa Społecznego, Polski Związek Wędkarstwa, Telekomunikacja Polska S.A. czy Zakład Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. Zgłoszone propozycje ujęte zostały w Programie. Udział partnerów prywatnych przewidziany jest także w trakcie realizacji niektórych działań, które Urząd będzie jedynie inicjował, natomiast reszta prac powierzona zostanie (na zasadzie konkursu) jednostce zewnętrznej. Taki sposób realizacji zadań publicznych ułatwiony zostanie szczególnie w momencie przyjęcia ustawy o partnerstwie publiczno – prywatnym.

3. Public Relations Lokalnego Programu Rewitalizacji

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Ciechanów jest dokumentem strategicznym, który jest ważny nie tylko dla władz miasta, czy innych organizacji zaangażowanych w jego wdrażanie, ale także, a może przede wszystkim, jest on niezwykle istotny dla mieszkańców Ciechanowa. Rewitalizacja jest bowiem procesem przemian przestrzennych, społecznych i ekonomicznych, które przyczyniają się do poprawy jakości życia mieszkańców, odbudowy więzi społecznych, ożywienia gospodarczego, jak również przywrócenia ładu przestrzennego.

Public relations (PR) definiuje się jako świadome, planowe i ciągłe wysiłki mające na celu ustanowienie i utrzymanie wzajemnego zrozumienia między daną organizacją a jej otoczeniem. Jest to budowanie komunikacji na wielu płaszczyznach, które służy zarówno danej organizacji, jak i interesowi ogółu. Działania Urzędu Miasta w zakresie PR będą więc miały na celu prezentowanie działań związanych z procesem rewitalizacji, wskazując jednocześnie jasno na jego efekty społeczne, przestrzenne i gospodarcze.

Proces realizacji Programu Rewitalizacji będzie szeroko propagowany wśród społeczności miasta, co zapewni nie tylko pełną informację o podejmowanych

działaniach, ale także pozwoli na uzyskanie akceptacji oraz społecznej partycypacji w procesie rewitalizacji. Do tego celu wykorzystane zostaną wszelkie dostępne środki komunikacji: informacje o podejmowanych działaniach zamieszczane będą na stronie internetowej Urzędu Miasta, w Gazecie Samorządu Miasta Ciechanów oraz w telewizji i prasie lokalnej. Informacje te rozpowszechniane będą także za pośrednictwem radia, w tym w cotygodniowej, godzinnej audycji poświęconej bieżącym sprawom miasta. Poza tymi działaniami skierowanymi do całej społeczności Ciechanowa, zadania z zakresu PR obejmowały będą pracowników Urzędu celem kreowania ich zadowolenia z pracy miasta i realizowanych działań, jak również wszelkie instytucje i organizacje pozarządowe, które zachęcane będą do zaangażowania się w proces rewitalizacji. Wszelkie podmioty kwalifikujące się do uzyskania środków z funduszy Unii Europejskiej będą także informowane o możliwościach wykorzystania tych środków na cele związane z rewitalizacją Ciechanowa.

Przewodniczący Rady

Leszek Goździewski